

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มนุษย์ใช้การสื่อสารระหว่างกันด้วยวิธีการหลายรูปแบบ วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดวิธีหนึ่งคือ การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจะช่วยให้เด็ก เข้าใจ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น ตลอดจนการแสดงออกถึงความต้องการ การส่ง และรับข่าวสาร การแสดงออกถึงความรู้สึกและการเข้าใจผู้อื่น (ทรรษา นิลวิเชียร , 2535) จึงกล่าวได้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ฉะนั้นบุคคลจึงจำเป็นต้องยอมรับคุณค่าของภาษาที่มีต่อตนเอง เพราะภาษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคน หากว่าเด็กคนใดไม่เห็นประโยชน์หรือมีทัศนคติไม่ดีต่อภาษา อันอาจเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมภายในสังคมย่อมมีผลทำให้เด็กไม่อยากใช้ภาษานั้น ๆ ได้

ซึ่งการเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะเมื่อเด็กเกิดมาชั่วระยะเวลาหนึ่งเด็กก็จะเรียนรู้ภาษา พูดภาษาเพื่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตนเองได้ (สุจรีต เพียรชอบ , 2531) จึงทำให้เด็กเกิดความสนใจภาษาที่ตนเคยรับรู้และปฏิบัติเสถียรภาษาที่ไม่เคยได้ยินหรือใช้สื่อสารมาก่อน จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาการของภาษามีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการรับรู้ทางภาษาในสภาพแวดล้อมของแต่ละคน รวมทั้งความชำนาญในการใช้ภาษานั้น

ในกรณีที่เด็กซึ่งเคยชินกับภาษาถิ่นในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เมื่อต้องเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน ซึ่งใช้ภาษาอีกภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน เด็กเหล่านี้จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาที่สองจากโรงเรียน ในการสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กเรียนที่พูดภาษาถิ่นนั้น ครูจะต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นส่วนเสริมในการสอน เพิ่มประสิทธิภาพ แต่ในการคงภาษาที่สอง ที่ครูสอนให้แก่เด็กไว้ให้ได้นั้นต้องอาศัยความพยายามของชุมชน บ้าน และโรงเรียน และเมื่อเด็กได้เรียนรู้ภาษาที่สอง แล้วยังคงภาษาได้ ก็นับได้ว่าทุกวันนี้ระบบโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เด็ก เป็นเด็กสองภาษาที่สมบูรณ์

ในการวิจัยเรื่อง "การศึกษาวิธีการส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางของครูให้แก่เด็กพูดภาษาถิ่นเขมรชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ : การศึกษาเฉพาะกรณี" นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การเรียนรู้ภาษาของเด็ก
 - 1.1 แนวคิดในการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 1.2 ความแตกต่างของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง
 - 1.3 กลวิธีและขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 1.5 พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 1.6 บริบททางสังคมที่กำหนดการเลือกใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาที่สอง
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแบบเรียนรู้ภาษา
 - 2.2 แนวคิดทางการสอนตามแบบการเรียนรู้ภาษา
- 3) เทคนิคการสอน
 - 3.1 เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามโครงสร้างภาษา
 - 3.1.1 หลักและแนวทางการสอนภาษาที่สองโดยทั่วไป
 - 3.1.2 การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ส่งเสริมการฟัง-พูด
 - 3.1.3 การฝึกทักษะเฉพาะ
 - 3.2 เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามบริบททางสังคม
- 4) สภาพการศึกษาทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ
- 5) กรณีศึกษา
- 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 6.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับครูที่สอนภาษาที่สอง
 - 6.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 6.2 งานวิจัยภายในประเทศ

หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ข้างต้นมีสาระสำคัญที่จะนำเสนอ โดยลำดับ ดังนี้

1. การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก

เด็กที่เรียนรู้ภาษาที่สอง หมายถึง เด็กที่มีภาษาแม่หรือภาษาของชาติตน เป็นภาษาแรกที่เด็กเรียนรู้และต้องมาเรียนภาษาอื่นที่แตกต่างจากภาษาแม่ เป็นภาษาที่สอง เช่น เด็กไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศอังกฤษ เด็กอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เด็กเหล่านี้ใช้ภาษาที่บ้านและที่โรงเรียนแตกต่างกัน เด็กไทยใช้ภาษาที่บ้านและต้องเรียนภาษาที่สองในโรงเรียนเช่นเดียวกับเด็กอินเดีย ซึ่งใช้ภาษาอินเดียที่บ้านและต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในโรงเรียนเหล่านี้ เป็นต้น (หรรษา นิลวิเชียร, 2531)

1.1 แนวคิดในการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ในอดีตหลายประเทศ เคยถือว่า เด็กที่ไม่สามารถพูดภาษาที่สองในโรงเรียนได้ถือว่าเป็นปัญหา ซึ่งบางแห่งก็ยังคงเป็น เช่นนี้ในปัจจุบัน เพราะคิดว่าภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ เข้ามาจะมีผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก แต่ปัจจุบันนี้มีการศึกษาด้านการสอนภาษาที่สองถือว่า เด็กเหล่านี้คือ คนที่พูดภาษาท้องถิ่นอื่น ซึ่งต่างจากภาษาที่สองในโรงเรียนหรือภาษาราชการ เพราะภาษาต่าง ๆ ที่แต่ละกลุ่มพูดถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดในการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มเอาไว้ และในบทความเรื่อง Developmental Interdependence Hypothesis (Hoffmann, 1991) ได้กล่าวสนับสนุนถึงพัฒนาการของภาษาแรกที่มีผลทางบวกต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองว่า ระดับของความสามารถในภาษาที่สองของเด็กได้รับ ขึ้นอยู่กับขั้นพัฒนาการทางภาษาแรก ทฤษฎีนี้สนับสนุนแนวคิดทางการศึกษาสองภาษาที่เชื่อว่า ควรใช้ภาษาแม่ของเด็กระหว่างระยะเริ่มเรียนภาษาของเด็ก และจะเพิ่มภาษาที่สองได้ก็ต่อเมื่อทักษะในภาษาที่หนึ่งได้รับการพัฒนามากพอแล้วเท่านั้น สมมติฐานก็คือ ความสามารถในการรับภารกิจทางภาษาแรกสามารถถ่ายโอนไปยังภาษาที่สองได้อย่างดียิ่ง

สตีเฟน คราเชิน (Stephen Krashen อ้างถึงใน สมิตรา ชังวัฒนกุล, 2537) ได้ให้แนวคิดในการเรียนรู้ภาษาที่สอง ไว้ว่า สมมติฐานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองของคนเรามีอยู่ 2 แบบคือ การรู้ภาษา (Language Acquisition) และการเรียนภาษา (Language Learning)

การรู้ภาษา (Language Acquisition) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สองที่มีกระบวนการคล้ายคลึง หรือเหมือนกันกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง หรือภาษาแม่ คือ เป็นการเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัว (Subconscious) การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนมักไม่รู้ตัวว่าได้เรียนกฎเกณฑ์ของภาษาแล้ว เพราะไม่มีการเน้นเรื่องกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่ผู้เรียนก็จะรู้สึกได้ถึงความถูกต้องของภาษา แม้จะไม่ได้เรียนกฎเกณฑ์โดยตรง การเรียนรู้แบบนี้จึงมีลักษณะเป็นธรรมชาติ และไม่เป็นทางการ (Informal)

การเรียนภาษา (Language Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งเป็นการเรียนอย่างรู้ตัว (Conscious) เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาเป็นหลัก ซึ่งผู้เรียนมักจะสามารถอธิบายกฎเกณฑ์ของภาษาได้ มีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาที่เรียน แต่ในกระบวนการเรียนด้วยวิธีนี้ ไม่มีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเหมือนในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ (Formal)

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการภาษาแรก เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กมี 2 แบบด้วยกันคือ การรู้ภาษาเป็นการเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัว และการเรียนภาษาเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างรู้ตัวโดยมีครูจัดการเรียนการสอนให้อย่างเป็นระบบที่ไม่สามารถพูดภาษาที่สองได้ เพราะกระบวนการ เปรียบเทียบและสรุปหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้

1.1 ความแตกต่างของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง

ในการส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้และสื่อสารได้ในภาษาที่สองนั้น ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู หรือบิดามารดา ควรสนใจศึกษาถึงลักษณะการเรียนรู้ภาษาที่สองและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง และการเรียนรู้ภาษาที่สองด้วยดังที่มีนักการศึกษาได้หยิบยกมากล่าวถึงดังนี้คือ

เพรเตอร์ (Prator, 1969 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532) ได้อธิบายความแตกต่างของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองไว้ 4 ด้านด้วยกันคือ

1. ด้านเวลา เวลาของการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นจำกัด ในขณะที่เวลาของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้นมีอยู่ตลอดเวลาตลอดวัน

2. ลำดับของทักษะ ในการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ตามลำดับการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งลำดับทักษะดังกล่าวนี้ในบางครั้งไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์ของการเรียนรู้ภาษาที่สอง

3. การเปรียบเทียบและการสรุปหลักเกณฑ์ กระบวนการเปรียบเทียบ และสรุปหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นสามารถไปใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาพบว่า ถ้าเด็กเข้าใจกฎหรือไวยากรณ์ของภาษาที่เรียนแล้วก็จะสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและรวดเร็วยิ่งขึ้น

4. แรงเสริม เด็กที่เรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองนั้น จะมีแรงเสริมที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แรงเสริมที่สำคัญของเด็กที่เรียนภาษาที่หนึ่งนั้น ได้แก่ ความคิด ความกลัว ความต้องการความรัก และความจำเป็นที่จะต้องสื่อสาร ในทางตรงกันข้ามในการเรียนรู้ภาษาที่สอง อาจไม่มีแรงเสริมหรือแรงกระตุ้นให้เด็กเห็นความสำคัญหรือคุณค่าบทบาทที่สำคัญของภาษาที่สองได้เด่นชัดนัก

การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น กล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ที่ค่อนข้างเป็นทางการหรือเป็นระบบ เพราะเกิดจากการสอนที่เป็นแบบแผนของครู โรงเรียน และผู้ปกครองที่จัดให้เด็กอย่างเป็นระบบ ซึ่งการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น อาจจะสูญหายไป ถ้าเกิดการยุติการใช้ภาษานั้นไปเลย ดังนั้น การคงภาษาที่สองไว้จึงต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนและบ้านของเด็ก

1.3 กลวิธีและขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น สภาพแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมทางบ้านของเด็ก ครู ตัวเด็ก ฯลฯ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยเฉพาะเด็กที่เรียนภาษาใดภาษาหนึ่งภาษาเดียวก่อนมาเข้าโรงเรียน เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนแล้วจะต้องเรียนรู้ภาษาที่สอง

มิลล์ และมิลล์ (Mills and Mills, 1993) กล่าวว่า ถ้าเด็กกำลังพัฒนาสองภาษาไปพร้อมกันความรู้ในภาษาที่สอง ซึ่งในที่นี้คือภาษาอังกฤษของเด็กก็จะขยายตัวตลอดเวลา และเด็กจะใช้อย่างถูกต้องขึ้นเรื่อย ๆ หลักฐานของพัฒนาการของทักษะภาษาจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการประเมิน เพื่อประเมินว่าเด็กได้เพิ่มการใช้ภาษามากขึ้นทางใดบ้าง เด็กอาจแสดงออกโดยการไม่พูด การเลียนแบบคนอื่น เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ภาษา ดังนั้นขณะที่เด็กเจียบจึงเป็นไปได้ว่า เด็กกำลังเฝ้าดูเด็กคนอื่นอย่างตั้งใจ และทำความเข้าใจพฤติกรรมนั้น สายตาของเขาอาจกำลังกวาดไปรอบ ๆ ห้องเรียน เขาอาจหาเพื่อนโดยการยิ้มหรือใช้ท่าทางต่าง ๆ หรือแม้แต่นำวัสดุสักคำก็เป็นได้ ครูบางคนก็สอนเด็กเหล่านี้จึงมีสมมุติข้อย่อประจำตัวอยู่ เสมอ เพื่อบันทึกตัวอย่างที่พบเห็น เพื่อจะได้นำไปใช้ในการสอนครั้งต่อไป

กลวิธีทางภาษาในการพูดคุยเพียงสั้น ๆ ของเด็กกับผู้อื่น เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาถึง 2 ทางด้วยกัน คือ

1. เพิ่มความเป็นไปได้ที่มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับผู้อื่นทั้งทางด้านสังคมและความรู้
2. ทำให้ตัวเด็กผู้พูดได้ทำความเข้าใจกับความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการทำงานของภาษาได้ดียิ่งขึ้น

กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาใหม่ต้องใช้ เวลา และเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าจะไม่มีทางสลับใจในการสอนเด็กที่พูดภาษาอื่นให้พูดภาษาที่สอง นอกจากอาศัยกระบวนการเรียนรู้ซึ่งได้มีผู้อธิบายขั้นตอนในกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

เพรเตอร์ (Prator, 1969 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532) กล่าวว่า ขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กคล้ายคลึงกับขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

- ขั้นแรก การสำรวจ เด็กจะมีการพยายามออกเสียงทุกชนิด
- ขั้นสอง การเลียนแบบ เด็กจะฟังผู้ใหญ่และพยายามจะเลียนแบบ
- ขั้นสาม การเปรียบเทียบและสรุป เด็กจะพยายามเชื่อมโยงคำศัพท์ต่าง ๆ

กับสิ่งของหรือคน และพยายามจับคู่และจำรูปแบบประโยคต่าง ๆ และในขณะที่เด็กก็พยายามสร้างคำศัพท์หรือรูปแบบประโยคของตนเองตามความเข้าใจที่ตนสรุปได้

ขั้นสี่ การศึกษาอย่าง เป็นแบบแผนหรือ เป็นระบบขั้นนี้ จะช่วยขยายประสบการณ์และความสามารถที่เด็กมีอยู่แล้วให้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น

แมคอินทอช (Mc Intoch, 1965 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาที่สองตามขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก เด็กจะต้องมีโอกาสรับฟังภาษาที่จะเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และสามารถแยกแยะความแตกต่างของคำที่ได้ยิน และสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง

ขั้นสอง เด็กจะพยายามเลียนแบบคำ วลี หรือรูปประโยคจากครู

ขั้นสาม เด็กจะพยายามออกเสียงและพูดออกมาให้ถูกต้องและ เป็นไปโดยอัตโนมัติด้วยตนเอง

แอสเชอร์ (Asher อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532) เสนอว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กนั้นควรเลียนแบบการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง โดยเป็นไปตามลำดับของทักษะทางภาษา ซึ่งได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน แอสเชอร์ กล่าวไว้ว่าในการเรียนภาษาที่สองของเด็กนั้น ทักษะการฟังจะต้องมาก่อนทักษะการพูด เพราะความเข้าใจด้านการฟังจะช่วยวางโครงสร้างของการเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดในอนาคต นอกจากนั้นเขายังเชื่อว่า สมรรถนะและระบบประสาทของมนุษย์เรานั้นถูกกำหนดมาให้ฟังก่อนพูด

สรุปได้ว่า กระบวนการหรือขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นจะคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ที่ช่วยวางโครงสร้างของการเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดในอนาคต นอกจากนั้นเขายังเชื่อว่า สมรรถนะและระบบประสาทของมนุษย์เรานั้นถูกกำหนดมาให้ฟังก่อนพูด

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง ของเด็กในโรงเรียนนั้น อาจกล่าวกว้าง ๆ ได้ 4 ประการ คือ ภาษา ตัวเด็ก ครู และสังคม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ดังนี้

1. ภาษา

ปัจจัยทางด้านภาษาที่หนึ่ง สามารถมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก เพราะ เมื่อภาษาสองภาษาใดก็ตามได้มาที่มีการสัมผัสกันแล้วภาษาหนึ่งจะมีอิทธิพลต่ออีกภาษาหนึ่ง หรือภาษาทั้งสองต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน ดังนี้ คือ

1) การถ่ายทอดระหว่างภาษา (Linguistic Transference)

การถ่ายทอดระหว่างภาษา เป็นปรากฏการณ์ปรกติที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการพูดสองภาษาหรือ เมื่อมีการเรียนภาษาที่สอง ซึ่งจะเป็นการนำเอาโครงสร้าง รูปแบบ รูป ตลอดจนกฎในภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่จะเรียน โดยเหตุที่ภาษาต่าง ๆ ก็มีลักษณะส่วนประกอบของโครงสร้างภาษาด้วยกันทั้งสิ้น คือ มีระบบเสียง ระบบหน่วยคำ ระบบไวยากรณ์ ระบบความหมาย และคำศัพท์ ดังนั้นการถ่ายทอดระหว่างภาษาจึงเกิดขึ้นในระบบต่าง ๆ

ลาโด (Robert Lado ย่างถึงใน ดวงเดือน สุวดี, 2524) กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาที่สองจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว จะโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตามมักจะถ่ายทอดโครงสร้างต่าง ๆ จากภาษาแม่ไปยังภาษาที่จะเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดได้ทั้งความยากลำบาก (difficulty) และความสะดวก (ease) ในการเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าโครงสร้างรูปแบบ รูป ตลอดจนความหมายในภาษาที่จะเรียนนั้น เหมือนหรือต่างกับสิ่งที่อยู่ในภาษาแม่ของตน ตามความเห็นของลาโด นั้น ส่วนใดที่เหมือนกันในภาษาแม่และภาษาที่สองจะช่วยให้การเรียนง่ายขึ้น (facilitate) ส่วนใดที่แตกต่างกัน ผู้เรียนก็จะประสบปัญหาในการเรียนเรื่องนั้น ๆ เพราะเมื่อได้ทำการถ่ายทอดจากโครงสร้างที่ไม่ถูกต้องในภาษาที่เรียน ซึ่งการถ่ายทอดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1) การถ่ายทอดประเภทที่ส่งผลในทางบวก (positive transfer) คือ การถ่ายทอดจากภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่สอง ที่ให้ผลลัพธ์ออกมาถูกต้องตรงกับที่ใช้จริง ๆ ในภาษาที่จะเรียนนั้น จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ ในการเรียน แต่กลับจะทำให้การเรียนง่ายขึ้น

1.2) การถ่ายทอดประเภทที่ส่งผลในทางลบ (negative transfer) คือ การถ่ายทอดจากภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่สอง ที่ได้ผลลัพธ์ผิดจากที่ใช้จริงในภาษาที่สอง ซึ่งการถ่ายทอดประเภทที่ส่งผลในทางลบนี้ เรียกกันว่าเป็นการแทรกแซง (interference) จากภาษาแม่

การถ่ายทอดจากภาษาแม่ประเภทที่ส่งผลในทางลบ มีข้อสังเกตบางประการที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับกิจกรรมการถ่ายทอดจากภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่สอง ซึ่งแบ่งได้เป็นประเด็นดังมีคือ

(1) แม้ว่าผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเดียวกันจะมีพื้นฐานความรู้ภาษาแม่ (Language background) เดียวกัน ก็ไม่จำเป็นว่าการถ่ายทอดจากภาษาแม่จะเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนทุกคนต้องมี เป็นที่น่าสนใจว่า ในสภาพการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาเดียวกันคือ พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่เหมือนกันหมด แต่ก็มิใช่ว่าเมื่อเรียนภาษาที่สองทุกคนจะหลีกเลี่ยงจากการถ่ายทอดจากภาษาแม่ไม่ได้

(2) การถ่ายทอดจากภาษาแม่มิได้เกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอในผู้เรียนแต่ละคน นั่นก็คือ การถ่ายทอดจะเกิดขึ้นหรือไม่ เป็นสิ่งที่คาดการณ์ไม่ได้ในแต่ละครั้ง ครูย่อมไม่สามารถจะบอกได้ว่า ในการพูดหรือใช้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนคนหนึ่ง ณ ขณะใดขณะหนึ่งจะมีการถ่ายทอดกฎ (rule) รูป (forms) รูปแบบ (patterns) และคำศัพท์ (lexical items) จากภาษาแม่หรือไม่

- การถ่ายทอดรูปแบบหนึ่ง ๆ จากภาษาแม่มิได้ก่อให้เกิดผลออกมาเป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพียงลักษณะเดียวเสมอไป

2) การแทรกแซงอันเป็นผลจากการที่ภาษาแตกต่างกัน

การแทรกแซงจากภาษาแม่จะเกิดได้ในส่วนต่าง ๆ ของภาษา เช่น ด้านเสียง ด้านไวยากรณ์ ด้านคำศัพท์ เป็นต้น

คิมทิพย์ ทวยเจริญ (2536) กล่าวว่า ลักษณะการแทรกแซงทางภาษาที่ทำให้การเรียนรู้ภาษาที่สองมีความยุ่งยากมีดังนี้ คือ

1) เสียง (phonology) ถ้าระบบเสียงของภาษาแม่น้อยกว่าภาษาที่สอง การเปล่งเสียงจะมีปัญหา เช่น ภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะน้อยกว่าแต่มีเสียงสระมากกว่าภาษาอังกฤษ การออกเสียงระเบิด (plosive) หรือเสียงเสียดแทรก (fricative) เสียงก้อง (โห้ชะ) เสียงไม่ก้อง (อโห้ชะ) จึงทำกันไม่ค่อยได้ เช่น เสียง /k/-/g/, /s/-/z/, /y/-/d/ เป็นต้น

2) ความหมาย (Semantics) ภาษาแม่จะมีการแทรกแซง (interference) ต่อภาษาที่สองในเรื่องความหมายของคำได้บ่อย ปัญหาที่อาจมี เช่น จำนวนคำศัพท์ในภาษาที่ 1 น้อยกว่าภาษาที่ 2 เด็กอาจเกิดปัญหายุ่งยาก แต่ก็ไม่ใช่ร้ายแรง เช่น ภาษาไทยใช้คำว่า เปิด-ปิด กับทุก ๆ อย่าง (เปิดวิทยุ เปิดหน้าต่าง ปิดก๊อกน้ำ เป็นต้น) แต่ภาษาอังกฤษมีหลายคำใช้แตกต่างกัน เช่น turn on, turn off, open-close เป็นต้น

3) ไวยากรณ์ (syntax) ในชั้นของความหมายในระดับประโยคและระดับโครงสร้าง (Structural meaning) จะมีปัญหามากกว่าระดับคำ เพราะมีไวยากรณ์ด้วย จะมีการแทรกแซง (Interference) เรื่องไวยากรณ์ของภาษาแม่เข้ามาด้วย ระบบไวยากรณ์ที่ต่างกัน ทำให้เกิดปัญหา เช่น ระบบไวยากรณ์ของภาษาอังกฤษซับซ้อนกว่าภาษาไทย ประโยคคนต่างชาติมักจะสับสน คือ "ฉันไปมาแล้ว" ที่มีทั้งกริยา go, come (ในความเข้าใจของชาวต่างชาติ) แต่คำว่า "มาแล้ว" ของไทยใช้ในแง่ aspect ว่าเกิดขึ้นแล้ว สรุปลงในชั้นไวยากรณ์ ภาษาแม่มีส่วนแทรกแซงค่อนข้างมาก

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาของภาษามีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการรับรู้ทางภาษาในสภาพแวดล้อมของแต่ละคนรวมทั้งความชำนาญในการใช้ภาษานั้นด้วย ซึ่งอาจจะมีการถ่ายทอดระหว่างภาษาหรือเกิดการแทรกแซงของภาษาทั้งในคำ ความหมาย และไวยากรณ์

2. ตัวเด็ก

เด็กทุกคนโดย เฉพาะ เด็กเล็ก ๆ ที่กำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาความสามารถทางการใช้ภาษาที่สอง มีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก ดังนี้

ฮอฟฟ์แมน (Hoffmann, 1991) กล่าวว่า ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่ 2 ของเด็ก ได้แก่

- 1) แรงกระตุ้นของเด็กต่อการเรียนรู้
- 2) ท่าทีต่อภาษาที่สองของเด็ก

นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองข้างต้นแล้ว ยังมีนักการศึกษาอีกหลายคน ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กไว้ดังนี้คือ

- 1) อายุของเด็ก เด็กที่พูดภาษาถิ่นเมื่อแรกเข้าเรียนยังมีอายุน้อย การที่เด็กอายุน้อยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อเสีย คือ เด็กประสบการณ์น้อย รู้จักใช้แต่ภาษาประจำท้องถิ่นของตน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้ระดับเสียงในภาษาของตนได้เกือบหมด ภายในอายุ 3 - 4 ปี บางคนอาจช้ากว่านั้น จะนับเมื่อแรกเข้าโรงเรียนเด็กจะสามารถออกเสียงต่าง ๆ ในภาษาของตนได้และพูดประโยคต่าง ๆ ที่ไม่ซับซ้อนได้ เมื่อมาพบภาษาใหม่ที่โรงเรียน ในตอนแรก ๆ จะประสบปัญหาในการเรียนอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามเด็กที่เรียนอายุน้อยนั้นมีข้อดีมากกว่าข้อเสีย เพราะเด็กจะออกเสียงเลียนแบบตามครูได้ง่าย ข้อดีอีกประการหนึ่งก็คือ เด็กในวัยนี้ชอบเล่น จึงเหมาะแก่การใช้สื่อการสอนที่จะเร้าให้เกิดความสนุกเพลิดเพลินต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมทางภาษา การร้องเพลง และการแสดงท่าทางต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2534)

- 2) ภาษาถิ่นที่เด็กใช้ เมื่อเด็กมาเรียนภาษาไทยกลาง อันเป็นภาษาที่ไม่คุ้นเคย ต่างจากภาษาถิ่นของเด็ก ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กคุ้นเคยและพูดได้คล่องอยู่แล้ว เด็กก็จะถ่ายทอดลักษณะบางประการจากภาษาถิ่นของตนมาสู่ภาษาไทยกลาง การถ่ายทอดลักษณะภาษาเดิมของตนมาสู่ภาษาใหม่ โดยมีผลทำให้เด็กเรียนออกเสียงภาษาใหม่ไม่ชัดหรือไม่ถูกต้องเช่นนี้ ถือว่าเป็นการแทรกแซงจากภาษาที่เด็กเรียนพูดได้คล่องกว่า ลักษณะการแทรกแซงเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอนขึ้นได้ นอกจากนี้คำศัพท์ที่ต่างกันจะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านความเข้าใจเพิ่มขึ้นด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534)

- 3) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ในด้านระดับความสามารถ ความต้องการ เป้าหมาย และความสนใจในการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองของนักเรียน (พิณทิพย์ ทวยเจริญ, 2536)

4) แรงจูงใจ การ์ดเนอร์ (Gardner) พบว่า แรงจูงใจมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาที่สองของนักเรียนมี 2 ประเภท แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าไปสู่สังคมของภาษาที่เรียน และแรงจูงใจที่ผู้เรียนภาษาที่สองเรียนไปเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต ในระหว่างแรงจูงใจ 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้น แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าใกล้สังคมของเจ้าของภาษานั้นจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความสามารถเกือบเท่าเทียมกับเจ้าของภาษาได้มากกว่าแรงจูงใจที่จะเรียนเพียงเพื่อจะใช้ เป็นเครื่องมือในการเรียนหรือการทำงาน (Gardner, 1968 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532)

กล่าวโดยสรุป มีปัจจัยทั้งภายในที่เกิดจากตัวเด็ก และสภาพแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กโดยตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กทั้งในแง่บวกและแง่ลบ

3. ครู

การเรียนรู้ของนักเรียนจะประสบผลดีเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับครู เป็นสำคัญ ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนของนักเรียน เกิดสัมฤทธิ์ผลหรือ เกิดความล้มเหลว อาจสรุปสรุปบทบาทของครูสอนภาษาไทยกลางให้แก่นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น ดังนี้

1) ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับ "ภาษา" สนใจศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นที่นักเรียนใช้ โดยปกติสภาพการใช้ภาษาของครูจะมีอยู่สองลักษณะด้วยกัน

ลักษณะแรก ครูเป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นนั้น รู้ภาษาถิ่นอย่างลึกซึ้งได้ทั้ง 2 ภาษา จึงอาจใช้ประโยชน์จากการรู้ภาษาถิ่น อธิบายหรือบอกคำศัพท์ให้นักเรียน เข้าใจความหมายเป็นภาษาถิ่นได้

ลักษณะที่สอง ครูเป็นคนมาจากท้องถิ่นอื่น ไม่รู้ภาษาถิ่นของนักเรียนเลย การสอนในระยะแรก ๆ จึงอาจประสบปัญหาด้านการสื่อความหมายให้นักเรียน เข้าใจ

ไม่ว่าครูจะรู้ภาษาถิ่นของนักเรียนอยู่แล้วหรือไม่ก็ตาม การได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาษาถิ่นจะช่วยให้ครูมีความรู้อย่างเป็นระบบ สามารถที่จะเข้าใจการเปรียบเทียบลักษณะต่าง ๆ ของภาษาได้โดยสะดวก และจะเข้าใจภาษาของนักเรียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมการสอนให้มีประสิทธิภาพ

เจตคติของครูเกี่ยวกับภาษาเป็นเรื่องสำคัญมาก กล่าวคือ ครูควรเข้าใจธรรมชาติของภาษาในฐานะที่ภาษาเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ให้แก่สมาชิกในสังคมที่ใช้ภาษานั้น และควรจะเข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นต่าง ๆ ว่า เป็นธรรมชาติของภาษา เพราะภาษาแต่ละภาษานั้นย่อมแตกต่างกันตามธรรมชาติ ไม่มีภาษาใดดีกว่าภาษาใด การที่ทุกคนเรียนภาษาไทยกลาง ไม่ใช่เพราะภาษาไทยกลางดีกว่าภาษาถิ่น แต่ทุกคนเรียนเพื่อจะใช้ประโยชน์ในการสื่อสารให้เข้าใจตรงกันทุกสิ่งทุกภาคตลอดทั้งประเทศ เมื่อนักเรียนเรียนภาษาไทยกลางแล้วก็จะใช้ภาษาไทยกลางเพิ่มขึ้นได้อีกภาษาหนึ่ง สามารถใช้สื่อสารกับคนในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ทั่วทั้งประเทศ

2) ครูควรมีการดำเนินการที่เอื้อต่อการสอนภาษาที่สองอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1) รวบรวมคำศัพท์ซึ่งนักเรียนในถิ่นนั้นอาจไม่เข้าใจ เนื่องจาก เป็นศัพท์ที่ใช้ต่างไปจากภาษาถิ่น หรือ เป็นคำศัพท์ใหม่ ศัพท์ยากที่นักเรียนไม่เคยเห็นมาก่อน

2.2) ศึกษาประโยคหรือข้อความที่นักเรียนอาจไม่เข้าใจ แล้วรวบรวมไว้เพื่อเตรียมการสอนและช่วยเหลือนักเรียนให้ถูกต้อง

2.3) ครูควรสนใจวิธีสอนภาษาที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาที่สองได้แม่นยำอย่างรวดเร็ว เช่น วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งจะกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนใช้ภาษาที่กำลังเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ

2.4) ครูควรเลือกใช้สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น เกม เพลงให้เหมาะกับเนื้อหาและกิจกรรม นักเรียน สื่ออื่น ๆ นอกจากของจริงแล้ว ควรเป็นสิ่งที่ทำขึ้นได้เองอย่างง่าย ๆ สะสมหรือเสาะหามาได้อย่างสะดวก เช่น ภาพ บัตรคำ บัตรภาพ ฯลฯ ผู้สอนจะใช้สื่อการสอนชนิดใดก็ตามจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนและบทเรียนนั้น ๆ และจะต้องเตรียมล่วงหน้าเสมอ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534)

3) การให้การสนับสนุนและทำทักของครู ความคาดหวังของครูในเรื่องการแสดงออกต่อเด็กชนกลุ่มน้อย (Hoffmann, 1991)

4) ยุทธศาสตร์การสอน มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนภาษาที่สองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้ามีการมุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการพูดมากขึ้นด้วย (แรมสมร อยุธยาพร, 2532)

กล่าวโดยสรุป ครู เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนที่พูดภาษาถิ่น การสอนจะสัมฤทธิ์ผลได้ย่อมขึ้นอยู่กับความกระตือรือร้นของครูในการเอาใจใส่ให้นักเรียน ในการชวนหาความรู้ด้านความแตกต่างของภาษา และความพยายามในการวางแผนและเตรียมการสอนให้เหมาะสม เมื่อครูเข้าใจถึงความเกี่ยวเนื่องของปัจจัย คือ นักเรียนและครู ปัญหาในการสอนก็น่าจะลดน้อยลงและหมดไปได้ในที่สุด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534)

4. สังคม

สภาพของชุมชนที่นักเรียนมีภูมิลำเนาอยู่นั้น สภาพชุมชนแต่ละแห่งจะต่างกัน โดยเฉพาะชุมชนในเมืองกับชุมชนในชนบท ชุมชนในเมืองจะมีผู้ใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้น นักเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนภาษาไทยกลางมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ห่างไกลออกไป การจัดเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียน จึงอาจต้องพิจารณาถึงสภาพของชุมชนที่นักเรียนเป็นสมาชิกอยู่ด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534) เพราะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเช่นกัน ดังมีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

มิลล์ และมิลล์ (Mills and Mils, 1993) กล่าวว่า การพูดภาษาที่สองได้ดีมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับ

- 1) การใช้ภาษาที่หนึ่งที่บ้าน เช่น คนที่ช้ภาษาจีนตลอดวันที่บ้านจะพูดไทยได้ไม่ดีเท่าคนที่มีโอกาสใช้ภาษาไทยที่บ้านมากกว่า
- 2) การใช้ภาษาที่สองที่บ้าน เช่น สภาพแวดล้อมทำให้พูดภาษาที่สองได้ดีขึ้น ถ้าอยู่ในกลุ่มของคนที่ใช้ภาษาที่สองอยู่
- 3) การใช้ภาษาในโรงเรียน ผู้ที่เคยใช้ภาษาที่หนึ่งในโรงเรียนมาก่อน เมื่อมาเรียนภาษาที่สอง ก็จะมีเสียงแทรกแซงจากภาษาที่หนึ่งมาในภาษาที่สอง

ฮอฟฟ์แมนน์ (Hoffmann, 1991) กล่าวว่า ปัจจัยทางสังคมหลายอย่างที่สามารบ่งบอกถึงการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กมีดังนี้

- 1) การรับรู้ภาษาเพิ่มขึ้นของเด็กช่วยให้เด็กแยกแยะความแตกต่างได้
- 2) การได้มีโอกาสคุ้นเคยกับแต่ละภาษา อาจทำให้การรับรู้ทั้ง 2 ภาษาดีขึ้นได้
- 3) การสะสมประสบการณ์ทางสังคม เป็นการให้ข้อมูลที่มอบคุณค่าแก่เด็ก ซึ่งจะเพิ่มการเรียนรู้การแยกภาษา
- 4) การรับรู้ภาษาของผู้ใหญ่ได้เร็วขึ้น

แรมสมร อยู่สถาพร (2532) กล่าวว่า โรงเรียนก็เป็นปัจจัยทางสังคมอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ภาษาที่สองของเด็กเรียนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี โดยการจัดโปรแกรมการสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กใน 4 ด้านคือ

1. หลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการสอน
2. วิธีการสอน
3. ตำราเรียน
4. วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน

กล่าวโดยสรุปว่า ภาษามีลักษณะสำคัญที่เรียกกันว่า ปรัชญาการทางสังคม สังคมจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก เพราะการเรียนรู้ภาษาแม่มิมีความเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ภาษาได้โดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบด้าน ดังนั้นลักษณะธรรมชาติในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมนี้เอง สามารถนำไปใช้กับการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ โดยพิจารณาให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ หรือติดต่อกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสถานการณต่าง ๆ (พิณทิพย์ ทวยเจริญ, 2536)

1.5 พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ฮอฟฟ์แมนน์ (Hoffmann, 1991) ได้กล่าวถึงผลของการที่เด็กได้เรียนรู้ภาษาที่สอง ภายหลังจากการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งว่า มีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้างในการพูดสนทนา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. การยืมมาใช้ (Borrowing) ภาษาทุกภาษามีการยืมคำจากภาษาอื่นมาใช้ ภาษาในยุโรปมีโอกาสมากที่สุดที่จะทำเช่นนั้น เช่น ภาษาเยอรมันได้ยืมภาษาละติน อิตาลีเลียน ฝรั่งเศสมาใช้ เมื่อหลายศตวรรษมาแล้ว ภาษาอังกฤษก็ไม่มีข้อยกเว้นได้ยืมภาษาอื่นมาใช้ เป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันนี้ภาษาอังกฤษทำหน้าที่เป็น "ผู้ให้ยืม" (donor) แก่ภาษาอื่นและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย

ภาษาที่ยืมมาอาจมาเฉพาะอักษรหรือทั้งตัวอักษรและเสียง กระบวนการปรับใช้ภาษาใช้เวลานานกว่าจะนำมาใช้อย่างแพร่หลาย

2. การสร้างขึ้นมาเอง (Individual Creations) คนพูดสองภาษาก็เช่นเดียวกับคนพูดหนึ่งภาษา สร้างภาษาขึ้นมา อาจจะทำให้สับสนหรือไม่ก็น่าหัวเราะ บางทีก็นำมาใช้เฉพาะในครอบครัวเท่านั้น เด็กพูดสองภาษา ก็สามารถนำทั้งสองภาษามาตัดแปลงใช้หรือมาผสมกันใช้เลยได้ เช่น นำภาษาเยอรมันมาผสมกับภาษาอังกฤษ ภาษาใหม่ที่ไม่ได้มาจากการแทรกแซงหรือการยืมภาษา

1) ถ้าเด็กได้เรียนรู้คำหนึ่งแล้วในภาษาหนึ่ง แต่ยังไม่รู้อีกภาษาหนึ่ง เขาจะใช้คำนั้น พูดในระดับประโยคหรือระดับไวยากรณ์

2) ถ้าเกิดไม่มีคำนั้นอยู่ชั่วคราว (เด็กไม่รู้คำนั้น) ผู้พูดจะใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเทียบเท่าในภาษาอื่นแทน

3) ถ้าคำมีความหมายเข้าใจยากในภาษาหนึ่ง เด็กอาจใช้คำจากภาษาอื่นแทน

4) ถ้าเด็กได้รับภาษามาแบบผสมผสาน ก็จะใช้ภาษาออกมาอย่างผสมผสานกัน

อาจกล่าวได้ว่าเด็กทุกคนได้ผ่านขั้นตอนของการผสมภาษามาแล้ว ภาษาที่เด็กผสมอาจเป็นเรื่องชั่วคราวชั่วคราวสำหรับเด็กเอง องค์ประกอบด้านสถานการณ์สามารถมีอิทธิพลต่อการผสมภาษาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพได้

มีหลายคนที่มีมองว่าการที่เด็กเริ่มผสมคำตั้งแต่เยาว์วัย แสดงให้เห็นว่าเด็กไม่มีความสามารถในการจัดการกับภาษา และถือว่ามีคือ เครื่องหมายเตือนว่าเด็กเกิดภาวะเสี่ยง หรือเกิดความสับสนในการพัฒนาการด้านความรู้ความจำภาษาแล้ว อย่างไรก็ตาม มิลล์ (Mills and Mills, 1993) อธิบายว่า เด็กมีระบบทางภาษาในหัวของเด็กเอง การที่เด็กเปลี่ยนไปพูดภาษาโน้นที พูดภาษานี้ที ก็โดยอาศัยการใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ในการเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ

ไปเรื่อย ๆ เรื่องนี้เป็นเรื่องของกระบวนการ ไม่ใช่ผลลัพธ์ปลายทาง ซึ่งถือเป็น "ความคิด
 พลาดสับสน" เป็นเรื่องปกติในระหว่างที่เด็กกำลังทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ ๆ ของเขา ไม่ว่า
 ความรู้นั้นจะเป็นเรื่องของวิชาเลข วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา หรือแม้แต่ทางด้านคุณธรรม
 "ความคิดพลาดหรือสับสน" ที่คิดกันนั้นเป็นส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่งส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ และ
 เด็กก็ไม่มีทางเรียนรู้ได้เต็มที่ถ้าขาด "ความคิดพลาดสับสน" เป็นสัญญาณบอก

มิลล์และมิลล์ (Mills and Mills, 1993) กล่าวถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษา
 ที่สองของเด็กว่า

1. เด็กจะแสดงออกถึงบุคลิกที่แตกต่างกันออกไปในภาษาที่ต่างกัน ทั้งนี้เกิดจากความ
 จริงที่ว่า บุคคลจะเกิดความมั่นใจถ้าได้พูดภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ การกลัวผิดพลาดทำให้
 บุคคลมีพฤติกรรมที่ปิดขวางการพูดภาษาที่ตนไม่มั่นใจ เช่น อาการลังเล อาการเขินอาย บุคคล
 ผู้นั้นจะให้มีโอกาสใช้ภาษาที่สองเป็นเวลานานหลาย ๆ ปี เด็กจึงสามารถจะใช้ภาษาอื่นนอกจาก
 ภาษาที่เขาถนัดได้อย่างดี

2. เด็ก ๆ อาจจะมีท่าทีบ่งชี้ความสามารถ (Competence) ทางภาษาของตนลดลง
 เพราะเด็กไม่สามารถบอกชื่อสิ่งของประจำตัวในภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะได้ เป็นเรื่องธรรมดา
 ที่พบเห็นโดยทั่วไปที่เด็กเล็กชาวปากีสถานบอกชื่อและขนาดต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษา
 ที่สองที่เรียนที่โรงเรียนได้ แต่ไม่รู้จำคำเหล่านั้นในภาษาแม่ของตน

คิมทิพย์ ทวยเจริญ (2536) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาแม่ในวัยเด็ก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น
 ตามปกติวิสัยจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การที่จะเรียนรู้ภาษาที่สองได้นั้นนับว่าเป็นความสำเร็จชนิดหนึ่ง
 คนเป็นจำนวนมากที่ไม่อาจจะเรียนภาษาที่สองได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะตาม
 ธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

1. ในการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น ผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ภาษาของตนมาแล้วตั้งแต่เด็กเล็ก
 จะมีลักษณะแนวคิดที่สัมพันธ์กับภาษาแม่ นั่น ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น เรียนรู้ภาษาไทยมาตั้งแต่เด็ก
 เล็ก เมื่อคิดก็มักจะคิดในแวดวงของภาษาไทยในสิ่งแวดล้อมแบบไทย ๆ จึงก่อให้เกิดการเรียนรู้
 ภาษาที่สองไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2. ในการเรียนภาษาที่สองนั้น ผู้เรียนมักจะมีปัญหาทางด้านวัฒนธรรมและสถานการณ์ที่ต่างไปจากภาษาแม่ ความแตกต่างเหล่านี้หนีไปจากความแตกต่างทางด้านภาษา ซึ่งได้แก่ ความแตกต่างด้านเสียง คำ ความหมาย และลักษณะทางไวยากรณ์ ปัญหาทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้น หมายถึง การจัดหมวดหมู่สิ่งของ คน ลักษณะอาการ เวลา ตลอดจนสถานที่ เช่น เมื่อพูดถึงอาหาร แนวคิดในการรับประทานอาหารของผู้เรียน ย่อมแตกต่างไปจากการรับประทานอาหารของเจ้าของภาษาที่ผู้นั้นกำลังเรียนอยู่

3. ปัญหาทางด้านอายุในการเรียนภาษาที่สอง ยิ่งผู้เรียนอายุมากขึ้นผู้นั้นก็ต้องการความสนใจและความพยายามมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเกิดความเคยชินกับรูปแบบหรือโครงสร้างที่ใช้ในภาษาแม่ และมักจะนำไปใช้ในภาษาที่สองหรือที่เรียกว่า เกิดการแทรกซ้อนของภาษาแม่ เมื่อพูดถึงอายุ เชื่อกันว่าในกระบวนเสียง เด็กจะเรียนได้ดีกว่าผู้ใหญ่ กล่าวคือ ถ้าเรียนหลังวัยรุ่นซึ่งมีวุฒิภาวะทางสมองและการทำงานของสมองคงตัวไม่ยืดหยุ่นอีกต่อไป

กล่าวโดยสรุป เด็กซึ่งเคยเรียนรู้ภาษาแม่ เป็นภาษาแรกอยู่ก่อนแล้ว ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมทั้งในด้านบวกและด้านลบ เมื่อต้องเรียนรู้ภาษาที่สอง ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่ ผู้เรียนรู้ภาษาที่สอง ย่อมประสบกับสถานการณ์ต่างไปจากภาษาแม่ ทั้งในด้านภาษา สังคม และวัฒนธรรม

1.6 บริบททางสังคมที่กำหนดการเลือกใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาที่สอง

ฮอฟฟ์แมนน์ (Hoffmann, 1991) ได้กล่าวไว้ว่า ในกรณีศึกษาการเรียนรู้อาษาที่สอง โดยที่ไม่ทำให้ภาษาเดิมสูญหายไป ย่อมทำให้เกิดสภาวะสองภาษาในตัวเด็ก ดังนั้น เมื่อเด็กที่พูดภาษาถิ่นเข้าเรียนในโรงเรียนได้ระยะเวลาหนึ่ง เด็กจะพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและสังคมที่จะต้องพูดคุยกับครูและเพื่อน ๆ ในห้องเรียนที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ กัน มีนักภาษาศาสตร์หลายคนได้สรุปไว้ว่า การที่เด็กจะเลือกพูดภาษาอะไรนั้นขึ้นอยู่กับ

1. สถานที่ สถานการณ์ (Setting) ในด้านเวลา สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เช่น อยู่ที่ทำงาน หรือที่บ้าน

2. ลักษณะหรือสถานะของผู้ร่วมในการสนทนา เช่น เพศ อายุ สถานภาพด้านสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ ฯลฯ
3. หัวข้อการสนทนา
4. เจตนาของการปฏิสัมพันธ์นั้น เช่น การท้าทาย การขอร้อง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ในปัจจุบันมีแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาหลายแนวคิดด้วยกัน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่สองที่สำคัญมี 2 ลักษณะ คือ แบบรู้ภาษา (Acquisition) และแบบการเรียนรู้ภาษา (Learning) ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่ต่างกันออกไปดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแบบการรู้ภาษา

สตีเฟน คราเชน และเทรซี เทอร์เวล (Stephen Krashen and Tracy Terrel อ้างถึงใน สุมิตรา ชังวัฒนกุล, 2537) ได้เสนอแนวคิดทางการสอนแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

1.1 แนวคิดการสอนแบบธรรมชาติ เป็นวิธีการสอนที่เลียนแบบการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็ก กล่าวคือ ต้องจัดประสบการณ์ที่จะสอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่ตนเรียนมากที่สุด โดยให้ผู้เรียนได้พบปะคลุกคลีกับเจ้าของภาษาโดยตรง ผู้สอนจะเน้นเรื่องคำศัพท์มาก โดยถือว่าการเรียนภาษานั้น คือ การเรียนคำศัพท์ ส่วนไวยากรณ์ที่เรียนนั้นก็เป็นแบบจำกัดความและเมื่อเรื่องที่เรียนก็มีมักจะยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเกณฑ์

1.2 แนวการสอนแบบธรรมชาติ เน้นภาษาพูดเป็นหลักสำคัญโดยเน้นให้ผู้เรียนเคยชินกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่น ๆ แนวการสอนภาษาดังกล่าวไม่ได้ยึดความคิดที่ว่าทุกภาษามีแบบโครงสร้างของตนเอง และในขณะที่เดียวกันไม่ใส่ใจในการเปรียบเทียบภาษาที่สอนกับภาษาของผู้เรียน

1.3 แนวการสอนแบบธรรมชาตินี้ถือหลักไม่พูดภาษาของผู้เรียนในห้องเรียน แต่จะใช้วิธีการออกท่าทาง กิริยา และวิธีพูดซ้ำ ๆ และวิธีการแลกเปลี่ยนคำถามคำตอบ เพื่อให้ถ้อยคำของครูเป็นที่เข้าใจและใช้เลียนแบบได้ ครูจึงเป็นฝ่ายทำการพูดเสีย เป็นส่วนใหญ่ วิธีการดังกล่าวอาจจะใช้ได้ผลดีกับเด็กเล็ก ๆ แต่อาจไม่เหมาะกับผู้ใหญ่ซึ่งชอบเรียนภาษาด้วยการอ่านหรือศึกษากฎเกณฑ์แทนที่จะเรียนการพูดอย่างเดียว

อรุณี วิริยะจิตรา (2532) อธิบายแนวการสอนแบบนี้ว่า

วิธีสอนแบบประสบการณ์ตรง การสอนภาษาที่สองที่ไม่ใช่ภาษาของผู้เรียนเลย หรือที่อาจเรียกว่า วิธีตามธรรมชาติ (Natural Method) มีวิธีสอนเลียนแบบการเรียนภาษาของเด็กเล็ก ๆ ที่เริ่มพูด วิธีสอนแบบประสบการณ์ตรงมีหลักการดังนี้

1) ให้นักเรียนที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความคิดของผู้เรียน

2) ไม่ใช้การสอนโดยวิธีแปล เนื้อหาสาระที่เรียน เป็นภาษาของนักเรียน หรือแปลจากภาษาของนักเรียนเป็นภาษาที่เรียน เพราะเห็นว่าความหมายของคำ ประโยค และโครงสร้างของภาษาต่างกัน ถ้าใช้การแปลแล้วจะทำให้เกิดความสับสน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสอนตามวิธีนี้คือ

2.1) สอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าช่วย เพื่อหลีกเลี่ยงการแปล

2.2) สอนสิ่งที่ไม่มีความหมาย (Abstract) โดยใช้วิธีโยงความคิดให้สัมพันธ์กัน (Association of Idea)

2.3) สอนไวยากรณ์โดยการยกตัวอย่างและแสดงสาธิต

3) ใช้เฉพาะภาษาที่เรียนเพื่อใช้ในการสอน ครูไม่นำภาษาของนักเรียนมาใช้ในการสอนเลย

กล่าวโดยสรุป แนวการสอนแบบธรรมชาติมีจุดเน้นที่ให้นักเรียนภาษาพูดโดยการฟังให้เข้าใจ และเมื่อเรื่องที่เรียนก็มีมักจะยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก โดยผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสพูดนัก

2. 2 แนวคิดทางการสอนตามแบบการเรียนรู้ภาษา

การเรียนรู้ภาษาตามแบบการเรียนรู้ภาษาเป็นการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งมีแนวคิดของศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดทางการเรียนการสอนตามแบบการเรียนรู้ภาษา คือ แนวคิดทางด้านจิตวิทยา แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์

2.2.1 แนวคิดทางด้านจิตวิทยา

ได้มีผู้แบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1) ทฤษฎีสิ่งเร้าและการตอบสนอง ทฤษฎีนี้เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง และเมื่อได้รับการเสริมแรงจากการตอบสนองที่ถูกต้อง ก็จะเพิ่มการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น นักจิตวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ อี.เอล.ธอร์นไดค์ (E.L.Thorndike) ไอ.พี.พาฟลอฟ (I.P.Pavlov) และ บี.เอฟ.สกินเนอร์ (B.F. Skinner) บางครั้งก็เรียกทฤษฎีการเรียนรู้แบบนี้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยม

2) ทฤษฎีความคิดความเข้าใจ ทฤษฎีนี้เน้นความคิดที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการค้นพบและเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การเรียนรู้เกิดจากการมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหา จนเกิดความเข้าใจซึ่งเรียกว่า การหยั่งเห็น (Insight) การเรียนรู้นี้ต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคน บางคนเรียกทฤษฎีนี้ว่า Gestalt Theory หรือ Field Theory นักจิตวิทยาที่รู้จักกันดี ได้แก่ อี.จี.ทอลแมน (E.G.Tolman) ดับบลิว.โคห์เลอร์ (W.Kohler) เป็นต้น

3) แนวคิดทางด้านมานุษยนิยม

ผู้มีความเชื่อทางด้านมานุษยนิยม เช่น คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) มีความเห็นว่า ผู้ที่จะเรียนรู้ภาษาได้ดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่คิด แสดงความรู้สึก หรือแสดงพฤติกรรม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานไม่เพียงแต่ความสามารถทางด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกของตนเองด้วย ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึง เนื้อหาที่สัมพันธ์กับความรู้สึก ประสบการณ์ ความจำ ความหวัง ความปรารถนา ความเชื่อ ค่านิยม และความต้องการของผู้เรียน เป็นสำคัญ

2.2.2 แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์

อิทธิพลของนักภาษาศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาที่สำคัญ ๆ ได้แก่ นักภาษาศาสตร์ กลุ่มโครงสร้าง (Structuralists) กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรค (Transformationalists) และกลุ่มภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguists) ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดดังต่อไปนี้

1) กลุ่มที่เน้นโครงสร้างกลุ่มนี้เห็นว่า ภาษาเป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้ เป็นระบบซึ่งเราอาจพิจารณาเป็นส่วน ๆ ได้ และแต่ละหน่วยของภาษาที่เกี่ยวข้องกัน ภาษาคือ ภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียน การวิเคราะห์ภาษาจึงควรดูจากสิ่งที่เจ้าของภาษาพูด ไม่ใช่สิ่งที่ควรจะถูกพูด นอกจากนี้ภาษาแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน

2) กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรค นำโดยโนม ชอมสกี (Noam Chomsky) ให้ความคิดที่ต่างไปว่า ภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ และในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของประโยคทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างลึก และโครงสร้างผิว โครงสร้างผิว คือ ประโยคหรือคำที่ได้ยินหรืออ่าน โครงสร้างลึก คือ ความหมายของประโยคที่ได้ยินหรืออ่านนั้น นอกจากนี้กลุ่มนี้ยังมีแนวคิดว่า คนเราทุกคนมีความสามารถที่จะ เข้าใจภาษาและสามารถจะแสดงออกมาได้ แต่ความสามารถที่จะ เข้าใจนั้นจะต้องมีก่อนถึงจะแสดงออกได้

3) กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม กลุ่มนี้นำโดย ดีไฮม์ส (D.Hymes) ซึ่งได้โต้แย้งเกี่ยวกับทฤษฎีความสามารถทางภาษาของ ชอมสกี (Chomsky) โดยกล่าวว่า การแสดงออกทางภาษาของชอมสกีนั้น มิใช่เป็นความสามารถในการนำภาษาไปใช้ แม้ว่าจะได้กล่าวถึงการนำภาษาไปใช้ในคำว่า การแสดงออกทางภาษาก็ตาม ทั้งนี้เพราะ ชอมสกี ไม่ได้กล่าวถึงความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมสังคม เลยกล่าวถึงเฉพาะบทบาททางด้านจิตวิทยา เช่น ความจำ (Memory) การรับรู้ (Perception) เป็นต้น ไม่ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ (Social Interaction) นอกจากนี้ ไฮม์ส ยังกล่าวว่า การแสดงออกทางภาษาของชอมสกีนั้นยังมีความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงออกจริง (Underlying Rules of Performance) เช่น (Stylistic Rule) ซึ่งไฮม์ส ถือว่าเป็นสิ่งที่แอบแฝงอยู่ในความสามารถทางภาษา (Linguistic Competence) ด้วย ดังนั้น ความสามารถทางภาษาที่จะพูด หรือ เข้าใจคำพูดที่ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่คำพูด เหล่านั้นถูกนำมาใช้

สุมิตรา อังวัฒน์กุล (2537) กล่าวว่า จากแนวคิดทางจิตวิทยาและทางภาษาศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาดังนี้

1. กลุ่มที่เน้นพฤติกรรม หรือการสร้างสมนิสัย

กลุ่มนี้ เป็นพวกที่ได้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบลิง ภูเขา และการตอบสนองและแนวคิดจากทฤษฎีภาษาศาสตร์ กลุ่มนี้มีความเชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของนิสัย หรือความเคยชิน การเรียนภาษา ก็คือ การเลียนเสียง หรือการเลียนแบบการสอนภาษา จึงมุ่งที่จะสร้างนิสัย ให้พูดภาษาใหม่ได้อย่างคล่องแคล่ว การสอนจึงเน้นการเลียนแบบ หรือพูดซ้ำ ๆ เพื่อจดจำไว้วันสมอง บทเรียนจะ เตรียมจากผลการเปรียบเทียบภาษาของคนกับภาษาที่จะเรียนในด้านระบบ เสียงและรูปประโยคส่วนใดมีความแตกต่างกัน จะต้องฝึกให้มาก

อาจสรุปความคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาของกลุ่มพฤติกรรมนิยมได้ดังนี้

1) ภาษา คือ ภาษาพูดที่มิใช่ภาษาเขียน ทั้งนี้เพราะการเรียนภาษาของตนเองก็เริ่มเรียนภาษาพูดก่อนที่จะเรียนเขียน ลำดับขั้นของการเรียนจึงเน้นความสำคัญของการออกเสียงให้ถูกต้อง ผู้เรียนจึงต้องฝึกฟังภาษาพูดจนเข้าใจ แล้วพูดตามซ้ำ ๆ ในระดับความเร็วปกติและให้ความสนใจการฝึกตามลำดับขั้นตอนนี้ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนตามลำดับ

2) ภาษาเป็นเรื่องของนิสัย ดังที่ สกินเนอร์ได้อธิบายว่า นิสัยเกิดขึ้นเมื่อทำอะไร แล้วได้รับรางวัล แนวคิดนี้เป็นฐานของวิธี เลียนแบบและจดจำมุ่งให้ผู้เรียนเรียนโครงสร้างของภาษาโดยฟังและทำตามจนถึงขั้นที่จะตอบโต้ได้โดยอัตโนมัติ เมื่อถูกกระตุ้นการสอนภาษาจึงเน้นการจำและการฝึกอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างทักษะใหม่ให้เป็นนิสัย

3) การสอนภาษา มิใช่เน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษา แต่เน้นการฝึกใช้ภาษา ไวยากรณ์ เป็นสิ่งที่จะช่วยนำไปสู่เป้าหมายในการเรียนภาษา

4) ควรสอนภาษาที่เจ้าของภาษาใช้พูดมิใช่สิ่งที่ควรพูดสำนวนที่ได้ยินกันในบทสนทนาของเจ้าของภาษา ถึงแม้ว่าจะไม่เหมือนกับระดับขั้นของผู้เรียน

5) ภาษาแต่ละภาษามีโครงสร้างที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างระหว่างภาษาของตน และภาษาที่เรียนจะ เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนและควรฝึกเป็นพิเศษ

วิธีสอนตามแนวคิดนี้ ได้แก่ วิธีสอนแบบฟังพูด (Audio Lingual Method)

2. กลุ่มที่เน้นความรู้ความเข้าใจ

กลุ่มนี้มีความเชื่อว่า กระบวนการเรียนภาษาของมนุษย์มีขอบเขตกว้างขวาง เกินกว่าที่จะอธิบายดังกล่าวย่างสั้น กลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนการใช้ภาษาเป็นกระบวนการอิสระ ที่ไม่ผูกพันกับสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว การฝึกอย่างหนึ่งก็ใช้ได้ เฉพาะสิ่งที่ฝึกเท่านั้นจะถ่ายโอนเหตุการณ์อย่างอื่นไม่ได้ในชีวิตจริง มนุษย์เราสามารถสร้างประโยคใหม่ได้อยู่เรื่อย ๆ และสามารถจะเข้าใจได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการสอน การเรียนภาษาของมนุษย์เกิดจากสัญชาตญาณ เด็กสามารถจะใช้ภาษาและเข้าใจภาษาที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนได้ เพราะมีกลไกในสมองที่จะวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างกฎเกณฑ์ขึ้น ไม่ใช่เป็นการจำตามแบบผู้ใหญ่ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนภาษา คือ สัญชาตญาณที่คิดค้นมาแต่เกิด ผู้ใหญ่ไม่สามารถจะสอนให้เด็กเห็นโครงสร้าง หรือกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนได้หมด ผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้ป้อนข้อมูลให้แก่เด็ก ส่วนการเรียนรู้ เด็กจะเป็นผู้กระทำเองโดยอาศัยกลไกตามธรรมชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบนี้ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางจิตวิทยาแบบความคิด ความเข้าใจและทฤษฎีภาษาศาสตร์ กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรตการสอนตามแนวคิดนี้เชื่อว่าการที่คนเราสามารถพูดภาษาใดภาษาหนึ่งได้คล่องแคล่วนั้น ความสามารถที่จะเข้าใจภาษานั้น ๆ มีอยู่แล้วในตัวเอง การสอนภาษาจึงมุ่งให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมดของภาษา เน้นความสำคัญของวากยสัมพันธ์มากกว่าการเรียงคำและไม่สนใจเรื่องเสียงมากนัก อาจจะสรุปความคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาของกลุ่มนี้ได้ดังนี้

- 1) คนเราใช้ภาษาไปตามกฎเกณฑ์ การสอนภาษาจึงควรสอนระบบภาษา
- 2) ภาษามีจำนวนประโยคมีรูปร่างภาษาหนึ่ง ๆ มีจำนวนประโยคมากมาย และ เราไม่สามารถสอนประโยคทุกประโยคได้
- 3) คนเรามีความสามารถที่จะเข้าใจภาษา (Competence) และความสามารถในการแสดงออกทางภาษา (Performance) แต่ความสามารถที่จะเข้าใจภาษานั้นมีก่อนความสามารถในการแสดงออกทางภาษา ฉะนั้นก่อนที่จะให้ผู้เรียนแสดงออกควรต้องส่งเสริมความสามารถที่จะเข้าใจภาษาให้แก่ผู้เรียนเสียก่อน

4) เจ้าของภาษาทุกคนสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างโครงสร้างผิว และโครงสร้างลึก การที่จะอธิบายความแตกต่างของโครงสร้างผิวมีกฎอยู่ 2 กฎ คือ กฎโครงสร้างพื้นฐาน (Phrase Structure Rule) และกฎการปริวรรต (Transformation Rule)

5) คนเราเกิดมาพร้อมกับความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาได้ ความสามารถนี้มีลักษณะ เป็นสากล

6) ไวยากรณ์ของทุกภาษา มีลักษณะสากล คือ มีโครงสร้างพื้นฐานคล้ายกัน

นักจิตวิทยาตามทฤษฎีนี้ เน้นว่าการเรียนรู้ เป็นเรื่องของแต่ละคนมีอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นถ้าบุคคลได้รับความรู้และจัดระเบียบความรู้ขึ้นสะสมความรู้ไว้ในลักษณะที่จะกลายเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการรับรู้ การเรียนรู้ภาษาเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น อยากซัก อยากถาม และเกิดความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสิ่งที่ตนรู้แล้ว เพื่อนำไปใช้ให้ได้ผลดี

การสอนภาษาที่สองตามแนวคิดนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ เช่นเดียวกับเจ้าของภาษา สามารถใช้กฎเกณฑ์ได้ โดยเริ่มให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและการแสดงออกทางภาษา การเข้าใจกฎเกณฑ์เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ภาษา การเรียนรู้ควรจะเป็นไปอย่างมีความหมาย และเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่แล้วในการเรียนภาษาของตนเอง

วิธีสอนตามแนวคิดนี้ ได้แก่ วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar - Translation Method) วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) และวิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory)

อรุณี วัริยะจิตรา (2532) ได้อธิบายเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษาที่สองที่กล่าวข้างต้นไว้ดังนี้ คือ

วิธีแปล-ไวยากรณ์ วิธีการ คือ เรียนไวยากรณ์ของภาษาที่สองโดยการท่องจำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ การฝึกฝน คือ การแปลจากภาษาที่สองมาเป็นภาษาที่หนึ่ง คำศัพท์ที่ยากก็ให้คำแปลไว้เป็นภาษาของผู้เรียน การแปลจะแปลจากประโยคสั้น ๆ ก่อนแล้วจึงแปลประโยคยาวหลังจากนั้นก็แปลเป็นเรื่องราวต่าง ๆ จึงไม่มีการพูด แต่มีการสอนอ่านออกเสียงเท่านั้น วิธีสอนแบบนี้ไม่สอนให้เกิดความเข้าใจจึงเหมาะสมกับผู้เรียนที่เรียนอ่านเอา เนื้อหาของภาษาที่สองให้เข้าใจโดยมีพจนานุกรม วิธีนี้ส่วนมากใช้สอนภาษาที่ตายแล้ว เช่น ภาษาสันสกฤต กรีกโบราณ และละติน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) อธิบายเกี่ยวกับลักษณะเด่นของบทเรียนที่ใช้แนวการสอนแบบไวยากรณ์ว่า มีการแบ่งเนื้อหาตามชนิดของคำ (parts of speech) เช่น คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท เป็นต้น และลักษณะไวยากรณ์ (grammatical categories) ของชนิดของคำแต่ละประเภท เช่น การท (case) ของคำนาม กาล (tense) ของคำกริยา เป็นต้น นอกจากนั้นแนวการสอนนี้จะเรียงลำดับเนื้อหาไป เป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายาก

ข้อเสียของแนวการสอนแบบนี้ คือ ในการใช้ภาษาจริง เราไม่สามารถจะเรียงเนื้อหา เป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายาก หรือการเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อบังคับให้เรียนไปทีละอย่างนั้น ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพได้ และทำให้ผู้เรียนไม่ได้เรียนการใช้ภาษา อย่างที่เป็นจริง ไม่รู้ความแตกต่างของวัจนลีลา และภาษาย่อยของภาษานั้น แต่ข้อดีของแนวการสอนแบบนี้ก็มีอยู่บ้าง คือ การสอนภาษาตามแนวทางแบบนี้เป็นการปูพื้นฐานที่แข็งแกร่งให้ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนแม่นยำ เรื่องการวิเคราะห์ทางไวยากรณ์และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

3. กลุ่มที่เน้นการสื่อสาร

กลุ่มนี้มีแนวคิดทางด้านจิตวิทยา ตามกลุ่มความคิดความเข้าใจ และกลุ่มภาษาศาสตร์ สังคม หลักการสำคัญของแนวคิดของกลุ่ม คือ

- 1) การเรียนภาษาเน้นการปฏิบัติ
- 2) การเรียนภาษาย่อมมีเป้าหมาย
- 3) กระบวนการของการสื่อสาร มีความสำคัญ เท่ากับรูปแบบภาษา
- 4) ความสามารถในการใช้ประโยค และความคิดอย่างค่อเนื่องทั้งหมดในขณะที่

สื่อสาร มีความสำคัญกว่าส่วนประกอบย่อย ๆ ในประโยค

- 5) ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์มิใช่ เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการสื่อสาร

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) อธิบายเกี่ยวกับวิธีสอนตามแนวการสอนภาษา เพื่อสื่อสารว่า หลักการสำคัญของแนวการสอนภาษาแบบนี้คือ จุดเน้นที่ว่าผู้พูดต้องการพูดเรื่องอะไร และต้องการได้อะไรจากผู้พูดนั้น

คิน็อกคิโอโร และบริมคิต จัดหน้าที่ต่าง ๆ ในการใช้ภาษาออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ การพูดส่วนตัว การสนทนากับผู้อื่น การออกคำสั่ง การอ้างถึง และการใช้จินตนาการ และการจัดหัวข้อของหน้าที่ของภาษาเพื่อบรรจุในบทเรียน ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ทำบทเรียนจะตั้งเกณฑ์เพื่อแบ่งกลุ่มเอง บลันเดลล์ และคณะ (Blundell et al) แบ่งหัวข้อของการใช้ภาษาตามหลักดังนี้ หน้าที่หลัก สูตรสังคม และการทำให้การสื่อสารได้ผล

จะเห็นว่าทุกหัวข้อของการใช้ภาษาตามหน้าที่ที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างบนนั้น มีวัตถุประสงค์แฝงอยู่ทั้งสิ้น ผู้ใช้แนวทางนี้มีหลักการอยู่ว่าการใช้ภาษาจะมีลักษณะต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ข้อดีของแนวทางแบบหน้าที่หรือแบบสื่อสาร คือ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคม และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร

ข้อเสียของแนวทางแบบนี้อาจมีอยู่บ้าง เช่น ผู้เรียน อาจรู้สึกเบื่อว่าไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้กฎเกณฑ์หรือหลักและในชีวิตจริง อาจไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาตามที่เรียนทั้งหมด

4. กลุ่มมานุษยนิยม

กลุ่มนี้มีแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษา โดยยึดแนวความคิดทางมานุษยวิทยา ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ จุดประสงค์ของการเรียนรู้ภาษาไม่ใช่เพียงแต่จะสื่อสารกับผู้คนที่เท่านั้น แต่เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพภายในตัวของตนเอง และถือว่าภาษาเป็นเครื่องมือของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

วิธีสอนตามแนวคิดนี้ ได้แก่ วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) วิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) และวิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia) เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษา 2 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น คือ การรู้ภาษา และแบบเรียนรู้ภาษา สรุปได้ว่า การเรียนแบบรู้ภาษาเป็นการเรียนภาษาแบบธรรมชาติ และการเรียนแบบเรียนภาษาเป็นการเรียนการสอนแบบไม่เป็นธรรมชาติ ซึ่งการเรียนภาษาทั้ง 2 ลักษณะใช้ในการส่งเสริม และการเรียนการสอนภาษาจะประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ เพราะเด็กจะมีโอกาสทั้งรับรู้และเรียนรู้ภาษา

3. เทคนิคการสอน

การเรียนรู้ของนักเรียนจะประสบผลดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนของนักเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลหรือเกิดความล้มเหลว โดยเฉพาะเด็กซึ่งไม่สามารถใช้ภาษาที่สอง ซึ่งเป็นภาษามาตรฐานที่ใช้ดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน ดังนั้นในการสอนภาษาแก่นักเรียนที่พูดภาษาถิ่น ครูจะต้องได้ใช้กลวิธีต่าง ๆ และมีแนวทางการสอนเพื่อเป็นส่วนเสริมให้การดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จ ดังที่ ฟาธแมน (Fathman, 1976 อ้างถึงใน แรมสมร อนุสฎาพร, 2532) กล่าวไว้ว่า เทคนิคและวิธีการสอนจะช่วยให้การสอนภาษาที่สองประสบผลสำเร็จได้ เป็นอย่างดี

เทคนิควิธีการสอนภาษาที่สอง อาจจัดได้เป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามโครงสร้างภาษา
2. เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามบริบททางสังคม

3.1 เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามโครงสร้างทางภาษา

3.1.1 หลักและแนวทางการสอนภาษาที่สองโดยทั่วไป

ประเทศไทยมีพลเมืองที่เป็นชนกลุ่มน้อยอยู่ทั่วทุกภาษา เมื่อเด็กเหล่านี้ต้องเข้าโรงเรียนซึ่งต้องใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง ซึ่งเป็นภาษาใหม่ของตนเองและต้องเรียนรู้ เพราะภาษาใหม่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ และเด็กเหล่านี้ต้องการประสบการณ์ เพื่อจะเรียนรู้และพัฒนาภาษา

ครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนภาษาที่สอง เพื่อนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพของเด็ก เพราะหากครูขาดความรู้ด้านหลักการสอนภาษาที่สองแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้งพัฒนาการการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองด้วย นักการศึกษาจำนวนหนึ่งได้ให้ความสนใจศึกษาหลักการสอนภาษาที่สอง ดังนี้

คาร์รอล (Carrall, 1963) กล่าวถึงการสอนภาษาที่สองว่า ครูควรได้คำนึงถึงหลักการสอนให้มากที่สุด ซึ่งมี 4 ประการ คือ

- 1) สอนสิ่งที่สอนด้วยคำพูดก่อนการสอน เขียน
- 2) สอนอิงการเปรียบเทียบเชิงวิชาการระหว่างภาษาของผู้เรียนกับภาษาที่จะสอน
- 3) การสอนจำเป็นจะต้องฝึกฝนแบบสร้างของภาษาอย่างหนักหน่วง โดยใช้วิธีที่เรียกว่า "การฝึกโครงสร้าง" (Pattern Practice) นั่นคือ ครูเป็นผู้แก้ปัญหาให้เด็กโดยการฝึกทักษะ อันเป็น เรื่องของการสร้างสมและการกระทำจนกระทั่งเกิดเป็นนิสัย ใช้วิธีฝึกอย่างหนักหน่วงในเรื่องระบบเสียง คำ หรือแบบสร้างของภาษา
- 4) การเรียนต้องพยายามให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับการสื่อสารความหมายกันในชีวิตจริงมากที่สุด เท่าที่จะทำได้

จากการศึกษาวิจัยของ มิลล์และมิลล์ (Mills and Mills, 1993) ได้ข้อคิดจากการวิจัยเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาที่สอง คือ

- 1) ฝึกใช้ภาษาทางร่างกาย คำพูด
- 2) ฝึกหรือทำซ้ำ ๆ และฝึกการพูดในพิธีกรรมต่าง ๆ และนำมาใช้อย่างเหมาะสม
- 3) ลดการใช้อำนาจที่มีอยู่ของครูในการสนับสนุนส่งเสริมภาษาหรือต้องยอมอดทนกับการต้องไต่ถามบางอย่างในระยะสั้น โดยหวังว่าวัยนี้ เป็น เรื่องของผลพลอยได้ที่จะเกิดในระยะยาว
- 4) สังเกตนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด
- 5) เข้าถึงจิตใจของนักเรียนโดยต้องตระหนักว่าการเรียนภาษาที่สอง เป็นกระบวนการที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่สามารถทำได้โดยเร็วราวปาฏิหาริย์
- 6) ต้องมีความสมดุลระหว่างการฝึกซ้ำในโครงสร้างภาษาและการให้เนื้อหาแบบปลายเปิด
- 7) ต้องพร้อมที่ยอมรับข้อผิดพลาด และความไม่เข้าใจว่าเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดความถูกต้องทั้งในแง่การใช้ภาษาที่สอง และการตีความภาษาแม่

8) ครูควรยกย่องและให้แรง เสริมแก่ เด็ก เมื่อ เด็กพูดสนทนา เป็นภาษาที่สองบ้างแล้ว

9) ครูไม่ควรจะหวังว่าให้ เด็กพัฒนาภาษาอย่างกระชั้นชิดหรือรีบป้อนคำถามอย่าง มากมายไปให้เด็กตอบ คงจะ เป็นการไม่ถูกต้องนัก

10) ชั่วโมงพละศึกษามีคุณค่าต่อการ เรียนรู้ทางภาษามากมาย เพราะการที่จะได้ รับผลสัมฤทธิ์ในการตอบสนองทางการสนทนาที่เฉพาะ จะขึ้นอยู่กับความเข้าใจภาษา และ ภาษาที่ใช้อธิบายการกระทำก็อยู่ที่การกระทำนั้นเอง การเข้าใจคำพูดและการเข้าใจคำใกล้เคียง ต้องอาศัยเนื้อหา ครูจะพูดสิ่งไปยังเด็กโดยผ่านการกระทำ และนี่ก็เป็นการให้คำศัพท์แก่คนที่พูด ภาษานี้ นอกจากภาษาที่สอง

11) ให้ความเห็นอกเห็นใจ ความอบอุ่นและสภาพแวดล้อมที่ดี

12) ครูเอาใจใส่ในภูมิหลังทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของเด็ก

13) ให้แรงจูงใจ โดยอาจจะได้รับจากพ่อแม่ เพื่อนร่วมชั้นคนอื่น ๆ รวมทั้งครูด้วย

14) ครูเปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาแม่ แสดงออกถึงความต้องการ ความกลัว ฯลฯ

15) ส่งเสริมให้พูดภาษาแม่ในการ เรียนรู้ภาษาใหม่

16) ใช้เพื่อนร่วมชั้น เป็นสาม

17) ครูสนับสนุนให้ใช้ท่าทางและการแสดงออกทางใบหน้า

18) ใช้กิจกรรม เป็นสื่อในการร่วมทำงาน

19) สอนคำที่สำคัญหรือโครงสร้างที่สำคัญซ้ำบ่อย ๆ

20) ให้โอกาสในการทำงานกลุ่มทั้งในห้อง เรียนและในกิจกรรม

21) แรงจูงใจ ความสนใจ ความคาดหวังและการสนับสนุนของเด็กเอง

22) เด็กจะมีความไวมากกว่าควรจะใช้ภาษาแม่ เมื่อไร และควรใช้ภาษาที่ครูว่าเป็น มาตรฐานเมื่อไร เด็กหลายคนจะรู้สึกสบายใจเมื่อใช้ภาษาแรกทั้งในและนอกห้องเรียน และเต็มใจ พูดภาษาแม่กับเพื่อน ๆ ระหว่างที่เล่นในเวลาพัก แต่อาจไม่สะดวกใจที่จะใช้ภาษาแม่ในโอกาสที่เป็น ทางการหรือวิชาการ เช่น เวลาทำความเคารพและทักทายพ่อแม่ เมื่อมางานโรงเรียนหรือร่วม กิจกรรมในห้องเรียน

ดังนั้น โรงเรียนต้องมีนโยบายชัดเจน เพื่อให้เด็กสามารถรับบทบาทของตนว่า คนควรพูดภาษาแม่ของตนในโอกาสใดบ้าง ได้เสนอแนะโอกาสต่อไปนี้

- (1) ช่วงเวลาข่าว
- (2) เวลาร้องเพลงและท่องคำคล้องจอง
- (3) เวลาเด็กโตเล่านิทานให้เด็กเล็กฟัง
- (4) เวลาสัมภาษณ์
- (5) เวลาแปลหนังสือ
- (6) เวลาเล่นบทบาทสมมุติ
- (7) เวลาที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน เกี่ยวกับการทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบ

หมายในกลุ่มย่อย

๗. เวลาที่เด็กจำเป็นต้องได้รับกำลังใจ พวกเขาจำเป็นต้องรู้ว่าภาษาแม่มีบทบาทอย่างสำคัญในหลักสูตร ครูอาจแสดงความเห็นด้วยโดยทางสีหน้าหรือคำชมเชยอย่างอื่น ๆ เมื่อเด็กไม่ใช้ภาษาแม่ เมื่อได้รับการส่งเสริมให้พูดนั้น ครูต้องจัดคิดแล้วว่าน่าจะมีอะไรผิดปกติหรือเปล่า เป็นเพราะว่าเด็กเข้าใจว่าภาษาแม่พูดที่บ้าน หรือพ่อแม่ส่งไมให้พูดไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผลกระทบที่จะตามมาก็คือ ครูมีโอกาสอย่างจำกัดมากที่ได้ทราบถึงความสามารถของเด็กนั้น และอาจมีโอกาสน้อยในพัฒนาการของภาษาที่สองด้วย

23) บางสถานการณ์ (Setting) เหมาะที่จะสนับสนุนให้เด็กได้ใช้ภาษาแม่ คือ เล่นบทบาทสมมุติของท้องถิ่น, บทละครจินตนาการ, คอนว้างแผนเล่นเกมส์ ทำงานกับเด็กที่พูดได้ 2 ภาษา หรือผู้ใหญ่อยุ่ทำอาหาร

24) ต้องให้เด็กมีโอกาสพูดภาษาแม่ของตนในห้องเรียน ไม่ใช่เพียงเพื่อช่วยย้าว่าเด็กก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยลดความกดดันในใจของเด็กจากการที่เขาต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อมจากบ้านมาสู่โรงเรียนที่ต่างกันอีกด้วย เพราะการเปลี่ยนสภาพแวดล้อม (Transition) เป็นเรื่องสำคัญ เพราะมีผลต่อจิตใจของเด็กอย่างยิ่งและมีผลที่อาจตามมาเกี่ยวกับการปรับตัว และทัศนคติของเด็กต่อตัวเอง ต่อพ่อแม่ ครอบครัวและโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

25) ให้ความสำคัญแก่ภาษาของเด็ก เพื่อเด็กจะได้มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาก้าวหน้าต่อไป และก็เป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องมีครูที่พูดทั้งภาษาแม่ของเด็กและภาษาที่สองได้อยู่ในโรงเรียน โดยที่ครูผู้สอนจะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมในการสอนเด็ก 2 ภาษามาก่อน

26) ในบางโอกาสการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมมาก ๆ โดยเทียบเคียงกับคำหรือเรื่องในภาษาแม่ของเด็กก็เป็นวิธีที่ง่ายได้ผลดีที่สุด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรณีวิทยา (2534) ได้เสนอวิธีการสอนภาษาที่สองให้แก่เด็ก ซึ่งใช้ภาษาถิ่นต่าง ๆ เป็นภาษาแม่ ดังนี้ คือ

1) ด้านวิธีสอน

1.1 การใช้ภาษาของนักเรียนช่วยการสอนในระยะแรก ๆ ที่นักเรียนมาโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสื่อความหมายให้เข้าใจได้โดยรวดเร็ว วิธีการใช้ภาษาแม่ของนักเรียนมาใช้ช่วยในการสอน เรียกว่า Transitional Bilingual Approach ในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยกว่า 13,000 เกาะ มีคนอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ราว 6,000 เกาะ ประชาชนราว 156 ล้านคน มีภาษาพูดต่าง ๆ กันมากกว่า 400 ภาษา ประเทศอินโดนีเซียจึงประสบปัญหาในการสอนภาษาประจำชาติเป็นอันมาก จึงได้แก้ปัญหานี้การใช้ภาษาแม่เข้ามาช่วย และใช้สอนมาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ดังที่ปรากฏอยู่ในรายงานของ P.W.J. Nababan เรื่อง The Teaching of the Mother Tongue in Indonesian Secondary School เมื่อเปรียบเทียบจำนวนพลเมือง และจำนวนภาษาถิ่นระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศไทยแล้ว จะเห็นว่า ปัญหาในประเทศไทยนั้นไม่มากนัก โดยเฉพาะในกรณีที่คำศัพท์ภาษาไทยกลาง ครูก็ควรลดการใช้ลง ครูก็อาจใช้ภาษาไทยถิ่นบอกความหมายให้ทราบได้ ในกรณีที่คำศัพท์ใหม่ใช้อยู่ แม้ครูจะใช้ภาษาบอกความหมายให้ทราบเป็นภาษาถิ่น

เมื่อครูและนักเรียนพบกันครั้งแรก การสื่อสารกันอาจมีปัญหาถ้าใช้ภาษาต่างกัน เพราะภาษาถิ่นบางภาษามีบางคำที่ใช้ต่างกัน ฉะนั้นต้องใช้ภาษาถิ่นของนักเรียน บอกกล่าวแก่นักเรียนให้เข้าใจตรงกันเสียก่อน แล้วค่อย ๆ สอนภาษาไทยกลางซึ่งมีความหมายเดียวกันให้ใช้แทนคำเหล่านั้น เช่น คำสั่งต่าง ๆ และคำบอกเล่าต่าง ๆ สำหรับใช้พูดกับนักเรียนเป็นประจำ ครูต้องใช้ข้ออยู่เสมอ ๆ และให้นักเรียนใช้ข้ออย่างถูกต้องด้วย

1.2) จัดกิจกรรมการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางมากที่สุด การได้ใช้ภาษาที่เรียนใหม่บ่อย ๆ ทำให้เกิดนิสัยในการใช้ภาษา ช่วยให้นักเรียนได้ถูกต้องแม่นยำ การสอนภาษาจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติ และต้องใช้ภาษาด้วยตนเองอย่างจริงจัง เช่น อาจจัดการสอนโดยใช้สถานการณ์ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาไทยกลางได้ทำกิจกรรมในลักษณะของการสื่อสารต่อกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางให้มากขึ้น จนสามารถใช้ภาษานี้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ ข้อที่ครูควรตระหนักไว้เสมอก็คือ แม้จะอธิบายแล้วว่านักเรียนจะหมดปัญหาในด้านความเข้าใจ และปัญหาด้านการออกเสียงทั้งหมด การฝึกออกเสียงภาษาใหม่จนเป็นนิสัยนั้นต้องการเวลาฝึกนานพอสมควร และต้องใช้ความพยายามฝึกอย่างสม่ำเสมอด้วย

2) ด้านสื่อการเรียน

ควรมี "แบบฝึก" ขึ้นใช้เพื่อจุดประสงค์เฉพาะต่าง ๆ เช่น ฝึกการฟัง การออกเสียงพยัญชนะ สระ หรือเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นปัญหานอกจากนี้ควรจัดทำบทเรียนเสริม ให้มีกิจกรรมการเรียนที่ใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้น เช่น การใช้คำศัพท์ที่ต่างไปจากภาษาถิ่น การฝึกใช้คำศัพท์ที่ก่อความสับสนแก่นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีเสียงพ้องกันระหว่างภาษาไทยถิ่นและภาษาไทยกลาง แต่ใช้ในความหมายที่ต่างกัน และครูควรได้ทราบปัญหาของนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นเกี่ยวกับปัญหาของคำศัพท์เสียก่อน และอาจประมวลลักษณะศัพท์ที่นักเรียนอาจจะไม่เข้าใจได้ดังนี้

2.1) ศัพท์ที่บางถิ่นใช้ต่างกัน

2.2) คำศัพท์ที่พ้องเสียงกับภาษาไทยถิ่นกลางแต่ความหมายต่างกัน

2.3) คำศัพท์คำเดียวกันแต่ออกเสียงต่างกันออกไป

เมื่อนักเรียนพูด ครูควรสังเกตทั้งการออกเสียง การใช้ศัพท์ ว่ามีสิ่งใดผิดพลาดบกพร่องในการใช้ภาษาไทยกลางบ้าง หากมีข้อบกพร่องครูควรแก้ไขด้วยการบันทึกไว้เพื่อนำมาฝึกแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534) กล่าวถึงเทคนิคการสอนภาษาที่สอง โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1) การส่งเสริมกำลังใจ

เมื่อเด็กเริ่มเข้าเรียนในโรงเรียน เด็กยังไม่คุ้นเคยกับภาษาไทยกลาง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นภาษาใหม่สำหรับนักเรียนเหล่านี้ ความไม่เข้าใจ ความเข้าใจผิด รวมทั้งความผิดพลาดบกพร่องจึงอาจเกิดขึ้นได้โดยง่าย ในการสอนโดยทั่วไปควรจะมีปฏิบัติดังนี้ คือ

1.1) พยายามชมเชยทุกครั้งเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง

1.2) เมื่อนักเรียนออกเสียงผิด หรือใช้คำผิดความหมาย ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะน่าขบขันเพียงใดก็ตาม ครูไม่ควรหัวเราะ หรือนำมาเล่าเป็นเรื่องขบขันล้อเลียนนักเรียน ทั้งไม่ควรปล่อยให้เพื่อนคนอื่นล้อเลียนด้วย ถ้ามีคนไปหัวเราะเวลาที่เขาพูดผิดจะเป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดความอาย หรือกระดากจนไม่กล้าจะแสดงออกในครั้งต่อไป อาจทำให้เกิดข้อขัดข้องในการฝึกออกเสียงและการเรียนโดยทั่วไป

2) ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสแสดงออกให้มากที่สุด โดยเฉพาะการแสดงออกที่ต้องใช้ภาษาไทยกลาง เช่น จัดสถานการณ์ให้สนทนากันในกลุ่ม ให้เล่นเกมสื่ ำให้ร้องเพลง เพื่อฝึกการออกเสียง สระ พยัญชนะ และคำศัพท์

3) การวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาษาไทยกลางให้แก่ นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น ครูอาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

3.1) การสังเกต ครูควรสังเกตเป็นพิเศษ ดังนี้

(1) ความถูกต้องในการออกเสียงภาษาไทยกลาง ได้แก่ เสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ คำ ประโยค และข้อความ

(2) ความถูกต้องในการใช้ภาษาไทยกลางสื่อสารกับผู้อื่น หมายถึง การใช้ภาษาในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมสื่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจน และตนเองสามารถเข้าใจพูดของเพื่อนด้วย

3.2) การซักถาม การซักถามนี้ครูอาจถามเอง หรือจัดให้นักเรียนซักถามกันเองในกลุ่มอาจซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง หรือซักถามเกี่ยวกับภาพที่นำมาใช้ประกอบการสอนได้ การซักถามนั้นนอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ครูรู้ถึงพัฒนาการในการเรียนรู้ภาษาไทยกลางของนักเรียนด้วย

4) การตรวจงานและประเมินผล

ครูผู้สอนนักเรียนซึ่งพูดภาษาถิ่นควรได้บันทึกความบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดของนักเรียนที่ครูพบจากการโต้ตอบของนักเรียน เพื่อจะได้รวบรวมข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านั้นมาแก้ไข นักเรียนในการส่งเสริมครั้งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ให้หลักการสอนภาษาที่สอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามธรรมชาติของภาษา คือ
 - 1.1) คำถึงถึงธรรมชาติของภาษาไทยที่ใช้ภาษาที่บ้าน เป็นอันดับแรก
 - 1.2) คำถึงถึงธรรมชาติของภาษาไทย
 - 1.3) สอนจากคำที่ง่ายและคุ้นเคยไปหาคำยากและไม่คุ้นเคย
- 2) จัดกิจกรรมควรรใช้สื่อในลักษณะต่าง ๆ คือ
 - 2.1) ของจริง
 - 2.2) หุ่นจำลอง
 - 2.3) ภาพ
 - 2.4) การ์ตูน
 - 2.5) การสาธิต
- 3) ครูต้องเป็นต้นแบบของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ชัดเจน และได้จังหวะ
 - 3.1) การสอน ครูควรรให้มีการฝึกซ้ำจนเด็กชำนาญ โดยครูพูดมาแล้วให้เด็กพูดตามหลาย ๆ ครั้ง โดยฝึกทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล
 - 3.2) การใช้สื่อประกอบ เพื่อแสดงความหมายของคำที่ต้องการสอน โดยให้เด็กได้ดู ชี้อธิบาย ทำให้ลักษณะต่าง ๆ เพื่อแสดงความหมายของคำ
- 4) ใช้การซักถามโดยใช้คำว่า อะไร ที่ไหน อย่างไร เท่าไร แล้วให้เด็กตอบประโยคคำถามง่าย ๆ เหล่านั้น

- ครูถาม - เขาทำอะไร นักเรียนตอบ - เขากินข้าว
 ครูถาม - เขากินข้าวที่ไหน นักเรียนตอบ - เขากินข้าวที่ตลาด
 ครูถาม - เขากินข้าวที่ตลาดกับใคร นักเรียนตอบ - เขากินข้าวที่ตลาดกับแม่

จะเห็นว่า นักเรียนได้ออกเสียงทวนทวนคำ ทวนทวนประโยคซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จึงส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะมากยิ่งขึ้น เพราะภาษาเป็นเรื่องของทักษะ ต้องออกเสียงพูดและได้ใช้บ่อย ๆ จึงจะเกิดความชำนาญ นั่นคือ ครูพยายามพูดคุยกับเด็กให้เป็นประโยคและให้เด็กได้ตอบเป็นประโยคด้วย

5) ควรใช้กิจกรรมที่หลากหลายในการสอนเด็ก ได้แก่ การสอนเพลง เกมส์ ปริศนาคำทาย การเล่าข่าวและเหตุการณ์ การเล่นเกมทบทวนทศมุตติ การขีดหุ่น การแสดงตามวัฒนธรรมท้องถิ่น การสอนจะต้องศึกษา ทดลองการใช้กิจกรรมเหล่านี้ที่สำคัญก็จะต้องจัดให้สัมพันธ์กับ คำในแผนการสอน ส่งเสริมการฟัง - พูด ภาษาไทยที่ง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก

6) ควรนำคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วสัมพันธ์กับคำใหม่ นำคำมาผูกประโยคและสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ และชีวิตประจำวัน นั่นคือการเพิ่มศัพท์ใหม่ โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน การสัมผัสศัพท์เก่าด้วย

- 7) จัดการสอนตามลำดับความเหมาะสม ได้แก่
- 7.1) สอนจากสิ่งที่ใกล้ตัว ไปหาสิ่งที่ไกลตัว
 - 7.2) สอนจากสิ่งที่รู้ ไปหาสิ่งที่ไม่รู้
 - 7.3) สอนจากสิ่งที่ง่าย ไปหาสิ่งที่ยาก
 - 7.4) สอนจากรูปธรรม ไปหานามธรรม

ลินฟอร์ดส (Lindfodrs, 1980 อ้างถึงใน ธรรมชาติ นิธิวิเชียร, 2535) ได้สรุปหลักการ จัดการเรียนการสอนการจัดสถานการณ์การเรียนภาษาที่สองในห้องเรียนดังนี้ คือ

- 1) การพัฒนาการเรียนภาษาที่สอง เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความต้องการที่จะสื่อสาร และต้องการที่จะพูดอย่างถูกต้อง
- 2) สถิติปัญญาเป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนภาษาที่สอง
- 3) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ภาษาที่สอง

- 4) จัดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉงในสถานการณ์ที่มีความหมาย เช่น การเล่นกับผู้พูดภาษาที่สองที่เป็นเพื่อนที่ตนเลือก
- 5) สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนภาษาที่สอง ครูจัดเตรียมสถานการณ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการภาษา และความเข้าใจของเด็ก
- 6) เน้นความสำคัญของความหมายมากกว่ารูปแบบที่ถูกต้อง การฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ จะทำให้เด็กเน้นการเรียนรูปแบบของภาษามากกว่าการสื่อความหมาย
- 7) จัดสิ่งแวดล้อมหลากหลายที่ประกอบไปด้วยประสบการณ์ ทั้งด้านวจนภาษาและอวจนภาษา จัดประสบการณ์ให้เด็กได้สำรวจ ทดลองจากกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่เด็กมีโอกาสเลือก

กล่าวโดยสรุป เกี่ยวกับการสอนภาษาที่สองของนักการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศไว้ดังนี้

1. ต้องให้เด็กมีโอกาสพูดภาษาแม่ของตนในห้องเรียน ไม่ใช่เพียงเพื่อช่วยย่ำว่าเด็กก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น แต่ยังเป็นการลดความกดดันในใจของเด็กจากการที่เขาต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อม (transition) เป็นเรื่องสำคัญ เพราะมีผลต่อจิตใจของเด็กอย่างยิ่ง และมีผลที่อาจตามมาเกี่ยวกับการปรับตัว และทัศนคติของเด็กต่อตัวเอง ต่อพ่อแม่ ครอบครัวและโรงเรียน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. เด็กจะมีความไวมากกว่าการจะใช้ภาษาแม่เมื่อไร และควรใช้ภาษาที่ครูถือว่าเป็นมาตรฐานเมื่อไร เด็กหลายคนจะรู้สึกสบายใจเมื่อใช้ภาษาแรกทั้งในและนอกห้องเรียน และเต็มใจพูดภาษาแม่กับเพื่อน ๆ ระหว่างที่เล่นในเวลาพัก แต่อาจไม่สะดวกใจที่จะใช้ภาษาแม่ในโอกาสที่เป็นทางการหรือวิชาการ

ดังนั้นโรงเรียนต้องมีนโยบายชัดเจน เพื่อให้เด็กสามารถรับบทบาทของตนว่า ตนควรพูดภาษาแม่ของตนในโอกาสใดบ้าง ได้เสนอแนะโอกาสต่อไปนี้

- (1) ช่วงเวลาข่าว
- (2) เวลาร้องเพลงและท่องคำคล้องจอง
- (3) เวลาเด็กโตเล่านิทานให้เด็กเล็กฟัง

- (4) เวลาสัมภาษณ์
- (5) เวลาแปลหนังสือ
- (6) เวลาเล่นบทบาทสมมุติ
- (7) เวลาที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายใน

กลุ่มย่อย

๗. เวลาที่เด็กจำเป็นต้องได้รับกำลังใจ พวกเขาจำเป็นต้องรู้ภาษาแม่มีบทบาทสำคัญในหลักสูตร ครูอาจแสดงความเห็นด้วย โดยทางสีหน้าหรือคำชมเชยอย่างอื่น ๆ เมื่อเด็กไม่ใช้ภาษาแม่ เมื่อได้รับการส่งเสริมให้พูดนั้น ๆ ครูต้องจุดคิดแล้วว่าน่าจะมีอะไรผิดปกติหรือเปล่า เป็นเพราะว่าเด็กเข้าใจว่าภาษาแม่พูดที่บ้าน หรือพ่อแม่สั่งไม่ให้พูดไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผลกระทบที่จะตามมาก็คือ ครูมีโอกาสน้อยกว่าที่คิดที่จะได้ทราบถึงความสามารถของเด็กคนนั้น และอาจมีโอกาสน้อยในพัฒนาการของภาษาที่สองด้วย

3. ฝึกใช้ท่าทางและการแสดงออกทางใบหน้า และภาษาพูด

4. ครูไม่ควรจะหวังให้เด็กพัฒนาภาษาทั้งในด้านความเข้าใจคำศัพท์ การฝึกออกเสียงอย่างกระตั้นหัน หรือรีบป้อนคำถามอย่างมากมายไปให้ เขาตอบก่อนและภายหลังการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการภาษาแล้ว

5. ครูควรเข้าใจถึงจิตใจของนักเรียนโดยตระหนักว่า การเรียนภาษาที่สองเป็นกระบวนการที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่สามารถทำได้โดยเร็วราวปาฏิหาริย์

6. ในบางโอกาสการอธิบายถึงที่เป็นนามธรรมมาก ๆ หรือในกรณีที่ครูมีการใช้คำศัพท์ใหม่ต่างไปจากศัพท์ที่นักเรียนใช้อยู่ แม้ครูจะใช้ภาพหรือของจริงเป็นสื่อช่วยได้ แต่ถ้าหาสื่อได้ยาก ครูควรเทียบเสียงกับคำหรือเรื่องในภาษาแม่ของเด็กก็เป็นวิธีที่ง่ายได้ผลดีที่สุด

7. ควรใช้กิจกรรมหลากหลาย ได้แก่ เพลง เกมสื่ นิทาน ปริศนาคำทาย เป็นสื่อในการกระตุ้นให้เด็กสนใจเรียนภาษาใหม่ และส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกได้มากที่สุด

8. การเรียนต้องพยายามให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับการสื่อสารความหมายกับในชีวิตจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์และชีวิตประจำวันด้วย

9. ครูควรมีบัญชีคำและสำนวนที่เป็นประโยชน์ในห้องเรียน เช่น คำสั่งต่าง ๆ และ คำบอกเล่าต่าง ๆ สำหรับใช้พูดกับนักเรียนเป็นประจำ ครูต้องใช้อยู่เสมอ ๆ และให้นักเรียนใช้อย่างถูกต้องด้วย นอกจากนี้ครูมีบันทึกความบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของนักเรียนที่ครูพบจากการโต้ตอบของนักเรียน เพื่อจะได้รวบรวมข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้มาแก้ไขนักเรียนในการส่งเสริมครั้งต่อไป

10. จัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนภาษาที่สอง เพื่อให้เด็กได้สำรวจ ทดลองจากกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่เด็กมีโอกาสเลือก โดยครูจัดเตรียมสถานที่ที่สอดคล้องกับพัฒนาการภาษา ความเข้าใจของเด็ก และจัดการสอนตามลำดับความเหมาะสม ได้แก่

10.1	สอนจากสิ่งที่ใกล้ตัว	ไปหาสิ่งที่ไกลตัว
10.2	สอนจากสิ่งที่รู้	ไปหาสิ่งที่ไม่รู้
10.3	สอนจากสิ่งที่ง่าย	ไปหาสิ่งที่ยาก
10.4	สอนจากรูปธรรม	ไปหานามธรรม

11. ใช้การซักถาม ซึ่งการซักถามนี้ครูอาจถามเองหรือจัดให้นักเรียนซักถามกันเองในกลุ่ม อาจซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง หรือซักถามเกี่ยวกับภาพที่นำมาใช้ประกอบการสอนก็ได้ การซักถามนั้นนอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้นแล้ว ยังช่วยให้นักครูผู้ถึงพัฒนาการในการเรียนรู้ภาษาไทยกลางของนักเรียนด้วย โดยครูอาจซักถามคำว่า อะไร ที่ไหน อย่างไร เท่าไร

12. ครูต้องเป็นต้นแบบของการใช้ภาษาไทยกลางที่ถูกต้อง ชัดเจน และได้จังหวะ

12.1 การสอน ครูควรมีการฝึกซ้ำจนเด็กชำนาญ โดยครูพูดมาแล้วให้นักเรียนพูดตามหลาย ๆ ครั้ง โดยฝึกทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล

12.2 ใช้สื่อประกอบ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง ภาพ การ์ตูน การสาธิต เพื่อแสดงความหมายของคำที่ต้องการสอน โดยให้นักเรียนได้ดู หยิบ

13. ฝึกหรือทำซ้ำ ๆ และฝึกการพูดในพิธีการต่าง ๆ และนำมาใช้อย่างเหมาะสม

14. ลดการใช้อำนาจที่มีอยู่ของครูในการสนับสนุนส่งเสริมภาษาหรือต้องยอมอดทนกับการต้องไว้วินัยบางอย่างในระยะสั้น โดยหวังว่าวินัยเป็นเรื่องของผลพลอยได้ที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว

15. ต้องเข้าถึงจิตใจของนักเรียนโดยตระหนักว่าการเรียนรู้ภาษาที่สอง เป็นกระบวนการที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป และพร้อมที่จะยอมรับข้อผิดพลาด ความไม่เข้าใจว่า เป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดความถูกต้องทั้งในแง่การใช้ภาษาและการตีความหมาย
16. ครูควรเอาใจใส่ในภูมิหลังทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของเด็ก
17. เมื่อนักเรียนออกเสียงผิด หรือใช้คำผิดความหมาย ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะน่าขบเพียงใดก็ตาม ครูไม่ควรหัวเราะ หรือนำมาเล่าเป็น เรื่องขบขันล้อเลียนนักเรียน ทั้งไม่ควรปล่อยให้เพื่อนคนอื่นล้อเลียนด้วย ถ้ามีคนไปหัวเราะ เวลาที่เขาพูดผิดจะเป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดความอายหรือกระดากจนไม่กล้าจะแสดงออกในครั้งต่อ ๆ ไป อาจทำให้เกิดข้อขัดข้องในการฝึกออกเสียงและการเรียนโดยทั่วไป
18. ครูควรสังเกตนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด
19. ครูควรยกย่องและให้แรง เสริมแก่ เด็ก เมื่อ เด็กพูดสนทนา เป็นภาษาที่สองบ้างแล้ว หรือ เมื่อ เด็กปฏิบัติได้ถูกต้อง
20. ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางมากที่สุด เช่น จัดสถานการณ์ให้เด็กได้ใช้ภาษาไทยกลาง ได้ทำกิจกรรมในลักษณะของการสื่อสารกัน ให้ เล่น เกมส์ ให้ร้องเพลง เพื่อฝึกการออกเสียง สระ พยัญชนะ และคำศัพท์
21. ต้องมีความสมดุลระหว่างการฝึกซ้ำในโครงสร้างภาษาและการให้ เนื้อหาแบบ ปลายเปิด
22. ครูควรสร้างหรือให้แรงจูงใจแก่เด็ก โดยอาจจะให้รับจากเพื่อนร่วมชั้น และครู ด้วย โดยให้ความสำคัญแก่ภาษาของเด็ก เพื่อเด็กจะได้มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาก้าวหน้าต่อไป และ ก็เป็น เรื่องสำคัญมากที่จะต้องมีความรู้ที่พูดทั้งภาษาแม่ของเด็กและภาษาที่สองได้อยู่ในโรงเรียน โดยที่ครูผู้นั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมในการสอน เด็กสองภาษามาก่อน

3.1.2 การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ส่งเสริมการฟัง - พูด

เมื่อเด็กชนกลุ่มน้อยต้องเข้าเรียนในโรงเรียนและต้องเรียนรู้ภาษาใหม่ เป็นภาษาที่สองซึ่งเด็กเหล่านี้ก็มีความต้องการรูปแบบภาษาที่สามารถยอมรับได้ ตลอดจนวิธีการใช้ภาษาทางสังคมในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้อธิบายสิ่งของ การกระทำ ตลอดจนการแสดงความรู้สึก

ของคนกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้ให้แนวทางการจัดกิจกรรมหรือ
ประสบการณ์เพื่อช่วยส่งเสริมการฟัง - พูด ดังนี้คือ

การ์เวีย (Garvie, 1976) กล่าวถึง การส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้ภาษาที่สอง
ของเด็กและการสอนภาษาที่สองโดยอธิบายในรูปของ field และ focus ไว้ดังนี้

1) field หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งหมด นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับ
ขอบเขต (area) ของหลักสูตร เช่น เตรียมความพร้อมด้านการอ่าน (Prereading) ดนตรี
(Music) ศิลปะ (Art) ฯลฯ รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า "หลักสูตรแฝง" (Hidden
Curriculum)

2) Focus หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาที่มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่
กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เด็ก เรียนรู้ภาษาที่สองในขอบ เขต เนื้อหาที่ครูตั้งใจสอนนั้น

ตัวอย่าง เช่น หลังจากการเล่นโดยอิสระในมุมบ้านแล้ว เด็กกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง
อาจได้รับการช่วยเหลือเป็นการ เฉพาะ โดยใช้คำศัพท์ที่ใช้ในการเล่น เพื่อทำให้เด็กสามารถ
บอกชื่อของสิ่งของที่พวกเขากำลังใช้ เล่นอยู่ ซึ่งอาจมีการ เน้น เป็นพิเศษในโอกาสต่อไป เด็ก
สามารถอธิบายสิ่งที่พวกเขาทำอยู่ได้หรือไม่ เพียงแต่คำพูด เท่านั้นที่ เข้าไป เกี่ยวข้อง
ยังรวมถึงโครงสร้างของประโยคด้วย

การ์เวีย (Garvie, 1976) กล่าวว่า ครูควรจะนำทั้ง 2 วิธีการคือ Focus และ
Field มาเชื่อมโยงเกี่ยวพันกัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่สองให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น
ซึ่งการที่ครูจะนำเอา 2 วิธีดังกล่าวมาส่งเสริมให้เกิดผลก็ต้องมีความรู้และความ เข้าใจในวิธี
การดังกล่าวอย่างชัดเจน ตัวอย่าง เช่น ในกรณีที่ครูส่งเสริมเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมด้าน Field
ก็ต้องมีความเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นทางฝ่าย Focus ด้วย
ทำงานกับกลุ่มใหญ่ (Work with large Group)

ที่ผ่านมาเราเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ครูทำงานกับกลุ่มเล็ก ๆ แม้เทคนิคของเรื่องเล่า
คำคล้องจองและ เพลง ย่อมมีประสิทธิภาพในการรวมกลุ่มใหญ่เช่นกัน ในโรงเรียนที่มีจำนวนของ
ผู้เรียนภาษาที่สองสูง เป็นไปได้ที่จะ เน้นภาษาเป็นบางครั้งบางคราวในกลุ่มใหญ่ ต่อไปนี้คือ สิ่งที่
เกิดในกลุ่มใหญ่จำเป็นต้องมีผู้ช่วยที่เป็นผู้ใหญ่หลายคน อาจเป็นครู นักการศึกษาฝึกสอน พ่อแม่หรือ
ผู้สนใจ แต่กลุ่มคนดังกล่าวจะต้องมีการฝึกมาก่อนล่วงหน้า และครูจะต้องมีส่วนอย่างมากในการฝึก
ล่วงหน้าดังกล่าว

ความคิดดังกล่าวก็เพื่อสร้างสถานการณ์พูดภาษาไปโดยเน้นเรื่องประสบการณ์ที่คล้าย ๆ กันและต้องมีการควบคุมภาษาอย่างระมัดระวัง จะต้องมิตั้งที่การแสดง และผู้ฟังที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ จะต้องมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการแสดงนั้น ควรจะเกิดจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับจาก Field นี้หมายความว่า ครูเองจะต้องเป็นตนเองใน Field เสียก่อน และบันทึกภาษาที่คิดว่าเป็นสิ่ง จำเป็นไว้ มีนิตูเหมือนภารกิจที่แสนจะยาวนาน แต่ก็สามารถทำให้ง่ายขึ้นถ้าคณะทำงานที่โรงเรียน เตรียมพร้อมที่จะทำงานกันเป็นทีม ไม่ว่าบุคลากรจะเป็นเช่นไร ขึ้นตอนต่าง ๆ ควรเป็นไปดังนี้

1) กำหนด Field บันทึกทักษะและ Concept ต่าง ๆ ที่จะเรียนรู้ก่อน ตัวอย่าง เช่น งานเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน อาจารย์รวมเอาสิ่งเหล่านี้ด้วยคือ

ทักษะการมองเห็นและทักษะการเคลื่อนไหว

- ก. จับคู่ทุกขั้นตอน
- ข. แยกเหมือนหรือต่างกัน
- ค. ความสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ
- ง. ความสามารถในการทำกิจกรรมโดยเพิ่มความยากขึ้นเรื่อย ๆ

2) เอาอันหนึ่งอันใดแล้วบันทึกกิจกรรมและวัสดุที่จะใช้ในโรงเรียนมาเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ ดังตัวอย่าง

การแยกเหมือน/ต่างกัน

- ก. ของ 3 สิ่ง เหมือน 2 ต่างกัน 1
- ข. การจัดกลุ่มกล่อง เช่น สี ขนาด และทิศทางต่างกัน

ตรวจสอบและบันทึกภาษาที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้ เช่น รายการตรวจ สอบการสอนภาษา (Language checklist)

ก. คำศัพท์

- คำนาม
- กริยา
- คุณศัพท์ ได้แก่ สี ปริมาณ ลำดับ ตำแหน่ง และการประเมินค่า

ข. โครงสร้าง

- แบบประโยค ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคอุทาน
คำตอบ และคำสั่ง

- ภาษาพิเศษที่ใช้ในกิจกรรม

ค. กฎเกณฑ์ : คำเอกพจน์ - พหูพจน์

การเปลี่ยนประโยค

การเปรียบเทียบคุณศัพท์ขึ้นกว่า - ขึ้นสูงสุด ฯลฯ

ในการใช้รายการตรวจสอบการสอนภาษา(Language Checklist) จะต้องนึกถึง
หลัก 3 ข้อ คือ

ข้อแรก ตัวอย่างข้างบนแสดงให้เห็น เฉพาะโครงสร้างคำศัพท์และไวยากรณ์เท่านั้น
ควรตระหนักด้วยว่า เด็กแต่ละคนกำลังเรียนรู้ถึงการใช้ภาษาและหน้าที่ (Function) ของภาษา
ก็มีความสำคัญควรบันทึกไว้ด้วย อาจแยกออกจากกันต่างหากซึ่งสามารถจะอ้างอิงได้ เมื่อมี
ความสนใจ เช่น เด็กแต่ละคนต้องการภาษาเพื่อให้อ่านข่าวสารหรือหาข้อมูล เพื่อควบคุมการ
กระทำของคนอื่นและเพื่อใช้ด้วยตนเอง

ข้อสอง หัวข้อเรื่องในรายการตรวจสอบการสอนภาษาซึ่งกำหนดจากหลักสูตรนำมา
ขยายตามความต้องการเฉพาะหน้าในขณะสอนด้วย เช่น การไปเที่ยวฟาร์มและชายทะเล เป็นต้น
จะเป็นการนำเสนอภาษาใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็นคำศัพท์ เช่นเดียวกับโครงสร้างโดยทั่วไปรวมทั้งกฎ
เกณฑ์ต่าง ๆ จะมีอยู่ในรายการตรวจสอบการสอนภาษาแล้ว และควรจะฝึกอีกครั้งโดยใช้คำศัพท์ใหม่

ข้อสาม เมื่อได้ตกลงทำรายการตรวจสอบการสอนภาษาแล้วคณะทำงานต้องเรียนรู้วิธี
ใช้ด้วย ซึ่งต้องมีการวางแผนที่รอบคอบและการทำงานเป็นทีมถือว่ามีผลสำคัญ ใครที่อยู่ใน
โรงเรียนควรมีตำแหน่งหัวหน้าภาษา (Language Leader) ซึ่งมีบทบาทที่แสดงความสามารถและ
แสดงความร่วมมือมากกว่าจะเป็นการชี้ว่า Field มีรายการตรวจสอบการสอนภาษาให้ และ
ช่วงกลางวันได้ถูกจัดแบ่งให้มีเวลาเล่นอิสระและในโอกาสในการ Focusing ด้วย เด็กต้อง
แบ่งออกเป็นกลุ่มและแบ่งแ่กกัน เด็กทุกคนจะต้องก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการเก็บสถิติ
และมีข้อเสนอในการจัดกลุ่มเด็ก และ เรื่องงานของแต่ละคนด้วย

รายการตรวจสอบการสอนภาษาจะช่วยในการวางแผนการสอนในช่วงกิจกรรมเจาะจงสอน(Focussing Session) และเพื่อเก็บสถิติความก้าวหน้า นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจ วศดูมาใช้ ปรับใช้และผลดีขึ้นใช้

คณะครูผู้สอนต้องเตรียมพร้อมในการจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อถกกันและวางแผนในระยะยาว ความสำเร็จในการทำงานขึ้นอยู่กับครูแต่ละคน งานเช่นนี้ต้องการข้อมูลที่มีได้แก่ ความเต็มใจที่จะลองวิธีการใหม่ ๆ และการฝึกมาก เช่นเดียวกับผู้นำทางภาษาทำหน้าที่เป็นผู้ที่มีความสามารถ ให้เป็นตัวอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ ในคณะสามารถทำให้การเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็ก เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการใช้ความคล่องของภาษามากกว่าคำนึงถึงหลักกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ในทักษะการฟังและการพูด

ตัวอย่างกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ทำได้ เสนอแนะแก่ครูในการจัดสถานการณ์ เพื่อสอนภาษาที่สองให้แก่เด็ก ได้แก่

1) การเล่นบทบาทสมมุติ (Role - Playing) ควรจะถูกนำเข้ามาโดยครูเพื่อที่จะให้การเรียนรู้ภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ การเน้นสถานการณ์คือ ๆ ไปสามารถนำเอาภาษาเหล่านี้มาใช้ร่วมกับโครงสร้างภาษาเพิ่มขึ้นอย่างมีรูปแบบมากขึ้น เช่น การตอบคำถาม What are these? What's that? What are those? และการตอบคำสั่ง เช่น Give the cup to me antil Pot the cup in on ... the... (ซึ่งขึ้นอยู่กับคำศัพท์ที่ได้สอนไปแล้ว)

คุณภาพที่เป็นขนาด สี่ รูปร่าง และ ฯลฯ สามารถนำเข้ามาในตอนนี้ได้ และคำศัพท์ก็สามารถทำให้มากขึ้น กว้างขึ้น ในเรื่องอื่น ๆ เช่น เล่นในร้าน, ในมุมที่มีทราย เครื่องเล่น ที่มีคำสั่ง เด็ก ๆ จะต้องเรียนรู้ถึงวิธีการออกชื่อ, นำมาเปรียบเทียบ, นำมาสัมพันธ์กัน และแยกแยะออกจากกัน โดยใช้ภาษาเป้าหมาย การแยกแยะความสำคัญ, การจับคู่ซึ่งเด็กจะต้องทำในขั้นตอน เริ่มอ่านและเริ่มนับเลข จะต้องกระทำกับผู้เรียนภาษาที่สอง แม้ว่าเขาจะอ่านออกและนับได้ในภาษาแม่แล้วก็ตาม ยิ่งเด็กอายุมากเท่าใดก็ยิ่งเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเท่านั้น

2) เรื่องเล่า

เรื่องที่น่าสนใจจะได้มาจากการนำมาเล่าโดยไม่ตัดแปลง หรือแต่งขึ้นเอง และเรื่องเล่านั้นควรมีคำคล้องจองหรือคำซ้ำกันก็ยิ่งดี เพื่อที่จะทำหน้าที่เป็นสื่อที่สำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาในช่วงระยะแรก ๆ โดยเฉพาะควรจะนำมาเล่าโดยไม่ใช้อ่านให้ฟัง และเรื่องที่น่าสนใจ

ควรจะมีคำตอบเนื่องอย่างมาก เพื่อที่แต่ละส่วนจะสามารถหาคำอธิบายได้ และภาษาจากเรื่องที
ศครุควรเก็บไว้ สามารถนำไปใช้ในการสอน Field อื่น ๆ ได้

นอกจากนั้นควรมีสื่อหลายอย่างที่สามารมองเห็นได้ เพื่อสื่อความหมาย เพื่อฝึก
ภาษารูปแบบ เดิมที่นำเสนอในขณะที่นั้นด้วยวิธีการใหม่ ๆ

3) คำคล้องจองและ เพลง

คำคล้องจองและ เพลง คือ ภาษาที่มีประโยชน์มาก ครูควรตรวจสอบสิ่งเหล่านี้แล้ว
เก็บไว้ ซึ่งครูสามารถนำกลับมาใช้ เมื่อต้องการ นอกจากเพลงจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับตนเอง
และจังหวะของภาษา ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กได้เจอแล้ว ดูจะเป็นทรัพย์สินที่มีความหาศาลของผู้เรียนดี และนำ
มาใช้ได้อย่างเหมาะสมสามารถสนับสนุนการเรียนรู้วิชาอื่นได้ด้วย

ในการร้องเพลงนี้เราอาจนำหุ่นมาใช้ประกอบการสอน และตัวเด็กเองก็ได้รับ
การส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าร่วมร้องเพลง เด็กแต่ละคนสามารถใช้ตัวหุ่นได้ เด็กก็ยังสามารถสนับ
สนุนให้พูดได้โดยวิธีนี้ เพราะถ้าผิดพลาดก็ถือว่าตัวหุ่นเป็นผู้ทำผิดพลาดเอง

4) เกมส์ การโยงเรื่องจากใน Field มาสอนแบบ Focus เช่น เกมส์ถุงลึ่งของ
(a bag of objects) ครูนั่งอยู่บนเก้าอี้พร้อมกับเด็กในรูปครึ่งวงกลมข้างหน้าครู ในถุงนั้นคือ สิ่ง
ของ 5 อย่าง ที่เลือกมาจากมุมห้องที่เด็ก ๆ เพิ่งจะเล่นจบไป และเป็นของที่ซึ่งเด็ก ๆ ค้นเคยกับชื่อ
จากการเล่นโดยไม่รู้ของ เด็ก จุดประสงค์ก็เพื่อเน้นที่ชื่อของสิ่งของเหล่านี้โดยใช้เวลา 10 นาที
เพื่อจะให้จำชื่อสิ่งต่าง ๆ อันอาจนำไปใช้เล่นในภายหลัง ครูยกถุงลึ่งของให้เด็กดู เขย่า และ
สัมผัสสิ่งของในถุงโดยไม่ให้ดูแล้วเปิดถุง ให้ครูสังเกตเด็กทั้งหมดเพื่อดูความสนใจ แล้วครูค่อย ๆ
ล้วงเอาของออกมาจากถุง ปรากฏว่าได้หุ่นซึ่งเป็นเพียงนิ้วมือธรรมดาหรือรูปมือออกมา ตั้งชื่อหุ่นนี้ว่า
Zozo ครูเล่นอยู่กับหุ่นสัก 2 - 3 นาที ปล่อยให้เด็กได้จับถือบ้างหรือเอาหุ่นไปวางบนโต๊ะ ครูทำ
ให้หุ่นปรนมมือ ผงกศรีษะบ้าง และ ฯลฯ และคุยกับหุ่น

ครู : What's your name?

หุ่น : My name is Zozo

ครู : Hello Zozo เด็ก ๆ พูดพร้อมกันว่า "Hello Zozo"

ครูพยายามให้ เด็กพูดตามทั้ง เป็นกลุ่มและรายบุคคลสักระยะหนึ่ง จนกว่าความตื่น เต็ม
หายไ้ ขึ้นต่อไปคือ การใช้ Zozo เป็นตัวจักรสำคัญในการใช้ภาษา เอา Zozo เก็บไว้ในกระเป่า
แล้วค่อย ๆ เอาตัวไหมออกมา ตอนที่ เป็นตัวที่ได้จากมุมบ้าน

ครู : (มองที่หูน) What's this?

หูน : It's cup - a cup - cup. It's a cup.

ครูเอาหูนวางลงบนพื้นข้างหน้าครู และดึงยื่นยื่นออกมาจากถุง และครูก็ถามหูนว่ามี
คืออะไร และตอบคำถามแรกด้วยโครงสร้างประโยคทั้งหมด แล้วตัดคำพูดให้สั้นลง และพูด
ประโยคซ้ำอีกครั้งหนึ่ง สิ่งของทั้งห้าอย่างจะกระทำในทำนองเดียวกัน แล้วก็ถามให้ Zozo ขึ้นไป
ที่สิ่งของ แล้วก็หัวที่ถูกถามก็ขึ้นไป Zozo เช่นกัน

ครูอาจตัดสินใจหยุด ณ ที่ตรงนั้นหรือต่อไป และนำเด็กเข้ามามีส่วนร่วม โดยการ
ถามเด็กคำถามเดิม และให้เด็กได้ขึ้นไปสิ่งของนั้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและสมาธิของกลุ่ม
เป็นหลัก หูนคือ เพื่อนของครู ครูจะพูดกับหูน ถามหูน และพูดความสลับต่าง ๆ กับตัวหูน เด็กจะมี
ส่วนร่วมเพิ่มขึ้นเรื่อย และมากตามบทบาทของตัวหูนในการเข้าสู่ทเรียน (Session) ที่ตามมา
ตัวหูนจะบอกครูถ้าหากเด็ก เกิดผิดพลาดขึ้น เช่น

ครู : Is he right?

หูน : I am I am

ครู : No, You aren't.

หูน : Yes, I am.

หลังจากนั้นเด็กจะกลับเข้าสู่ Field อีกครั้งหนึ่ง เด็ก ๆ ควรจะสามารถใช้คำศัพท์
ใหม่ได้แล้ว ครูจะเล่นกับพวกเด็ก ณ มุมบ้าน คราวนี้ให้ครูเน้นแต่ค่อย ๆ เป็นไปอย่างหลวม ๆ
กับการใช้คำพูดที่เด็ก ๆ ได้เรียนรู้มา ขณะเดียวกันครูก็ถือโอกาสนั้นสอดแทรกอย่างทันที

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534) กล่าวถึงการพูดเล่าเรื่องโดยเสนอแนะ เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) ชักชวนและกำหนดให้นักเรียนพูดหน้าชั้น เวลาเข้าคนละประมาณ 1-2 นาที หมุนเวียนกันไปให้ครบทุกคนภายในหนึ่งสัปดาห์ ถ้าจำนวนนักเรียนน้อยก็อาจใช้เวลาเพียง 2-3 วัน ให้พูดได้ครบทุกคน เมื่อจบรอบแล้วก็ให้เริ่มต้นใหม่ ในการพูดควรอนุญาตให้นักเรียนเล่าเรื่องอะไรก็ได้ที่เขาอยากจะทำ ครูควรบอกล่วงหน้าทุกวัน ว่าวันต่อไปใครจะเป็นคนเล่า ควรขอให้เล่าเป็นภาษาไทยกลาง ในขณะที่เล่าเรื่องถ้านักเรียนจะพูดภาษาถิ่นปนบ้างก็ปล่อยให้ไป ไม่ควรทักกลางคัน เมื่อนักเรียนพูดจบครูแสดงความชื่นชมตามควรแล้วจึงบอกคำศัพท์ภาษาไทยกลางที่เขาควรจะใช้บ่อย และถ้านักเรียนออกเสียงในภายหลัง อาจให้ออกเสียงตามครูก็ได้

ถ้านักเรียนไม่กล้าเล่า หรือไม่ทราบว่า จะเล่าเรื่องใด ครูอาจช่วยด้วยการซักถาม เช่น ถามถึงกิจวัตรประจำวัน ถามถึงสัตว์เลี้ยง ต้นไม้ที่บ้าน หรือแม้แต่จะถามว่าเขาได้พบเห็นอะไรบ้าง ในระหว่างทางที่เดินมาโรงเรียนในเช้าวันนั้นก็ได้ ในบางครั้งครูอาจเลือกภาพมาให้ให้นักเรียนดู แล้วให้เล่าเรื่องจากภาพ ถ้านักเรียนยังอายอยู่ ครูก็อาจช่วยด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับภาพนั้น

2) เล่าเรื่องจากภาพ โดยให้นักเรียนดูภาพแล้วบอกว่ามีภาพอะไร ใครกำลังทำอะไร อาจจะให้นักเรียนช่วยกันหลาย ๆ คน เพื่อให้สัมพันธ์กับการสอนฟัง ครูอาจตั้งคำถาม เรื่องราวและเหตุการณ์ในภาพแล้วให้นักเรียนตอบ

3) พูดเล่าประสบการณ์ ในการฝึกขั้นแรก ครูควรพาเด็กไปดูเหตุการณ์รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนในขณะที่ดู ครูก็บอกให้นักเรียนไปด้วยว่าสิ่งที่พบเรียกว่าอะไร เมื่อเข้าชั้นเรียนให้นักเรียนเล่าสิ่งที่พบเห็นให้เพื่อนฟัง เมื่อเด็กมีความกล้าพอที่จะพูดแล้ว ก็ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์บางอย่างในชีวิตประจำวันของตนให้เพื่อนฟัง เช่น ความฝัน สิ่งที่พบเห็นระหว่างมาโรงเรียน

4) การฝึกพูดเพื่ออภิปราย เช่น เกี่ยวกับการเล่าประสบการณ์ ให้เด็กพูดเรื่องเดียวกัน แต่พูดตามความคิดของตนเอง เช่น พาไปดูกีฬา หากภาพเด็กที่แต่งตัวสวย ๆ มาให้เด็กดูแล้ว เปรียบเทียบภาพว่าคนชอบอะไร

กล่าวโดยสรุปถึงการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ส่งเสริมการฟัง - พูดได้ว่า สามารถส่งเสริมโดยใช้วิธีการ 2 รูปแบบร่วมกัน คือ Focus และ Field ก็คือ การดำเนินกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์จะให้เด็ก เรียนรู้คำล่วงหน้า โดยอาจจะดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการเล่นบทบาทสมมติ เรื่องเล่า คำคล้องจอง เพลง ส่วน Field ก็เป็นการหยิบยกเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ เช่น ฉุย ! แก้วแตก.....
นำเสียดาย

3.1.3 การฝึกทักษะ เฉพาะ

การฝึกทักษะ เฉพาะ เป็นรูปแบบการฝึกที่เจาะจงกำหนดสถานการณ์และกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามความต้องการ โดยมี นักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวทางการสอนไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) เสนอแนะแนว การสอนภาษาที่สองไว้ดังนี้ คือ

1. จัดกิจกรรม เพื่อ เตรียมความพร้อมทางภาษาในด้านการฟังและการพูด ได้แก่

1.1 เตรียมสื่อการฟัง โดยฝึกการใช้หูฟังเสียงต่าง ๆ ฟังเสียงที่คุ้นเคยในภาษาถิ่น ฟังเสียงไม่คุ้นเคย

1.2 เตรียมเพื่อการพูด โดยฝึกการใช้ปาก ลิ้น เสียงเสียงต่าง ๆ เสียง เสียงที่คุ้นเคย เสียงเสียงที่ไม่คุ้นเคย

2. ควรฝึกให้นักเรียนทุกคนได้พูดอย่างทั่วถึง หากเด็กออกเสียงผิดหรือเพี้ยน ควรแก้ไขทันที และต้องแก้ไขด้วยวิธีการที่ถูกต้อง

3. การสอนเพื่อออกเสียงหลายพยางค์ เช่น นกแก้ว ทะเล นาฬิกา ควรออกเสียงทีละพยางค์ จากหน้าไปหลัง แล้วจึงออกเสียงพยางค์เร็วขึ้นเพื่อรวมเป็นหนึ่งคำ

4. ควรสอนคำใหม่ประมาณวันละ 5 คำ เพราะต้องสอนตามกระบวนการให้ครบลำดับขั้นของการสอนคำ ความหมาย และการนำไปใช้ให้เกิดข้อความ

5. การสอนคำต้องสอนคำที่ง่ายและมีพยางค์น้อยก่อน เช่น

5.1 สอนคำว่า มา ก่อนคำว่า นา เพราะ ม เป็นพยัญชนะ ริมฝีปากจึงสั่น เกิดง่าย และเรียงเสียงได้ง่ายกว่า น

5.2 สอนคำว่า นา ก่อนคำว่า นก เพราะคำที่ไม่มีตัวสะกดออกเสียงง่ายกว่าคำที่มีตัวสะกด

5.3 สอนคำว่า นก ก่อนคำว่า นกแก้ว เพราะคำที่มีพยางค์เดียวออกเสียงง่ายกว่าคำที่มีหลายพยางค์

5.4 สอนคำที่มีต้นเสียงสามัญก่อนต้นเสียงอื่น (เป็นเฉพาะการสอนเสียง อย่าให้สับสนรูปวรรณยุกต์)

6. การสอนศัพท์ใหม่อาจใช้ เป็นวิธีการสอนเป็นกลุ่มทำได้ เช่น

เครือญาติ - พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่น้อง ฯลฯ

เครื่องใช้ - แก้วน้ำ ช้อนน้ำ แปรงสีฟัน จาน ชาม ช้อน ฯลฯ

7. การสอนคำที่เป็นนามธรรม เช่น คำว่า รัก ชอบ เกลียด นั้นเป็นการยากที่จะให้เข้าใจความหมาย จึงเสนอว่าสื่อที่จะช่วยในการสอนคำที่เป็นนามธรรมเหล่านี้ได้ดี คือ

7.1 อธิบายความหมายโดยเทียบกับภาษาที่ใช้ที่บ้าน

7.2 ใช้บทบาท

7.3 ใช้ภาพ/การ์ตูน

7.4 ใช้เพลง คำคล้องจอง

8. เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ว่า เมื่อครูสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายและออกเสียงศัพท์ได้แล้ว ต่อไปครูต้องให้นักเรียนรู้จักนาคำที่เรียนมาแล้วมาผูกเป็นประโยคง่าย ๆ และค่อย ๆ เพิ่มคำให้มากขึ้นเป็นประโยคยาว ๆ เช่น "ฉันกิน ฉันกินข้าว ฉันกินข้าวที่บ้าน ฉันกินข้าวที่บ้านกับน้อง"

9. การส่งเสริมให้เด็กเล็กสองภาษาออกเสียงภาษาไทยได้ชัดเจนอีกวิธีหนึ่ง ได้แก่ ผูกให้เด็กว่าคำคล้องจอง เช่น

"กาเอ๋ยกา บินมาไวไว มาจับต้นโพธิ์ โฉบไปต้นไทร"

จากบทคำคล้องจองนี้ จะเห็นได้ว่า ทั้งหมด 15 พยางค์ เป็นเสียงสามัญ 9 พยางค์ เสียงเอก 1 พยางค์ เสียงโท 2 พยางค์ และเสียงจัตวา 2 พยางค์ ครูสะสมคำคล้องจองที่ให้โทนเสียง ให้เนื้อหาสาระ เมื่อเด็กว่างจะให้นักเรียนปากเปล่ากันสนุก ๆ ทั้งชั้นหรือว่ากันแถวละวรรค เป็นการต่อกลอนกันก็ได้ นอกจากนี้เพื่อให้เด็กได้ความหมายของคำด้วย ก็ควรให้นักเรียนทำประกอบคำคล้องจอง เคลื่อนไหว "โผผิน" ด้วยก็จะได้ประโยชน์ทั้งฝึกเสียง และความหมายของคำ

10. นำภาพที่แสดงความหมายของคำมาวางเรียงกัน แล้วให้นักเรียนอ่านจากภาพหรือการแสดงท่าทางประกอบ (ภาษาท่า) เช่น ชีตี่ตัวครู ท่าท่ากิน แล้วชี้ไปที่ขนม นักเรียนจะออกเสียงเป็นประโยคว่า "ครู กิน ขนม"

11. เมื่อนักเรียนออกเสียงและเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้ถูกต้องแล้ว ต่อไปครูควรประเมินผลว่านักเรียนเข้าใจความหมาย และออกเสียงคำใหม่ได้ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี เช่น ครูยกภาพ หรือของจริงขึ้น แล้วให้นักเรียนออกเสียง เป็นกลุ่มและ เป็นรายคน หรืออาจจะให้นักเรียนแข่งขันกันออกมาหีบภาพตามที่ครูสั่งเหล่านี้ เป็นต้น สังเกตว่าคำใดยังออกเสียงผิด ก็ให้แก้เสียงเพี้ยน และควรบันทึกคำที่เด็กออกเสียงยากเหล่านั้นไว้ด้วย

สำเร็จ ยूरชัย (2527) กล่าวว่า เด็กที่ติดภาษาถิ่นจะออกเสียงคำในภาษาไทยกลางบางคำเพี้ยนไป หรือบางคำอาจจะออกเสียงไม่ได้เลย ครูจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องหาวิธีแก้ไขให้สามารถพูดได้ถูกต้อง ชัดเจนขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ครูคงไม่สามารถที่จะฝึกเด็กที่ติดภาษาถิ่นให้สามารถพูดได้ชัดเจน เท่ากับเด็กที่พูดภาษาไทยกลางมาแต่กำเนิด แต่อย่างไรก็ตามการฝึกเด็กให้ออกเสียงคำยากนั้นยังง่ายกว่าการฝึกผู้ใหญ่อย่างแน่นอน ครูจึงควรมีกาสังใจที่จะฝึกเด็กให้ออกเสียงที่ถูกต้องสม่ำเสมอโดยอาศัยสื่อ และกิจกรรมต่าง ๆ เข้าช่วย มีขั้นตอนการดำเนินการฝึกดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ

1.1 ศึกษารวบรวมหน่วยเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ที่มีปัญหาในการออกเสียง

1.2 ศึกษารวบรวมคำ และลักษณะที่เป็นปัญหาในการใช้ เช่น คำที่มีกพูดผิด คำที่พูดสลับพยางค์ คำที่ออกเสียงยาก คำที่เข้าใจไขว่เขว คำที่ไม่รู้ความหมาย คำที่มีกใช้คำภาษาถิ่นแทน ฯลฯ

1.3 จัดหมวดหมู่ หน่วยเสียง หรือคำยาก โดยอาศัยลักษณะการออกเสียงที่ใกล้เคียงกัน เพื่อความสะดวกในการออกเสียง และการจดจำ

1.4 จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ประกอบการสอนออกเสียง และฝึกการใช้คำยากต่าง ๆ เช่น บัตรคำ เกมส์ต่าง ๆ

2. ขึ้นดำเนินการ

2.1 ครูออกเสียงหน่วยเสียงที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ให้เด็กฟังอย่างช้า ๆ

2.2 แสดงกลไกในการออกเสียงต่าง ๆ เหล่านี้ให้นักเรียน และออกเสียงให้ฟัง

ช้า อีกครั้ง

2.3 ให้นักเรียนลองออกเสียงตามช้า ๆ

2.4 ให้นักเรียนที่ออกเสียงได้ถูกต้อง ลองออกเสียงให้เพื่อนฟัง

2.5 จัดกิจกรรมสนับสนุนการออกเสียงหลาย ๆ แบบ เพื่อป้องกันการเบื่อหน่าย

2.6 ครูลองให้นักเรียนพูดคำยากที่ได้รวบรวมไว้แล้วจากง่ายไปหายาก

2.7 จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการพูดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้คำยากต่าง ๆ อย่าง

สม่ำเสมอ

ในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นไม่จำเป็นจะต้องทำในครั้งหนึ่ง ๆ ให้ครบทุกขั้นตอน อาจจะดำเนินการเป็นบางส่วน แต่หลังจากที่ครบกำหนดเวลา จะต้องได้ฝึกทุกขั้นตอน และที่สำคัญที่สุด คือ การให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาานไม่ใช่วันละครั้งหรือเพียงชั่วโมงครึ่งชั่วคราว จะไม่ได้ผล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534) ให้แนวทางการสอนภาษาที่สองไว้ดังนี้ คือ

1. การส่งเสริมด้านเสียง

1.1 ชักชวนให้นักเรียนที่พูดไม่ชัดระบุปัญหาของตนเอง ซึ่งครูหรือผู้ฝึกควรต้องมีวิธีชี้ให้นักเรียนเห็นปัญหาและยอมรับดังวิธีต่อไปนี้

(1) ให้นักเรียนฟังเสียงตนเองจากแถบบันทึกเสียง เปรียบเทียบกับเสียงพูดที่

ถูกต้อง

(2) ให้นักเรียนพูดให้เพื่อนฟัง ให้เพื่อนวิจารณ์การพูด

1.2 ชักชวนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการแก้ไขการพูดไม่ชัด ดังวิธีต่อไปนี้

(1) ให้นักเรียนฟังเสียงพูดที่ไม่ถูกต้องจากแถบบันทึกเสียงหรือจากผู้อื่น

(2) ให้นักเรียนฟังเสียงพูดที่ถูกต้องชัดเจนจากแถบบันทึกเสียง วิทยุกระจายเสียง

ครู หรือเพื่อน

1.3 ผิดเสียงที่เป็นปัญหา คำเนิการเป็นลำดับขึ้นดังนี้

- (1) ผิดฟังเสียงจนสามารถแยกความแตกต่างของเสียงที่ถูกและผิด
- (2) ผิดออกเสียงที่เป็นปัญหาในระดับเสียง
- (3) ผิดออกเสียงที่เป็นปัญหาในระดับพยางค์ ที่ไม่มีความหมายและมีความหมาย
- (4) ผิดออกเสียงที่เป็นปัญหาในระดับคำ
- (5) ผิดออกเสียงที่เป็นปัญหาในระดับประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ส่งเสริมด้านการพูด

วิธีส่งเสริมการพูดที่น่าจะได้ผลดีสำหรับเด็กพูดภาษาถิ่นมี 4 วิธีดังต่อไปนี้

2.1 วิธีฟังเสียงของตนเอง ในการแก้ปัญหาการใช้ภาษาไทยด้านการออกเสียงของเด็กไทยถิ่น ควรเริ่มด้วยการทำให้เด็กได้รู้ตัวว่ามีปัญหาในการออกเสียงใด เพราะเด็กบางคนอาจไม่รู้ตัวหรือไม่ยอมรับว่ามีปัญหา วิธีนี้ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบ คือ เครื่องบันทึกเสียง โดยครูอาจให้เด็กเล่ากิจวัตรประจำวันของเด็กก่อนมาโรงเรียน แล้วลงไว้ในเครื่องบันทึกเสียง

ครูให้เด็กทุกคนในกลุ่มพูดข้อความอย่างเดียวกันแล้วบันทึกเสียงไว้ แล้วครูพูดข้อความเดียวกันและบันทึกเสียงไว้เช่นกัน ต่อจากนั้นให้เด็กฟังเทียบกับเสียงของครู ชี้ให้เด็กเห็นความแตกต่างของการออกเสียงในแต่ละคำ เมื่อครูชี้ให้เด็กเห็นถึงความแตกต่างในการออกเสียงของเด็กกับของครู โดยเน้นเป็นคำ ๆ แล้วก็อธิบายว่าเด็กคนใดยังออกเสียงใดไม่ถูกต้อง เมื่อเด็กยอมรับว่าคนมีปัญหาแล้ว ครูก็บอกว่าจะมาฝึกออกเสียงให้ถูกต้องพร้อม ๆ กัน ข้อสำคัญครูผู้ฝึกต้องออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี แล้วครูก็ฝึกให้เด็กออกเสียงเป็นรายบุคคล และบันทึกเสียงไว้ แล้วเปิดให้เด็กฟังเสียงว่าดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ครูตี-ชมและให้กำลังใจ และแนะนำให้ไปฝึกต่อเองที่บ้าน

2.2 วิธีเฝ้าและตอบสนอง เมื่อเด็กรู้ว่าออกเสียงใดไม่ถูกต้องตามวิธีที่ 2 ซึ่งครูช่วยให้เด็กรู้ตัวแล้ว ก็เริ่มฝึกการออกเสียงที่ถูกต้อง โดยครูออกเสียงให้ฟังก่อน 3 ครั้ง แล้วหยุดครูหนึ่งจึงออกเสียงซ้ำอีก 1 ครั้ง แล้วให้เด็กสังเกตวิธีการออกเสียงของครู ครูให้เด็กลองออกเสียงดู ถ้าเด็กออกไม่ถูกต้องครูจะแก้ไขให้แล้วให้ลองใหม่อีกครั้ง ถ้าออกเสียงได้ถูกต้องครูจะชมเชยให้กำลังใจ

2.3 วิธีแสดงตำแหน่งที่เกิดของเสียง วิธีนี้ครูจะให้เด็กสังเกตการออกเสียงของครูว่า ขณะทีออกเสียงนั้น ลิ้นของครูแตะไว้ที่จุดใด ทำรูปปากอย่างไร

2.4 วิธีแยกความรู้สึกจากประสาทสัมผัส วิธีนี้จะใช้ความรู้จากประสาทสัมผัส เข้าช่วยในการฝึกแก้ไข เช่น ในการออกเสียง พ ซึ่งเป็นเสียงที่เด็กถื่นเหมือนปากออกเสียง ป เช่น ในคำว่า พ่อ เป็น ป่อ ครูจะให้ฝึกเรียนลองออกเสียง พ และ ป เปรียบเทียบกัน โดยใช้หลังมือข้างไว้หน้าริมฝีปากขณะพ่นลม เด็กจะรู้สึกว่ามีลมออกเสียงเพอะ ๆ ลมจะกระทบหลังมือมากกว่าเมื่อออกเสียงเปอะ ๆ เด็กก็จะเห็นความแตกต่างของเสียง พ และ ป หรือในการออกเสียงพยัญชนะ ง ซึ่งเด็กถื่นในต้นบางจังหวัดออกเสียงเป็น ช ครูจะให้ฝึกเรียนยกมือทานไว้ใต้คางขณะออกเสียง ง และ ช ฝึกเรียนจะรู้สึกได้ทันทีว่าเมื่ออ้าปากออกเสียง ช ซึ่งเป็นเสียงที่ออกมาจากลำคอก่อน มือจะไม่รู้สึกกระทบกับใต้คางอย่างชัดเจนเหมือนกับออกเสียง ง วิธีนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ว่าคณออกเสียงนั้น ๆ ได้ถูกต้องหรือยัง

3. ส่งเสริมด้านคำ

ปัญหาในด้านคำและความหมายของคำมักพบในเด็กเล็ก เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการใช้ภาษาไทยกลาง ดังนั้นการส่งเสริมด้านคำศัพท์ต้องอาศัยอุปกรณ์ในการสอน เช่น ภาพประกอบคำ หุ่นจำลองหรือของจริง ยกตัวอย่างเช่น ครูจะสอนคำศัพท์เกี่ยวกับผลไม้ ซึ่งครูทราบดีว่าเด็กในแต่ละถื่นจะใช้คำต่างกันไปในคำที่มีความหมายเหมือนกัน ครูก็หาภาพมะละกอ ฝรั่ง สับปะรด ฯลฯ หรือหาผลไม้จริง ๆ มาให้เด็กดู เด็กก็จะเข้าใจและจำได้ง่ายว่าผลไม้ชนิดใดภาษาไทยกลาง เรียกว่า อย่างไรตรงกับภาษาถื่นของตนว่าอย่างไร และเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ควรใช้เกมส์ต่าง ๆ เข้าประกอบในการสอนคำศัพท์ และอาจสอนให้สัมพันธ์กับการฝึกแก้ไขด้านเสียงในคอนฝึกระดับคำ เพราะนอกจากจะสอนให้เด็กรู้ความหมายของคำแล้ว ยังจะได้แก้ไขการออกเสียงให้ถูกต้องไปพร้อมกันด้วย แต่ก็ไม่จำเป็นต้องสอนให้สัมพันธ์กันทุกครั้ง เพราะคำศัพท์บางคำในภาษาถื่นต่างจากศัพท์ภาษาไทยกลาง ฉะนั้นเมื่อครูออกคำสั่ง หรือพูดกับนักเรียน นักเรียนก็อาจไม่เข้าใจ ดังนั้นการสอนคำศัพท์จึงเป็นเรื่องจำเป็น ครูอาจให้นักเรียนรู้ความหมายของศัพท์ด้วยการใช้ของจริง รูปภาพ หรือวาดภาพบนกระดานดำ ถ้าเป็นศัพท์ที่เป็นนามธรรม หรือคำศัพท์ที่ไม่สะดวกในการเตรียมอุปกรณ์ ครูควรใช้ภาษาถื่นของนักเรียนนอกความหมายให้นักเรียนทราบในทันทีที่จะเป็นการประหยัดเวลาและประหยัดแรงงานได้มาก ข้อควรระวังก็คือเมื่อนักเรียนทราบความหมายแล้ว ควรฝึกให้นักเรียนได้ใช้คำศัพท์นั้น ๆ ให้เกิดความคุ้นเคยกับคำศัพท์ในภาษาไทยกลาง ในการออกคำสั่งต่าง ๆ ก็เช่นกัน ในครั้งแรก ๆ ครูควรบอกความหมายเป็นภาษาถื่นของนักเรียนเสียก่อน แล้วออกคำสั่งเป็นภาษาไทยกลาง เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วครู

ควรใช้ภาษาไทยกลางต่อไปอย่างสม่ำเสมอ ไม่กลับไปใช้ภาษาถิ่นอีก อาจมีนักเรียนบางคนหลงลืม ครูก็ควรใช้วิธีตามนักเรียนคนอื่น ให้นักเรียนบอกความหมายของคำที่เรียนไปแล้ว เมื่อนักเรียนได้ยินได้ฟังบ่อยครั้ง เข้าใจก็จะเกิดความเคยชินกับคำศัพท์ภาษาไทยกลาง

5. การจัดกลุ่ม

การจัดโอกาสให้นักเรียนได้สื่อสารกันเป็นเรื่องสำคัญ จะเน้นในการเรียนจริงต้องจัดเป็นกลุ่ม ซึ่งในการสอนโดยทั่วไปก็จะมีการจัดกลุ่มอยู่แล้ว ถ้ามีกลุ่มอยู่แล้วครูควรสังเกตขนาดของกลุ่มว่ามีขนาดเหมาะสมกับกิจกรรมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมอาจจัดกลุ่มเสียใหม่ คิดวิธีให้นักเรียนทราบว่าคนสังกัดอยู่กลุ่มใด

1. ผูกออกเสียงและเทียบเสียง

1.1 ออกเสียงและเทียบเสียงวรรณยุกต์ สามัญ - เอก

กา - ข้า

ปา - ป่า

1.2 ออกเสียงและเทียบเสียงวรรณยุกต์ สามัญ - โท

นา - หน้า

บาน - บ้าน

1.3 ออกเสียงและเทียบเสียงวรรณยุกต์ สามัญ - ตรี

น้ำ - น้ำ

ฐิ - ฐิ

1.4 ออกเสียงและเทียบเสียงวรรณยุกต์ สามัญ - จัตวา

กา - ขา

มา - หมา

1.5 ออกเสียงเทียบเสียง 5 เสียง คือ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา

	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เทียบเสียง	กา	ก่า	ก้า	ก๊า	ก้า
	คอ	เข่า	บ่อง	เท้า	แขน
	คาง	ปาก	หน้า	นิ้ว	ชู
	คา	จุก	สัน	เนื้อ	หัว

2. ฝึกนักเรียนออกเสียงคำพยางค์ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ตัวควบกล้ำ

โดยการเทียบเสียง ให้นักเรียนเห็นความแตกต่างของเสียง โดยการเทียบเสียงให้นักเรียน เห็นเทียบเสียงให้นักเรียนฟังทุกครั้ง เช่น

เล็ก - เละ	นัก - นะ
หก - โหะ	ตก - โท๊ะ
ขึ้น - คิน	เขา - เคา
เรียน - ริน	เคียร - คิน
ลี - ลี	หลัก - ลัก
เขา - เคา	ไข่ - ไค
สวย - ชวย	เด็ก - เดะ
ครู - กู	รัก - ระ

กิจกรรม เสนอแนะในการสอนพูด

1. ฝึกออกเสียงให้รู้ความหมาย ให้พูดเป็นคำตามเสียงครู พร้อมกับให้ดูสิ่งของ รูปภาพ หรือแสดงท่าทาง ครูชี้ภาพ สิ่งของ หรือท่าทางแล้วพูดออกเสียงให้นักเรียนว่าตาม
2. ฝึกให้พูดโดยบอกสิ่งของหรือรูปภาพ ใช้ภาพ หรือสิ่งของที่ฝึกในข้อ 1 แต่ครูไม่ต้องพูดนำ เพียงแต่คอยชี้ และให้นักเรียนออกเสียงบอกชื่อสิ่งของ หรือภาพนั้น ๆ
3. ฝึกออกเสียงพร้อมกันในคำหรือประโยคที่มีความหมายโดยใช้ภาพหรือสิ่งของ ครูชี้พร้อมกับการพูดประโยคสั้น ๆ ให้เด็กว่าตาม
4. ฝึกบรรยายภาพ เป็นการฝึกพูดประโยคสั้น ๆ โดยใช้ภาพสิ่งของ เป็นเครื่องจูงใจ ครูชี้ที่ภาพหรือสิ่งของแล้วเด็กพูดเป็นประโยคสั้น เช่น

ครู ชี้รูปแมว
นักเรียน นี่คือ รูปแมว

3. การแก้ไขและฝึกฝนการออกเสียง

เมื่อครูทราบถึงความแตกต่างระหว่างภาษาไทยกลางวันภาษาดั้งที่นักเรียนพูดแล้ว ก่อนการสอนควรตรวจรายการคำ เสียงสระ พยางค์ที่นักเรียนอาจมีปัญหา เพื่อจะได้คาดคะเน ได้ล่วงหน้าว่าเสียงใดนักเรียนจะออกเสียงได้โดยง่าย และเสียงใดจะเป็นปัญหาสำหรับนักเรียน เมื่อครูทราบล่วงหน้า ครูก็สามารถสร้างแบบฝึก มาฝึกเสียงนั้น ๆ โดยเฉพาะได้

การฝึกออกเสียง ควรฝึกซ้ำ ๆ แต่เป็นการซ้ำที่มีระบบ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความ
แม่นยำ และมีทักษะ เป็นพื้นฐาน เชื่อมโยงไปสู่คำใหม่ เสียงใหม่ ต่อไป

เมื่อครูจะแก้ไขหรือฝึกฝนการออกเสียงให้นักเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลาเนิ่นนานเกินไป
เช่น ถ้ามีเวลาสอน 1 ชั่วโมง ช่วงเวลาการฝึกออกเสียงก็ไม่ควรเกิน 10 นาที การแก้ไข การ
ออกเสียงก็ไม่ควรเกิน 5 นาที การแก้ไขการออกเสียงรายคำก็เช่นกัน เมื่อครูออกเสียงให้นักเรียน
ว่าตามแล้ว หากนักเรียนยังออกเสียงไม่ถูกต้องกี่ประมาณ 4 ครั้งแล้ว ก็น่าจะหยุดไว้ก่อนเพื่อกัน
ความเบื่อหน่าย ให้นักเรียนอย่างอื่นไปสักช่วงเวลาหนึ่ง แล้วอาจกลับมาทวนใหม่ได้ การฝึกไม่ควรทำ
เคร่งเครียดเกินไป เพราะนักเรียนจะเบื่อ หรือทอดทิ้งเสียก่อนในการฝึกอาจเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม
หรือฝึกพร้อมกันทั้งชั้นเรียน จะฝึกอย่างไรขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการฝึกเป็นสิ่งสำคัญ

เพื่อให้การฝึกออกเสียงดำเนินไปอย่างมีระเบียบ ครูจึงควรใช้แบบฝึกที่กำหนด
จุดประสงค์ในการฝึกให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดเวลาและเนื้อหาที่จะฝึกได้อย่างชัดเจน การฝึกเกี่ยวกับ
เรื่องเสียงในภาษาใด เมื่อฝึกแล้วควรจะครอบคลุมจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการ ก็คือ มุ่งให้นักเรียน
มีความสามารถดังต่อไปนี้

1. สามารถจำแนกความคล้ายคลึงกันของเสียง และจำแนกตามความแตกต่าง
ของเสียงได้
2. สามารถเลียนเสียงต้นแบบได้ และพูดภาษาไทยกลางได้อย่างถูกต้อง

การฝึกทักษะ เฉพาะด้านการออกเสียง อาจสรุปได้ดังนี้

1. การสอนเพื่อออกเสียงหลายพยางค์ ควรออกเสียงทีละพยางค์ จากหน้าไปหลัง
แล้วจึงออกเสียงพยางค์เร็วขึ้น เพื่อรวม เป็นหนึ่งคำ
2. ควรฝึกให้นักเรียนทุกคนได้พูดอย่างทั่วถึง หากเด็กออกเสียงผิดหรือเพี้ยน ควร
แก้ไขทันที และต้องแก้ไขด้วยวิธีการที่ถูกต้อง
3. ศึกษารวบรวมและจัดหมวดหมู่หน่วยเสียง โดยอาศัยลักษณะการออกเสียงที่ใกล้
เคียงกัน รวมทั้งที่มีปัญหาในการออกเสียง เพื่อความสะดวกในการออกเสียง และการจดจำ
4. ครูออกเสียงหน่วยเสียงที่มีปัญหาต่าง ๆ ให้นักฟังอย่างช้า ๆ
5. ครูแสดงกลไกในการออกเสียงต่าง ๆ เหล่านี้ให้นักดูและออกเสียงให้ฟังช้า ๆ

อีกครั้ง

6. ให้นักเรียนลองออกเสียงตามซ้ำ ๆ โดยเริ่มฝึกออกเสียงที่เป็นปัญหาในระดับเสียงระดับพยางค์ที่ไม่มีความหมายและมีความหมาย ระดับคำ ระดับประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ระดับการสนทนา

7. ให้นักเรียนที่ออกเสียงได้ถูกต้อง ลองออกเสียงให้เพื่อนฟัง

8. จัดกิจกรรมสนับสนุนการออกเสียงหลาย ๆ แบบ เพื่อป้องกันการเบื่อหน่าย

9. ชักจูงให้เด็กที่พูดไม่ชัดรู้ปัญหาของตนเอง ซึ่งครูหรือผู้ฝึกควรต้องมีวิธีชี้ให้เห็นปัญหาและยอมรับ ดังวิธีต่อไปนี้

9.1 ให้เด็กฟังเสียงตนเองจากแถบบันทึกเสียง เปรียบเทียบกับเสียงพูดที่ถูกต้อง

9.2 ให้เด็กพูดให้เพื่อนฟัง ให้เพื่อนวิจารณ์การพูด

10. ชักจูงให้เด็กเห็นความสำคัญของการแก้ไขการพูดไม่ชัด ดังวิธีต่อไปนี้

10.1 ให้เด็กฟังเสียงพูดที่ไม่ถูกต้องจากแถบบันทึกเสียง หรือจากผู้อื่น

10.2 ให้เด็กฟังเสียงพูดที่ถูกต้องชัดเจนจากแถบบันทึกเสียง วิทยุกระจายเสียง

ครู หรือเพื่อน

11. ฝึกออกเสียงและเทียบเสียง โดยออกเสียงและเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญ-เอกสามัญ-โท, สามัญ-ตรี, สามัญ-จัตวา และออกเสียงเทียบเสียงทั้ง 5 เสียง

12. ฝึกนักเรียนออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ตัวควบกล้ำ โดยการเทียบเสียงให้นักเรียนเห็นความแตกต่างของเสียง นอกจากนี้ฝึกหัดให้เด็กพูดคำที่นักเรียนมักพูดผิดเพี้ยนบ่อย ๆ และครูเทียบเสียงให้นักเรียนฟังทุกครั้ง

13. ครูชมเชยและให้กำลังใจเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้อง

เทคนิควิธีการฝึกทักษะ เฉพาะด้านคำ สรุปได้ดังนี้

1. การสอนคำ ต้องสอนคำที่ง่ายและมีพยางค์น้อยก่อน เช่น คำที่ไม่มีตัวสะกดออกเสียงง่ายกว่าคำที่มีตัวสะกด สอนคำที่มีพยางค์เดียวออกเสียงง่ายกว่าคำที่มีหลายพยางค์ และลองให้นักเรียนพูดคำยากที่ได้รวบรวมไว้แล้วจากง่ายไปหายาก

2. ควรสอนคำใหม่ประมาณวันละ 5 คำ เพราะต้องสอนตามกระบวนการให้ครบลำดับขั้นของการสอนคำ ความหมาย และการนำไปใช้ให้เกิดข้อความ

3. การสอนศัพท์ใหม่ อาจใช้วิธีการสอนเป็นกลุ่มก็ได้ เช่น เครื่องใช้ เครื่องชาติ

4. สอนคำที่เป็นนามธรรม ควรใช้สื่อช่วยในการสอนคำเหล่านี้ด้วย คือ อธิบายความหมายโดยเทียบกับภาษาที่ใช้ที่บ้าน ใช้บทบาทสมมติ ใช้ภาพ/การ์ตูน และใช้เพลง คำคล้องจอง

นอกจากนั้นการส่งเสริมคำประเภทอื่น ๆ ก็เช่นกัน ครูต้องอาศัยอุปกรณ์ในการสอนด้วย เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการใช้ภาษาไทยกลาง

5. ภายหลังจากที่มีการสอนให้เด็กรู้จักคำศัพท์เหล่านั้นแล้ว ครูควรฝึกให้นักเรียนได้ใช้คำศัพท์นั้น ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับคำศัพท์ในภาษาไทยกลาง โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการพูดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้คำอย่างสม่ำเสมอ

6. ศึกษารวบรวมคำ และลักษณะที่เป็นปัญหาในการใช้ เช่น คำที่มีกชูดผิด คำที่ชูดสลับ พยางค์ คำที่เข้าใจไขว้เขว คำที่ไม่รู้ความหมาย คำที่มีกใช้ภาษาถิ่นแทน ฯลฯ

7. เมื่อนักเรียนเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้ถูกต้องแล้ว ต่อไปครูควรประเมินผลว่า นักเรียนเข้าใจความหมายคำใหม่ได้ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี เช่น ให้นักเรียนแข่งขันกันออกมาหยิบภาพตามที่ครูสั่ง

เทคนิควิธีการฝึกทักษะ เฉพาะด้านประโยค สรุปได้ดังนี้

เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ว่า เมื่อครูสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายและออกเสียงศัพท์ได้แล้ว ต่อไปครูต้องให้นักเรียนรู้จักนำคำที่เรียนแล้วมาผูกเป็นประโยคง่าย ๆ และค่อย ๆ เพิ่มคำให้มากขึ้นเป็นประโยคยาว ๆ เช่น ฉันกิน ฉันกินข้าว ฉันกินข้าวที่บ้าน ฉันกินข้าวที่บ้านกับน้อง

เทคนิควิธีการฝึกทักษะ เฉพาะด้านการพูดและฟัง สรุปได้ดังนี้

1. ฝึกออกเสียงให้รู้ความหมาย ให้พูดเป็นคำตามเสียงครู พร้อมกับให้ดูสิ่งของ รูปภาพ หรือแสดงท่าทาง ครูชี้ภาพ สิ่งของ หรือท่าทางแล้วพูดออกเสียงให้นักเรียนว่าตาม

2. ฝึกให้พูดโดยบอกสิ่งของหรือรูปภาพ ใช้ภาพหรือสิ่งของที่ฝึกในข้อ 1 แต่ครูไม่ต้องพูดนำเพียงแต่คอยชี้ และให้นักเรียนออกเสียงบอกชื่อสิ่งของ หรือภาพนั้น ๆ

3. ฝึกออกเสียงพร้อมกันในคำหรือประโยคที่มีความหมายโดยใช้ภาพหรือสิ่งของ ครูชี้พร้อมกับพูดประโยคสั้น ๆ ให้เด็กว่าตาม

4. ฝึกบรรยายภาพ เป็นการฝึกประโยคสั้น ๆ โดยใช้ภาพสิ่งของเป็นเครื่องรู้งใจ ครูชี้ที่ภาพหรือสิ่งของแล้ว เด็กพูด เป็นประโยคสั้น ๆ

5. จัดกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการพูด โดยฝึกการใช้ปาก ลิ้น เสียง เสียงต่าง ๆ เสียงเสียงที่คุ้นเคย เสียงเสียงที่ไม่คุ้นเคย
6. จัดกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการฟัง โดยฝึกการใช้หูฟังเสียงต่าง ๆ ฟังเสียงที่คุ้นเคยในภาษาถิ่น ฟังเสียงที่ไม่คุ้นเคย

3.2 เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามบริบททางสังคม (Social Linguistic)

ภาษาเป็นสมบัติของสังคม เช่นเดียวกับวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ภาษาเป็นสิ่งที่ได้มาจากสังคม ซึ่งภาษาในสังคมหนึ่งย่อมต่างจากภาษาของอีกสังคมหนึ่ง ด้วยความหลากหลายของภาษานี้เอง เป็นเหตุกระตุ้นให้บัณฑิตวิชาการศึกษาค้นคว้าศึกษาเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาในสังคม เช่น การใช้ภาษา โดยการใช้ภาษาดมบริบททางสังคม มีปัจจัยทางสังคมหลายอย่างที่อิทธิพลต่อภาษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. อายุ อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่แบ่งคนในสังคมออกเป็นหลายกลุ่ม ซึ่งมีหน้าที่และบทบาทต่างกันสุดแล้วแต่วัฒนธรรมในสังคมนั้นจะกำหนดไว้ได้อย่างไร คนต่างวัยกันย่อมมีพฤติกรรมต่างกัน รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ภาษาด้วย ในเมื่ออายุ เป็นสิ่งสำคัญมากในสังคมไทย การใช้ภาษาให้เหมาะสมจึงผูกอยู่กับอายุด้วย

2. เพศ การที่เพศ เป็นปัจจัยแบ่งคนในสังคมให้แยกออกเป็น 2 พวกนั้น ทำให้พฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชายรวมทั้งพฤติกรรมทางด้านภาษามีความแตกต่างกันด้วย อาจกล่าวได้ว่า เพศทำให้เกิดวิธภาษาเพศ (Sex Variety) ในสังคม คือวิธภาษาหญิง และวิธภาษาชาย ได้มีการศึกษาเป็นจำนวนมากไม่บ่อยที่มุ่งศึกษาภาษาข้อยตามเพศโดยเฉพาะ เช่น ภาษาผู้หญิง หรือไมก็กันว่า เอาเรื่องความแตกต่างทางเพศ เข้ามาพิจารณา เพื่ออธิบายการแปรของภาษาในสังคม แต่ส่วนใหญ่ มักไม่ได้กำหนดให้เพศเป็นตัวแปรสำคัญ ซึ่งมิลรอย (Milroy, 1988) ได้ค้นและกระตุ้นให้มีการศึกษาการแปรของภาษาในสังคมตะวันตก โดยมองว่าเพศเป็นตัวแปรสำคัญที่มาก่อน และมองตัวแปรอื่น ๆ ที่หลังและให้ความสำคัญรองลงไป

การที่ภาษาผู้หญิงและภาษาผู้ชายที่แตกต่างกัน ทำให้ภาษาหนึ่งภาษาใดมีการแปร การแปรทำให้มีการใช้หลายรูปแข่งขันกัน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาษาต่อไปได้ เช่น สมมุติว่าภาษาไทยมีรูปแบบภาษาที่ผู้หญิงใช้ตรงกับรูปแบบของภาษาผู้หญิงจะคงอยู่ และรูปแบบอื่นที่ไม่มาตรฐานจะหายไปนที่สุด ภาษาผู้หญิงและภาษาผู้ชายในภาษาไทยไม่มีความแตกต่างกัน

ยกเว้นการใช้คำ เช่น คำเรียกตนเองผู้ใช้มีผู้ใช้ ผม กระผม อ้าว ฯลฯ ผู้หญิงมีผู้ใช้ หนู ดิฉัน ฯลฯ ในการใช้คำลงท้าย ผู้ชายมีผู้ใช้คำว่า วะ อะ ครับ ส่วนผู้หญิงส่วนใหญ่นิยมใช้ อะ ค่ะ คะ

3. ชั้นทางสังคม ชั้นทางสังคมเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่กำหนดความแตกต่างของภาษาที่ผู้พูดใช้ ชั้นทางสังคมเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเพราะ เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยหลายอย่าง เช่น รายได้ การศึกษา อาชีพ และแม้แต่ฐานันดรที่มีมาตั้งแต่เกิด สังคมแต่ละสังคมมีเกณฑ์กำหนดการแบ่งชั้นต่างกัน สังคมอุตสาหกรรมมีกแบ่งชั้นตามรายได้และอาชีพเป็นหลัก จากการศึกษาพบว่าผู้พูดที่มาจากชั้นทางสังคมต่างกันใช้ภาษาต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า จากภาษาที่แต่ละคนใช้นั้น เราอาจจะอนุมานได้ว่า ผู้พูดมาจากชั้นทางสังคมใด

ชั้นทางสังคมยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาษาคำด้วย ทั้งนี้เพราะคนในสังคมมีค่านิยมและทัศนคติเกี่ยวกับชั้นสูง ชั้นต่ำ ต่างกัน เมื่อการเปลี่ยนแปลงทางภาษาเกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยไม่มีใครรู้สึกตัว การเปลี่ยนแปลงนี้เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงจากข้างล่าง ส่วนการเปลี่ยนแปลงจากข้างบน คือ การเปลี่ยนแปลงที่ริเริ่มหรือกำหนดโดยผู้อยู่ในชั้นสูง เพื่อแก้ไขรูปแบบที่ถือว่าเลวในสังคมและถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ผู้รับไปใช้ ใช้อย่างไร้ตัวว่าเป็นรูปแบบที่มีศักดิ์ศรี

4. ชนชาติพันธุ์ ชนชาติพันธุ์ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับการแปรในภาษาใดภาษาหนึ่ง การแปรของภาษาตามชนชาติพันธุ์ปรากฏในทุกด้านของภาษา เช่น ระบบเสียง ไวยากรณ์ และคำศัพท์ กลุ่มที่มีชนชาติพันธุ์ต่างจากกลุ่มอื่น ๆ เรียกว่า กลุ่มชนชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มน้อยที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่มีชนกลุ่มใหญ่อยู่ก่อนและมีภาษาที่มิอาจใช้ก่อนแล้ว การที่ชนกลุ่มน้อยต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่และเรียนรู้ภาษาที่เขาใช้ ทำให้เกิดการยืมลักษณะภาษาของตนเข้าไปในภาษาของชนกลุ่มใหญ่ ลักษณะเหล่านี้จึงกลายเป็นเอกลักษณ์บ่งบอกชนชาติพันธุ์ของคนไป

(อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2533)

นอกจากภาษาจะแปรตามลักษณะทางสังคมของผู้พูด การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันยังแปรไปตามปัจจัยอีกอย่างหนึ่ง ซึ่ง ทรักกิลล์ (Trugill, 1974 อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์-รัฐสินธุ์, 2533) เรียกว่า บริบทสังคม (Social Context) ผู้พูดภาษาคนใดคนหนึ่งไม่ได้ใช้ภาษาแบบเดียวกันตลอดเวลา แต่เขาต้องใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ หรือตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

การที่จะใช้ภาษาให้ถูกต้องหรือเหมาะสมกับบริบทนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด วัตถุประสงค์ และวิธีการสื่อสาร ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เรื่องที่พูด และกาลเทศะ ทั้ง 3 ปัจจัยนี้คือ องค์ประกอบของสถานการณ์ ดังนั้นเมื่อเราพูดถึงสถานการณ์การใช้ภาษา ก็จะหมายถึง การใช้ภาษาพูดกับใคร พูดเรื่องอะไร และพูดที่ไหน เมื่อไร ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการผู้พูดกับผู้ฟังมักมีความสนิทสนมกัน เรื่องที่พูดมักเป็นเรื่องไม่จริงจังหรือธรรมดา ๆ และสถานที่หรือโอกาสที่ใช้ภาษามักไม่มีพิธีรีตอง ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาไม่เป็นทางการ มีลักษณะเรียบง่าย ส่วนในสถานการณ์ที่เป็นทางการผู้พูดกับผู้ฟังไม่สนิทกัน หรือผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าเมื่อเทียบกับผู้พูด เรื่องที่พูดมักเป็นเรื่องสำคัญจริงจัง และสถานที่หรือโอกาสที่ใช้ภาษามักมีพิธีรีตองหรือเคร่งขรึม ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาทางการมีลักษณะคือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และรูปประโยคซับซ้อน

นอกเหนือไปจากปัจจัย 3 อย่างข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว ก็พอสรุปได้ว่า ในการใช้นาษานั้น ผู้พูดต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และวิธีการสื่อสารด้วย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ภาษาดูแล เช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นได้มีผู้นำเสนอ เกี่ยวกับ เทคนิควิธีการสอนการใช้ภาษาที่สองตามบริบททางสังคมไว้ดังนี้

ครูควรใช้ภาษาไทยกลางในการออกคำสั่งต่าง ๆ รู้จักกล่าวคำขอโทษ ขอบคุณ และควรฝึกให้ใช้คำขานรับที่สุภาพ เช่น ครับ ค่ะ คะ โดยครูพูดนำอยู่เสมอ ข้อความต่าง ๆ ที่ต้องใช้สื่อสารเป็นปกติในห้องเรียนควรค่อย ๆ สอนแล้วหมั่นใช้อยู่เสมอ และให้นักเรียนได้ใช้คำ ประโยค หรือข้อความภาษาไทยที่เรียนไปแล้ว เมื่อนักเรียนได้รับการสอนคำใหม่ไปแล้ว ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้คำนั้น ๆ โดยเร็ว เพื่อส่งเสริมให้เกิดความแม่นยำ

ฝึกมารยาทในการพูด ในการฝึกการพูดครูต้องคำนึงถึงมารยาทด้วย พูดคำให้ชัดเจน ชัดคำ มีหางเสียง รู้จักจังหวะการพูด และควบคุมอารมณ์ของตนเอง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534)

4. สภาพการศึกษาทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ

ประชากรไทยใน เขตชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งรวมถึงประชากรไทยที่ใช้ภาษาถิ่น เขมร เป็นภาษาท้องถิ่นนี้จะพบมาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ซึ่งประชากรที่อยู่ในเขตชนบทยังคงใช้ภาษาถิ่น เขมร เป็นภาษาในชีวิตประจำวัน จึงมักจะพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ มีความเข้าใจค่อนข้างต่ำและไม่ต่อเนื่อง เพราะมีปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารในระดับลึก ปัญหาในการสื่อสาร เหล่านี้มีสาเหตุสำคัญมาจากความแตกต่างของภาษาท้องถิ่นและภาษาราชการที่ใช้ เป็นสื่อในการติดต่อ

ซึ่งปัญหาเหล่านี้ระบบการศึกษาจะเป็น เครื่องมือที่ดีที่สุดในการนํานโยบายของรัฐบาล ออกมาปฏิบัติ เพื่อตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึงปัญหาของประชากรในพื้นที่ที่ไม่ใช้ภาษาไทย

ในปี พ.ศ. 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามนโยบายของรัฐที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยส่งเสริมการจัดชั้นอนุบาลและชั้น เด็ก เล็ก และสนับสนุนให้โรงเรียนกับชุมชนดำเนินการ เปิดสอนระดับปฐมวัยในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาทาง เศรษฐกิจและพื้นที่ชนบทยากจน โดยให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย และเสริมสร้างพัฒนาการทุกด้านก่อน เข้าสู่การศึกษาภาคบังคับ และได้จัดการอบรมครูสอนระดับก่อนประถมศึกษาในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา และการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้น เด็ก เล็ก ซึ่งพบว่าครูมักมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระยะแรกที่ เด็กยังพูดภาษาไทยกลางไม่ได้ เพื่อพัฒนาให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนในโครงการฯ มีความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเพื่อศึกษาพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย

ในปี พ.ศ. 2530 จังหวัดศรีสะเกษได้เริ่มดำเนินการ เปิดสอนชั้น เด็ก เล็ก เพื่อให้เด็ก เรียนรู้ภาษาไทย พูดภาษาไทยได้ รู้ตัวอักษรไทย เพื่อเตรียมให้เด็ก เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ซึ่งเป็นการดำเนินการสนองตอบแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 ทั้งนี้เพราะจังหวัดศรีสะเกษมีโรงเรียนในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษาและที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึง 441 โรงเรียน และในปีการศึกษา 2537 จังหวัดศรีสะเกษก็มีการขยายดำเนินการ เปิดสอนชั้น เด็ก เล็ก โรงเรียนในพื้นที่ที่มีปัญหาเพิ่มขึ้นอีกเป็น 466 โรงเรียน เพื่อสนองนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่ง

ชาติฉบับที่ 7 ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีนักเรียน เป็นจำนวนมากมีปัญหาด้านภาษา การสื่อความหมาย เพราะนักเรียนใช้ภาษาถิ่นมาก และสัมฤทธิ์ผลการศึกษากาตบั้งคับอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการเรียนของเด็ก(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2534) ดังที่ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุรินทร์ท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า "นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีปัญหาไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัดเจน คือ โจทย์เลข นอกจากนี้การสื่อความหมายในระดับลึกต่าง ๆ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการที่ภาษาต่างกัน มีผลทำให้เกิดความเหลื่อมทางความหมายของคำศัพท์ในภาษาต่าง ๆ"

ในการดำเนินการเปิดชั้นเด็กเล็ก อนุบาลในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษานั้น จังหวัดศรีสะเกษ ประสบปัญหาทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร การบริหารต่าง ๆ นอกจากนั้นโดยส่วนใหญ่โรงเรียนที่ขอเปิดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะไม่มีแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล อีกทั้งยังไม่อาจหาข้อได้ ทั้งนี้โรงเรียนเหล่านี้มีความต้องการมาก ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อการทำงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนที่มีปัญหาทางจังหวัดศรีสะเกษ เป็นอันมาก

5. กรณีศึกษา

กรณีศึกษาเชิงคุณภาพก็เป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่ง ที่มีลักษณะและวิธีการนำไปใช้ เฉพาะตัว เป็นรูปแบบเฉพาะซึ่ง อีริคสัน (Ericson, 1986 อ้างถึงใน Merriam, 1988) เรียกว่า "การวิจัยตีความ" (Interpretive Research) งานค้นคว้าวิจัยดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการศึกษา ด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ

1. เพื่อทำให้สิ่งที่คุ้นเคยกลายเป็นสิ่งที่แปลกและน่าสนใจอีก ซึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องที่ทุกคนคุ้นเคยซึ่งอาจมองไม่เห็นก็ได้
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมในรายละเอียดที่นำมาปฏิบัติได้
3. เพื่อพิจารณาความหมายเฉพาะถิ่นอันเกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง ความละเอียดคล้อยคลึงกันในพฤติกรรม บางครั้งก็นำไปสู่การวิจัยการศึกษาที่ผิวดินได้
4. เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงเปรียบเทียบในลักษณะทางสังคมที่ต่างกัน โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและสภาพแวดล้อมทางสังคมกว้างขึ้น อันจะช่วยอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้

5. เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงเปรียบเทียบในสิ่งที่อยู่เหนือสภาพธรรมดาดอกไป
เกี่ยวกับรูปแบบสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ

ทั้ง 5 เหตุผลในการตีความงานวิจัยในการศึกษา (มากกว่าที่จะค้นหากฎเกณฑ์ทั่วไปหรือทฤษฎีหลัก) ได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่สำคัญในการประเมินความเที่ยงและความเชื่อมั่นของกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ เพราะหาก "ความเข้าใจ" คือ เหตุผลที่สำคัญในการสืบสวนแล้ว เกณฑ์ในการให้ความเชื่อมั่นต่อการศึกษา ก็จะแตกต่างจากการค้นพบกฎเกณฑ์หรือการทดสอบสมมุติฐานคือ จุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย

สิ่งที่ทำให้งานของกรณีศึกษาเป็นวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การวิจารณ์งานของผู้สังเกตการณ์ในเรื่องที่เกิดขึ้นของสถานะและปรากฏการณ์ การสังเกต การทดสอบสมมุติฐาน (โดยการเผชิญหน้าและการไม่รับรอง) การวัดความเข้าใจของผู้เข้าร่วมทดสอบ การตีความและอื่น ๆ

เคมมิส (Kemmis, 1983 อ้างถึงใน Merriam, 1988) ได้อธิบายว่า กรณีศึกษาให้แนวทางและแรงกระตุ้นไว้ดังนี้ ถ้ากรณีศึกษาบางครั้งจะเป็นการให้แสงสว่างเป็นเช่นนั้นได้ เพราะในสังคมแห่งชีวิตและวิทยาศาสตร์สังคม ซึ่งส่วนมากพวกเราทำงานกันในความมืด ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ของเรา เรื่องชีวิตสังคม ได้นำไปปะติดปะต่อกับการจัดการ ซึ่งตามปกติในสภาพแวดล้อมของสังคมของพวกเรา ความต่อเนื่องที่ทรงพลานุภาพ ผลสะท้อนและความสำคัญที่แท้จริง ซึ่งมีอยู่ในการกระทำมาจากทฤษฎีเสียมากกว่า

กรณีศึกษาได้ถูกวางไว้ในตำแหน่งที่จะทำลายการแบ่งแยก ตลอดจนอุปสรรคที่มีต่อความเข้าใจของพวกเขา ความรู้อย่างแท้จริงได้จากกรณีศึกษาสามารถที่จะสะท้อนเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่ได้ศึกษามาแล้ว ความเป็นไปได้ของการกระทำซึ่งเกิดจากกรณีศึกษามีอยู่แล้วในสถานการณ์นั้นเองไม่ได้มาจากข้างนอกแต่อย่างใด

วิธีเก็บข้อมูล

โดยส่วนใหญ่วิธีเก็บข้อมูลที่ใช้กัน คือ การสังเกต และการสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีการดังกล่าวข้างต้นก็มีทั้งความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะได้รับต่อผู้ให้ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- การสัมภาษณ์ กรณีศึกษามี 2 วิธีการคือ การสัมภาษณ์ที่ไม่ว่าจะประกอบด้วยคำถามที่คัดลบล่วงหน้าหรือคำถามแบบปลายเปิด ก็มีทั้งความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะได้รับต่อผู้ให้ข้อมูล

เคลแมน (Kelman, 1982 อ้างถึงใน Merriam, 1988) ได้อธิบายเหตุที่สถานการณ์การสัมภาษณ์ได้ช่วยลดการควบคุมของผู้ตอบที่มีต่อการนำเสนอด้วยตนเอง คือ ผู้สัมภาษณ์อาจจะไม่ให้ข้อมูลที่ครบสมบูรณ์เกี่ยวกับงานวิจัย และอาจตั้งคำถามแบบสอบถามทางอ้อมหรือไม่สัมพันธ์กับเรื่องที่สัมภาษณ์ ผู้ตอบอาจไม่ชอบที่จะตอบคำถามบางข้อ เพราะอาจรู้สึกถูกกดดัน ให้ต้องตอบก็ได้ การไม่สามารถทำเช่นนั้นคงจะเป็นเรื่องที่น่าอึดอัด เพราะจะเป็นทั้งการฝ่าฝืนสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ และแสดงบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องที่มีความไวมากหรือปฏิเสธไม่รู้

การสัมภาษณ์แบบล้วงลึกลงไปอาจมีผลกระทบในระยะยาวได้คืออะไร คือ ผลกระทบที่เหลืออยู่ของการสัมภาษณ์กับครูผู้ที่มีความโกรธและโมโหต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนออกมาอย่างชัดเจน หรือผู้บริหารซึ่งทราบว่าตนเองไม่มีทางเลือกสำหรับอาชีพมากนัก เมื่อเข้าร่วมการศึกษารายอย่างนั้น

การสัมภาษณ์อาจทำให้สภาพของผู้ตอบดีขึ้น เมื่อถูกขอร้องให้พูดถึงความสำเร็จหรือถูกกระตุ้นให้กระทำในทางบวก

การสังเกต การสังเกตถือว่าเป็นวิธีการที่ 2 ของการรวบรวมข้อมูลในกรณีศึกษา ซึ่งการสังเกตก็มี 2 รูปแบบคือ การสังเกตแบบผู้วิจัยมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ซึ่งการสังเกตทั้งสองอย่างก็มีอุปสรรคเกี่ยวกับจริยธรรมที่คาดไม่ถึง ซึ่งอยู่กับการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยในกิจกรรมนั้น ๆ การสังเกตซึ่งกระทำโดยไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนกำลังสังเกตอยู่ ทำให้เกิดประเด็นทางจริยธรรมในเรื่องความเป็นส่วนตัว และข้อตกลง

การสังเกตการผู้เข้าร่วมได้ทำให้เกิดปัญหาทั้งผู้วิจัยและคนที่กำลังถูกศึกษาอยู่ แม้แต่เมื่อผู้สังเกตผู้เข้าร่วมรับรู้ความสนใจในการวิจัย และได้รับการยอมรับขั้นพื้นฐานนั้น การลดการควบคุมสมาชิกในกลุ่มเหมือนการนำเสนอด้วยตนเองอาจตามมา เพราะความคลุมเคลือในบทบาทของผู้สังเกตผู้เข้าร่วม สมาชิกในกลุ่มอาจยอมรับผู้สังเกตว่ามีส่วนอยู่ในการปรากฏตัวของสมาชิกก็ได้ ซึ่งจะแสดงข้อมูลที่พวกเขาต้องการ เก็บเป็นความลับ

งานวิจัยทั้งหมดจะ เกี่ยวกับการให้ความรู้ที่มีความน่าเชื่อถือและความเที่ยงโดยคำนึงถึงจริยธรรม การทำการวิจัยใด ๆ ก็มิได้รับการยกเว้นจากความจริงนี้แต่อย่างใด ซึ่งมียารละ เขี่ยคั่งต่อไป

ความเที่ยงภายใน (Internal Validity)

ความเที่ยงภายในจะตอบคำถามที่ว่าข้อค้นพบของใครตรงกับความเป็นจริงอย่างไร ข้อค้นพบได้สัมผัสสิ่งที่มีอยู่จริงหรือไม่ ผู้สืบสวนกำลังสังเกตุหรือวัดในสิ่งที่เขากำลังวัดหรือไม่ ราชคลีฟตี (Ratcliffe, 1983 อ้างถึงใน Merriam, 1988) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับ การประเมินผลของความเที่ยงภายในของงานวิจัยไว้ดังนี้

1. ข้อมูลชุดเองไม่ได้ต้องมีผู้ตีความหรือผู้แปลความหมายเสมอ
2. ไม่มีใครที่สามารถวัดหรือสังเกตสภาวะหรือเหตุการณ์โดยไม่เปลี่ยนแปลง เหล่านี้ได้ นอกจากความจริงนั้นแหละ แม้แต่ในวิชาฟิสิกส์ซึ่งไม่ถือว่าความจริงเป็นสิ่งที่อยู่ด้านเดียว
3. จำนวนเลข สมการ และคำพูดล้วนเป็นนามธรรมและสัญลักษณ์ของความจริง แต่ไม่ใช่ความจริงเสียเอง ฉะนั้นความเที่ยงต้องได้รับการประเมินในรูปการตีความประสบการณ์ของผู้สืบสวนแทนที่จะเป็นไปในรูปของความจริงเสียเอง

นอกจากนั้น ราชคลีฟตี ได้กล่าวเตือนว่า การยอมคนให้แต่เหตุผลของความเที่ยง อาจทำให้เกิดข้อจำกัดในวิธีการที่นำมาใช้แก้ปัญหาได้ ด้วยเหตุผลนี้เองอาจทำให้แก้ปัญหาไม่ถูกจุดได้ สมมุติฐานอันหนึ่งที่เน้นการค้นคว้าวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ความจริงไม่สามารถแยกออกเป็น ส่วน ๆ ได้ ซึ่งความหลายมิติและความเปลี่ยนแปลง มิใช่ เรื่องตายตัว ไม่ใช่สภาวะเชิงวัตถุ-ประสงคที่รอให้มีผู้มาค้นพบ สังเกตหรือวัดได้

การวัดหน่วยค่าที่เท่ากันระหว่างข้อมูลที่รวบรวมไว้และ "ความจริง" ที่ได้จาก ข้อมูลมา จึงเป็นตัวชี้ความเที่ยงที่ดูจะไม่มี ความเหมาะสมนัก ถ้าอย่างนั้นเรากำลังสังเกตหาอะไร ในการวิจัยเชิงคุณภาพ และจะประเมินค่าความเที่ยงจากการสังเกตอย่างไร และสิ่งที่กำลังทำการสังเกตจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ คืองานที่คนสร้างขึ้นและเป็นความจริงที่คนสร้างขึ้น และเป็นความเข้าใจต่อโลกของบุคคลผู้นั้น เข้าไว้ด้วย

คนทำวิจัยกรณีศึกษาได้พยายามอยู่ตลอดเวลาที่จะจับต้อง และแสดงความรู้สึกต่อโลก อย่างไม่ทวเขามองโลก ในทฤษฎีของคนที่ทำงานกรณีศึกษาแล้ว สิ่งที่อยู่เหมือนจะเป็นความจริง สำหรับเขาย่อมสำคัญกว่าความจริงที่แท้จริง สำหรับคนที่ทำงานกรณีศึกษา การตัดสินใจของคน (The Internal Judgement) ที่ได้จากการศึกษาวิจัยต่าง ๆ หรือได้จากผู้ใกล้ชิดเหตุการณ์ มักจะมีน้ำหนักกว่าการตัดสินใจจากคนภายนอก

นักวิจัยเชิงคุณภาพจะสนใจ เฉพาะภาพที่คนมองเห็นอยู่ เบื้องหน้ามากกว่าจะมองความจริง และมัน เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้วิจัยเองที่จะนำเสนอ ความซื่อสัตย์ของผู้ให้ข้อมูลมองตัวเอง และประสบการณ์ตนเองอย่างไร คนส่วนมากเห็นด้วยว่า เมื่อความจริงถูกมองในลักษณะนี้ ความเที่ยงภายในตนเองย่อม เป็นแรงผลักดันของการวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยเช่นนี้จึง เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้อง เข้าใจภาพกว้าง ๆ ของผู้ที่สนใจทั้งหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเปิดเผยความซับซ้อนของพฤติกรรม มนุษย์ในกรอบแห่งสภาพแวดล้อม (Contextual Framework) และต้องเป็นการตีความกว้าง ๆ ของสิ่งที่เกิดขึ้น

กอทซ์และลี (Goetz and Le Compte อ้างถึงใน Merriam,1988) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่สนับสนุนข้ออ้างของการวิจัยความ เที่ยงภายในของงานวิจัยเกี่ยวกับชาติ-พันธุ์มนุษย์ดังนี้

1. การดำเนินชีวิตตามปกติสุขของมนุษย์หลาย เผ่าพันธุ์จากผู้เข้าร่วมทำงานและ เก็บข้อมูล เป็นระยะเวลาาน ได้ เปิดโอกาสให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างค่อ เนื่อง และทำการ เปรียบเทียบ เพื่อกลับกรองโครงสร้างเพื่อให้เห็นใจว่า การจัดหมวดหมู่ทางวิทยาศาสตร์และความ จริงของผู้เข้าร่วมทำงานจะไปด้วยกันได้
2. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญจะต้องสอบถามให้ใกล้ เคียงกับสภาพของการปฏิบัติจริง และให้ความเป็นธรรมน้อยกว่าเครื่องมืออื่น ๆ ที่นำมาใช้ด้วย
3. การสังเกตผู้เข้าร่วม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญอันดับ 2 ต้องทำในสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ เพื่อสะท้อนภาพแห่งความเป็นจริงให้มากกว่าได้จากห้องทดลอง
4. งานวิจัยด้านมานุษยวิทยารวมกับกระบวนการการสังเกตตัวเองของนักวิจัยที่ พยายามจัดกิจกรรมโดยการตั้งคำถามและการประเมินผลอย่างค่อเนื่อง

เมอริแอม (Merriam,1988) กล่าวว่า มีวิธีการ 6 ประการ ที่ผู้สืบสวนสามารถ นำมาใช้เพื่อรับประกันความเที่ยงภายใน ได้แก่

1. ใช้ผู้สืบสวนหลายคน (Multiple Investigator) แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง หลายวิธีการ เพื่อยืนยันข้อค้นพบที่พบ วิธหาคความเที่ยงในกรณีศึกษาซึ่ง โฟร์แมน (Foreman, 1984 อ้างถึงใน Merriam,1988) ได้แนะนำให้ผู้สืบสวนอิสระ(Investigator) เพื่อหาค่าความ เที่ยง โดยการพิจารณาเป็นกลุ่ม และใช้ทรัพยากรภายนอกเพื่อทำให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษามี ความเที่ยง

2. การตรวจสอบสมาชิก นำข้อมูลและการตีความที่ได้ย้อนกลับไปสู่คนที่ได้ข้อมูลมา และถามพวกเขาว่า ผลที่ออกมาเป็นอย่างไร พอรับฟังได้หรือไม่ ภูเขา และ ลินคอล์น (Guba and Lincoln, 1981 อ้างถึงใน Merriam, 1988) เสนอแนะให้ทำอย่างนี้ตลอดเวลาที่การศึกษาฟอร์แมน (Foreman, 1984 อ้างถึงใน Merriam) ได้แนะนำวิธีการนี้โดยดูหน้าที่และจุดประสงค์ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น

3. การสังเกตในระยะยาว ณ สถานที่วิจัย หรือสังเกตซ้ำในสภาพแวดล้อม เหมือนกัน รวบรวมเมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งเวลาใด เพื่อเพิ่มความเที่ยงของข้อมูล

4. การตรวจสอบกลุ่มเพื่อน โดยบอกให้เพื่อนร่วมงานให้แสดงความคิดเห็น เรื่อง ข้อมูล เมื่อมีโอกาสพบกัน

5. วิธีการวิจัยที่นำผู้เข้าร่วมเข้ามา โดยนำผู้เข้าร่วมมาเกี่ยวข้องกับทุกระยะของการวิจัยตั้งแต่การหา Concept การศึกษาวิจัยจนถึงการสรุปข้อมูล

6. ทัศนคติของผู้วิจัยเอง โดยทำความเข้าใจกับสมมุติฐานของผู้วิจัย โลกทรรศน์ การนิเทศกฤษฎีคอมเริ่มศึกษาวิจัย

ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ข้อมูลอันใดอันหนึ่งที่สามารถทดลองอีกครั้งหนึ่ง แล้วได้ผลลัพธ์เหมือนเดิม

ความเชื่อมั่นก่อให้เกิดปัญหาในวิทยาศาสตร์สังคมโดยรวม ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมของมนุษย์ไม่เคยหยุดอยู่กับที่นั่นเอง แต่ความเชื่อมั่นก็เป็นสิ่งจำเป็น อันเนื่องมาจากการเน้นการแยกกฎเกณฑ์ที่คิดแยกออกจากตัวที่ได้ควบคุม (สังคม) ถ้าปราศจากสิ่งซึ่งความ เชื่อมั่นก็จะไม่มี ความก้าวหน้าของวิทยาการต่อการสะสมความรู้ เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่มีความคงที่

การค้นคว้าวิจัยเชิงคุณภาพไม่ประสงค์จะแยกกฎเกณฑ์ของพฤติกรรมมนุษย์แต่อย่างใด แต่พยายามพรรณนาและอธิบายโลกอย่างที่คนในโลกพยายามตีความหมาย สืบเนื่องมาจากการตีความสิ่งที่เกิดขึ้นหลายอย่าง จึงไม่มีหลักวัดที่คนสามารถวัดซ้ำ แล้ววางความ เชื่อมั่นตาม ที่เคยปฏิบัติมาได้

ถ้าตัวของผู้วิจัยเป็น เครื่องมืออันดับแรก และความเป็นคน (Self) ในโลกนี้เป็น แหล่งความรู้ที่ดีที่สุดเกี่ยวกับโลกของมนุษย์ และความเป็นจริงของสังคมถือว่าเป็นทรัพย์สินสมบัติ ที่มีให้เห็นของคนที่มีปฏิสัมพันธ์ และความหมายที่ผู้คนรู้จักสามารถดัดแปลงได้ในฐานะที่เป็น ลักษณะพื้นฐานของชีวิตสังคม แล้วเกี่ยวข้องกับความ เชื่อมั่น

ผู้วิจัยกรณีศึกษาสามารถพัฒนาการสรุปข้อค้นของตนเอง ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับ เหตุผลของ ความเที่ยงภายนอกโดย

- ให้รายละเอียดอย่างเต็มที่ซึ่งใครก็ตามที่สนใจจะได้มีข้อมูลที่ เหมาะสมที่จะนำไป ใช้ในการตัดสินใจ

- การจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ของกรณีศึกษา ได้แก่ การอธิบายว่าระยะทาง, เหตุการณ์ และความเป็นเอกลักษณ์บุคคล เหมือนกันมากน้อยอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเปรียบเทียบกับสถานการณ์ของตนเองได้

ความเที่ยงภายนอก (External Validity) หมายถึง ขอบเขตแห่งงานที่ศึกษา มาแล้ว ที่จะสามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์ (Situation) อื่น ๆ ได้ ซึ่งก็คือ ผลงาน ที่วิจัยออกมาครอบคลุมมากน้อยแค่ไหน

กูบา และ ลินคอลล (Guba and Lincol, 1981 อ้างถึงใน Merriam, 1988) ได้ชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีการอภิปรายเรื่องนี้ งานศึกษาวิจัยนั้นจะต้องมีความเห็นภายใน เพราะไม่มี จุดใดที่จะถามว่าข้อมูลที่ไร้ความหมายได้มีประโยชน์ในการนำไปใช้ หรืออีกนัยหนึ่งอาจส่งเข้าไป ควบคุมองค์ประกอบที่อาจส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ ด้วยผลที่ว่าข้อค้นพบนี้สามารถลงความเห็นครอบคลุมได้ โดยเฉพาะกับพวกที่ควบคุมได้มากเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นสถานการณ์หลอก ๆ ซึ่งกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ ตามปกติแล้วจะมีความเที่ยงภายในสูง ปัญหาเรื่องการครอบคลุมทั่วไปได้รับการผู้สืบสวนกรณีศึกษา บ้างในบางครั้ง ความยากบางส่วนขึ้นอยู่กับความคิดถึงการครอบคลุมใครก็ตามที่เลือกแนวทางของ กรณีศึกษา เพราะเขาปรารถนาที่จะเข้าใจ เรื่องใด เรื่องหนึ่งโดยเฉพาะอย่างลึก ไม่ใช่เพราะ เขาอยากทราบว่า สิ่งใดแท้จริงที่สุดในบรรดาหลาย ๆ แนวทางซึ่ง แพททอน (Patton อ้างถึงใน Merriam, 1988) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพควรให้แนวความคิดมากกว่าจะเป็นการให้ความจริง ซึ่งเป็นการประเมินการปฏิบัติ

โดยสรุปแล้วผู้วิจัยกรณีศึกษา สามารถพัฒนาการสรุปข้อค้นพบของตนเอง ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับ เหตุผลของความเที่ยงภายนอกโดย

- ให้รายละเอียดอย่างเต็มที่ซึ่งใครก็ตามที่สนใจจะได้มีฐานข้อมูลที่ เหมาะสมที่จะนำไป ใช้ในการตัดสินใจ

- จัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ของกรณีศึกษา ขึ้นได้แก่ การอธิบายว่ารายการ เหตุการณ์ และ ความเป็นเอกลักษณ์บุคคล เหมือนกันมากน้อยอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาซึ่งที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้ผู้ใช้จะสามารถเปรียบเทียบกับสถานการณ์ของตนเองได้

- นำการวิเคราะห์ข้ามสถานที่หรือข้ามกรณี

ในกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ ทางเลือกแห่งจริยธรรมจะปรากฏอยู่ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะเก็บข้อมูล และระยะเผยแพร่ข้อค้นพบ ซึ่ง วอล์กเกอร์ (Walker, 1980) อ้างถึงใน Merriam, 1988) ได้บันทึกไว้ว่า ผู้สืบสวนสืบค้นจะพบปัญหาต่าง ๆ ในระหว่างทำการวิจัย 5 ประการ คือ

1. ปัญหาของนักวิจัยมาเกี่ยวข้องกับประเด็น เรื่อง เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ภายใต้การศึกษาวิจัย
2. ปัญหาความน่าไว้วางใจของข้อมูล
3. ปัญหาที่เกิดจากการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มสนใจต่าง ๆ เพื่อจะให้ได้ข้อมูลมาหรือการเข้าครอบครองข้อมูล
4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ เช่น ความจำเป็นที่จะต้องสงวนรักษาและปกป้องผู้ถูกทดลอง (Subjects)
5. ปัญหาอันเกิดจากผู้ฟังที่ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อมูลกับการตีความของผู้วิจัย

การออกแบบศึกษาอย่างเร่งรีบทำให้ยากต่อการประเมิน เช่น ความเป็นไปได้ที่อาจเกิดอันตรายต่อผู้เข้าร่วมงานวิจัย หรือแม้กระทั่งเป็นไปได้ที่จะได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากผู้ร่วมโครงการศึกษาวิจัย ถ้าเขาไม่แน่ใจว่าใครบ้างจะถูกสัมภาษณ์หรือถูกสังเกตการณ์ ยิ่งกว่านั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบสวนข้อมูลกับผู้เข้าร่วมการศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้วิจัยได้รู้จักกรณีศึกษามากขึ้น

นอกจากนั้นปัญหาทางจริยธรรมจริง ๆ จะเกิดขึ้น เมื่อผู้ตอบตกลงที่จะให้ข้อมูลด้วยจุดประสงค์หนึ่ง แต่ข้อมูลก็ถูกนำไปใช้ในจุดประสงค์ต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่คนหนึ่งคนใดรวบรวมมา อาจทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมหลายอย่างเนื่องจากผู้วิจัย คือ เครื่องมือปฐมภูมิในการรวบรวมข้อมูล ข้อมูลก็ถูกกลั่นกรองโดยฉันทฤษฎีของผู้วิจัย การตัดสินใจว่าอันใดสำคัญ ว่าอันไหนควรหรือไม่ควรได้รับความสนใจ เมื่อมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เกือบจะทั้งหมดขึ้นอยู่กับผู้สืบค้นสอบสวน ดังนั้นโอกาสที่จะไม่รวมเอาข้อมูลที่มีความเห็นขัดแย้งกับตนเองก็ยังมีอยู่

บางทีอคติของผู้วิจัย เองก็มองไม่เห็นชัด หรือแนวทางในการปฏิบัติในทุกสถานการณ์ที่ผู้วิจัยอาจเผชิญก็ไม่ดี เช่นกัน

ไดเนอร์ และแกรนแดลล์ (Diener and Grandall, 1978 อ้างถึงใน Merriam, 1988) ได้เสนอคำแนะนำว่า ไม่มีทางเลือกทางจริยธรรมใดเลยที่ปราศจากอคติเที่ยงตรง ซื่อสัตย์ เท่าที่เป็นไปได้สำหรับมนุษย์เราในการวิจัยทุกขั้นตอน ในการวางแผน การกระทำ การวิเคราะห์และรายงานผลงานของตน นักวิทยาศาสตร์ควรพยายามฝ่าฝืนให้ได้มาซึ่งความถูกต้อง และถ้าเป็นไปได้ตัวควบคุมวิธีการควรต้องสร้างขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลืออคติต่าง ๆ ที่ควบคุมไม่ได้

ปัญหาเรื่องความลับที่ไม่ เป็นปัญหาในการวิจัยเชิงสำรวจหรือทดลอง อย่างไรก็ตาม ทัศนคติในการศึกษาซึ่งว่าโดยค่าจำกัดความแล้ว คือ การสอบสวนสภาพแวดล้อมเฉพาะของเรื่องความสนใจ เกือบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะคุ้มครองลักษณะที่เหมือนกันของกรณีศึกษาหรือคนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วย การได้เห็นกรณีศึกษาจากหนังสือหรือวิธีการประเมินอันอื่นทำให้เกิดความเสี่ยงหลายอย่าง เช่น อันตรายอันเกิดจากการนำเสนอกกรณีศึกษาลักษณะที่ต่อต้านผู้เข้าร่วม การฝ่าฝืนการเปิดเผยความลับ ทำให้เปิดเผยผู้ทำงานต่อมาธารชนหรือนำคน เข้าไปใกล้การตอบโต้ทั้งทางสถาบัน และทางกฎหมาย อันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่แสดงออกโดยผู้ทำงานภาคสนาม

ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ คือ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2535)

1. เก็บข้อมูลทั่วไป โดยไม่อิงกรอบทฤษฎี
2. ใช้ทฤษฎีช่วยในการวิเคราะห์แต่ละประเด็นในข้อมูลและสรุปชั่วคราวในรูปแบบของ

ดัชนี กำหนดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักดังนี้

- (1) จำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis)
 - (2) เปรียบเทียบข้อมูล (Comparisom)
 - (3) สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induotion)
 - (4) ตีความข้อมูล (Interpretaton)
 - (5) อธิบายสาเหตุ (Causal Explanation)
3. สร้างข้อสรุปย่อยและสรุปชั่วคราว โดยใช้เทคนิคต่อไปนี้
 - (1) การนับ
 - (2) การหาแบบแผน
 - (3) การจัดกลุ่มข้อมูล

- (4) การหาความคล้ายคลึงของข้อมูล
 - (5) การแตกข้อมูลหรือตัวแปรให้ละเอียดลงไป
 - (6) การประมวลข้อมูล เข้าด้วยกัน
 - (7) การทำข้อมูล เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ
 - (8) การเรียงลำดับข้อมูลโดยใช้ตรรกะ เชื่อมโยง
4. เก็บข้อมูลเพิ่มและตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
สังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ จากนั้นจึงย้อนไปดำเนินการในข้อ 2,3,4 ตามลำดับ เช่นนี้
ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้รับข้อมูลเพียงพอ
5. ทบทวนสรุปและพิสูจน์บทสรุป โดยใช้เทคนิคดังนี้
- (1) ตรวจสอบผลข้างเคียง
 - (2) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
 - (3) ประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้
 - (4) เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล
6. นำเสนอข้อค้นพบในรูปความเรียง โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่พบ และความถี่
ของเหตุการณ์ประกอบในแต่ละประเด็น

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล 5 ขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การใช้แนวคิดทฤษฎีและการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์
นักวิจัยต้องใช้แนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่ตลอดเวลาในการวิจัย และสร้างสมมุติฐานชั่วคราวของตนซึ่งสามารถ
ปรับเปลี่ยนได้ เมื่อพบรายละเอียดของข้อมูลใหม่

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจใน
ความเชื่อถือได้ของข้อมูล เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูลว่า
อยู่ในระดับที่จะนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาของการวิจัยได้

ขั้นที่ 3 การจัดบันทึกและการทำดัชนีข้อมูล ต้องจัดบันทึกข้อมูลที่ได้มาจากการ
เก็บรวบรวม วิธีการเก็บรวบรวมที่ใช้กันมากคือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่
เป็นทางการ หลังจากที่ได้จัดบันทึกแล้วก็เริ่มทำดัชนีข้อมูล เพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้มา เป็นการ
สะสางข้อมูล พร้อมกับปูพื้นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปด้วย

ขั้นที่ 4 การทำสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล การทำข้อสรุปชั่วคราว คือ การนำความคิดที่มีทฤษฎีประมวลได้จากการทำดัชนีข้อมูล และ เชื่อมโยงดัชนีนั้น เข้าด้วยกัน แล้วเขียน เป็นข้อมูลที่ศึกษา

ขั้นที่ 5 การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป โดยนำข้อสรุปย่อย ๆ เหล่านั้น มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บทสรุปซึ่งจะตอบปัญหาของการวิจัย จากนั้นก็พิสูจน์ว่าบทสรุปนั้น เป็นการสรุปที่ดีที่สุดแล้ว จึงนำไป เขียนรายงานการวิจัยต่อไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

6.1.1 การวิจัยเกี่ยวกับครูที่สอนภาษาที่สอง

มิลล์และมิลล์ (Mills and Mills, 1993) ได้ศึกษาทัศนคติของครูที่สามารถพูดได้ 2 ภาษา เกี่ยวกับวิธี เข้าสู่บทเรียนในห้องเรียน และปัญหาเจตคติของเด็กต่อภาษาแม่ของตน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1) การนำเข้าสู่บทเรียนในห้องที่พูดหลายภาษา

พวกครูกล่าวว่า พวกเขาจะใช้ภาษาที่สองเมื่อไรก็ตามที่เห็นว่าเหมาะสม เช่นเดียวกับภาษาแม่ พวกเขาได้พิจารณาอย่างรอบคอบในการใช้ภาษาแม่ เพื่อทำให้เกิดสภาพเหมือนที่บ้าน และพัฒนาทั้งสองภาษาไปพร้อมกัน เช่น ครูคนที่ 4 ใช้ภาษาเอริตู, ปัญจาบ อังกฤษ แล้วพบว่า เด็กเล็กมีคำตอบพร้อมอยู่แล้ว โดยครูกล่าวว่า ได้ไปพบห้องที่เด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งพูดภาษาแม่ได้ภาษาเดียวเท่านั้น พูดภาษาอังกฤษได้ไม่มาก ในสถานการณ์เช่นนั้น ครูจะเป็นแหล่งทรัพยากรสมบัติที่มีคุณค่าต่อพวกเขามาก พวกเด็กจะรู้สึกอบอุ่น เมื่อเห็นใครสักคนที่พวกเขาจะพูดด้วยความสบายใจ จะเป็นประโยชน์มากกว่าการมีครูที่พูดได้ภาษาเดียวและไม่ค่อยพูดด้วย

ครูคนที่ 2 ก็สนับสนุนทัศนคติ และนำมาพัฒนาโดยใช้ความสมดุลย์ระหว่างภาษาแม่และภาษาอังกฤษ เธอกล่าวว่า เธอชอบใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ในห้องเรียน ห้องเรียนที่เป็นสถานที่ต้อนรับเด็กนั้นก็คือ บ้านแห่งที่ 2 นั่นเอง ดังนั้นเธอจึงรู้สึกว่ามีเป็นเรื่องธรรมชาติสำหรับเธอที่จะใช้ภาษาทั้งสอง เมื่อเด็กมาห้องเรียนที่เป็นที่ต้อนรับเด็ก เด็กจะมีความรู้ภาษาอังกฤษบ้างแล้ว ส่วนมากจะพูดเป็นคำได้ ส่วนภาษาปัญจาบนั้นได้รับการพัฒนามากแล้ว ฉะนั้นตอนแรกเริ่ม เธอจึงแปลภาษาปัญจาบ เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเด็กคุ้นเคยคำนั้น ๆ อยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ เมื่อพวกเขาเริ่มพัฒนาภาษาก็จะพัฒนาเช่นกัน

สำหรับครูคนที่ 2 ดังกล่าวแล้ว การเรียนรู้ภาษา (Language Learning) และการพัฒนาเป็นกระบวนการ 2 ทาง (a two-way Process) โดยแต่ละภาษาได้ประโยชน์จากกันและกัน

ครูคนที่ 5 สามารถพูดได้ 5 ภาษา บังจาบ, เออร์ดู, พรูดู, เบงกาลี และอังกฤษ เธอใช้ทุกภาษากับเด็กไม่เพียงแต่เป็นการเสริมแรง (Reinforcement) แต่ยังเป็น การช่วยให้เด็กเล็กเรียนรู้ภาษาอื่น ดังนั้นจึงเป็นการพัฒนา concept ของความหลากหลายทาง ภาษาระหว่างกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน มัน เป็นรูปแบบธรรมชาติของการศึกษาแบบหิวพัฒนาธรรมชาติอยู่ ปอยที่เดียวที่พวกเราร้องเพลงภาษาอื่น นักเรียนหลายคนได้เรียนร้องเพลงของ Peter and Paul ในภาษาของตนเอง บางทีครูก็เสริมแรงเป็นภาษาอังกฤษ, บังจาบ, หรือภาษาเออร์ดู บางทีออกคำ สักภาษาแม่ของนักเรียนเอง อาจเป็นประโยค แต่จะไม่พูดกับนักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษาเท่านั้น ดังนั้นสำหรับครูคนที่ 5 แล้ว เธอใช้ภาษาอื่นไม่เพียงกับเด็กที่พูดได้ 2 ภาษาแต่กับทุกคน

ครูคนที่ 9 กล่าวว่าเด็กอาจตอบสนองเมื่อพูดภาษาที่เด็กชอบเท่านั้น โดยเธอกล่าวว่า "เธอไม่ต้องทำอะไรให้เด็กติดกับ ถ้าเด็กทราบว่าพูดภาษาบังจาบได้ เด็ก ๆ ก็ จะคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องพูดภาษาอังกฤษ แต่มันไม่ใช่หน้าที่ของการศึกษา 2 ภาษา เป็น เรื่องของการใช้ภาษาหนึ่งเสริมแรงอีกภาษาหนึ่ง ดังนั้นเมื่อไรก็ตามที่เธอพูดเธอจะพยายามเสริม แรงภาษา เธอจะไม่ยอมให้ภาษาใดภาษาหนึ่งเด่นกว่ากัน ทุกครั้งเธอจะต้องแน่ใจว่าเด็กจะฟังทุก ภาษาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อที่เด็กจะได้ไม่ลืมสิ่งที่พูดเมื่อเปลี่ยนมาพูดภาษาอังกฤษ เมื่อเด็กพูด พวกเขาจะพูดภาษาบังจาบ และเธอก็จะกระชั้นกระຍอให้กลับไปสู่ภาษาอังกฤษ" ซึ่งเธอหมายความว่า การใช้ 2 ภาษาต้องมีสมดุลย์กัน ตอนนี้จะเห็นว่าการทำงานที่ใส่ใจเป็นสิ่งสำคัญมาก เธอกล่าวว่า เธอจะไม่บังคับเด็ก ๆ ที่เธอเห็นว่า การเรียนเป็นไปด้วยดี เธอจะไม่ถือแม้ว่าเด็กจะพูดผิดไป ถ้าตรวจใจเด็ก เห็นหน้าทดลองภาษา

2) ปัญหาเจตคติของเด็กต่อภาษาแม่ของตน

ครูหลายคนระบุถึงความวิตกกังวลของเด็กสองภาษาเมื่อได้ยินหรือต้องใช้ภาษาแม่ ของตนในชั้นเรียน

ครูคนที่สองเล่าว่า เมื่อตนเริ่มสอนและพูดภาษาบังจาบกับเด็กสองภาษา พวกเขาหัวเราะเธอ ซึ่งเธอคิดว่าในช่วงแรก ๆ เป็นเพราะเด็ก ๆ รู้สึกวิตกกังวลที่จะพูดภาษาแม่ต่อ หน้าเพื่อนที่พูดภาษาอังกฤษได้ภาษาเดียว ดังนั้นครูจึงอธิบายว่าในเมื่อพวกเขาพูดกับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ที่บ้านเป็นภาษาบังจาบ แล้วทำไมถึงจะพูดภาษากับกับครูไม่ได้ หลังจากนั้น เด็ก ๆ จะตอบสนองเป็น

ภาษาอะไรก็ได้ที่ครูใช้กับเขา ในขณะที่เด็ก ๆ ปรับตัวได้ดีแล้ว พวกเขาพูดกันเป็นภาษาปฎิญา
ครูผู้คิดว่าเป็นเนื่องจากก่อนหน้านี้ครูของเขาจะพูดภาษาอังกฤษอย่างเดียวเท่านั้น เด็ก ๆ จึงคิดว่า
เขามีสิทธิ์พูดได้ เฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น

คุณธรรมในเรื่องนี้คือ เด็กจำเป็นต้องได้รับการยืนยันให้แน่ใจว่าภาษาที่บ้าน
ของเขามีสิทธิ์ที่จะใช้ได้จริงในโรงเรียน และในชั้นเรียนก็สามารถใช้ภาษาอื่น ๆ ได้นอกเหนือจาก
ภาษาอังกฤษ แม้ว่าความมั่นใจในเรื่องนี้จะต้องอาศัยเวลาพอสมควร

อายุและประสบการณ์เดิมของเด็กเป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดเจตคติครูคนที่ลื
พบว่า เด็กเล็ก ๆ จะไม่ค่อยกลัวหรืออายในการใช้ภาษาแม่เท่าเด็กวัยรุ่น โดยอธิบายว่าพวกเด็ก
อนุบาลจำนวนมากจะเต็มใจเล่านิทานเป็นภาษาแม่ของตนเอง แต่เด็กโตจะลังเล ซึ่งอาจเป็น
เพราะเขาไม่เคยได้รับการสนับสนุนให้ใช้ภาษาแม่ในคอนเล็ก ๆ มาก่อน

การช่วยให้เด็กตระหนักว่าความเป็นคนที่พูดได้ทั้งสองภาษาเป็นสิ่งมีค่า ในการ
เล่านิทานและเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อการสื่อสารโดยทั่ว ๆ ไปนั้นต้องใช้เวลาและ
เมื่อเขาเข้าใจแล้ว จะเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์มากขึ้นมาก

ครูคนที่ลืเล่าว่า คนจำได้ว่ามีเด็กคนหนึ่งซึ่ง เปลี่ยนจากการปฏิเสธทักษะการ
ใช้สองภาษาของเขามาเป็นใช้ทักษะ เหล่านี้ในการเล่านิทานและใช้เพื่อการสื่อสารทั่วไป เขามัก
จะเดินลงไปชั้นอนุบาลเพื่ออ่านนิทานให้น้องฟัง ครูผู้ลืเห็นว่าความลังเลของเด็กในเรื่องนี้เป็น
เรื่องปกติ โดยอธิบายว่า ได้เคยพบครูที่พูดสองภาษาก็ยังลังเลที่จะใช้ภาษาแม่ของตนในชั้นเรียน
ครูเหล่านี้ไม่ยอมใช้ความสามารถอันมีค่าของตน หรือไม่ก็แกล้งทำเป็นไม่รู้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษา
อังกฤษ การที่เด็กไม่กล้าใช้ภาษาแม่จึงไม่ใช่เรื่องใหม่ และดูเหมือนว่าเรื่องนี้จะเป็น เรื่องที่
ทำยากกลุ่มนี้ที่จะต้องหันมายอมรับความคิดนี้

ทั้งเด็กและครูจำเป็นต้องยอมรับสภาพการ เป็นคนสองภาษาและมองว่าสิ่งนี้
ไม่ใช่การประจาน หากแต่เป็นจุดเด่นของตน อาจสันนิษฐานว่า เด็กเหล่านี้อยากทำให้ใครมองตัว
เองแปลกไปจากคนอื่น จึงตอบคำถามที่ครูถามภาษาปฎิญา เป็นภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม อาจเป็นไปได้ว่ายังมีสาเหตุอื่นอีก โดยครูที่ลืเล่าว่า คนได้
สังเกตเด็กผู้หญิงยังคงพูดภาษาแม่ของตนตลอดเวลา ไม่ว่าจะระหว่างในหมู่เด็กด้วยกันหรือพูด
กับผู้ใหญ่ ภาษาที่เด็กถนัด คือ ภาษาปฎิญา ขณะที่พวกเด็กผู้ชายจะพูดภาษาอังกฤษในหมู่เพื่อน
และเมื่อตอบคำถามครู โดยไม่สนใจว่าภาษาที่ครูใช้จะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาปฎิญา ครูผู้ลื
พบว่าเด็กผู้ชายเหล่านี้ใช้ภาษาปฎิญาที่บ้าน โดยเฉพาะกับแม่ แต่เมื่อพูดกับพ่อ เขาจะ เปลี่ยนไป

เปลี่ยนมาระหว่างภาษาทั้งสอง เพราะพ่อของพวกเด็ก ๆ มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของพวก เขามากกว่า เรื่องนี้จะขึ้นอยู่กับเจตคติและพื้นฐาน เดิมของผู้ปกครองด้วยว่าให้ความสำคัญของภาษาแม่มากน้อย เพียงไร

ส่วนปฏิกริยาของเด็กที่พูดภาษาเดียวนั้น พวกครูรายงานว่า ในระยะต้น ๆ บางคนจะสับสน เพื่อนที่พูดสองภาษา สิ่งนี้เป็นอุปสรรคที่ครูจะต้องแก้ไข เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ใหญ่หลวงแก่พวกเขา เด็กบางคนได้ เปิดหูเปิดตากว้างขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น ครูคนที่ลืพบว่า เด็ก ๆ ที่ไม่กระหมัดในความสามารถในการพูดสองภาษาของเพื่อนนั้น เริ่มให้ความสนใจข้อเขียน รูปภาพ และข้อความในหนังสือที่พิมพ์สองภาษา ประโยชน์ที่ชัดเจนที่สุดของโครงการแต่งงานนี้ คือ เมื่อเด็ก ๆ ไปที่ชั้นอนุบาลและอ่านนิทานของตนที่ห้องฟัง พวกเขาได้เห็นว่าการที่ เขาแต่งเป็นภาษาอังกฤษนั้นนำมาแปล เป็นภาษาอื่นโดย เพื่อนของเขาอย่างไรบ้าง

ครูอีกท่านหนึ่งพบว่ามีความสนใจตนเอง เดียวกันในโรงเรียนอนุบาลที่พูดภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว เธอตัดสินใจใช้ภาษาปฏิจาบททั้ง ๆ ที่เด็ก ๆ ไม่เข้าใจภาษาอื่น เธอเริ่มจากการเล่านิทานโดยใช้ทั้งสองภาษา และในไม่ช้าก็พบว่าเด็กอยากให้ครูแปลเป็นอีกภาษาในทุก ๆ เรื่อง โดยเด็ก ๆ จะพูดว่า "ครูครับ/คะ ช่วยพูดอันนี้เป็นภาษาปฏิจาบทได้ไหมครับ/คะ มันออกเสียงอย่างไรในภาษาปฏิจาบทครับ/คะ"

ครั้งหนึ่ง หลังจากการใช้หนังสือที่พิมพ์ทั้งสองภาษา เด็กที่พูดภาษาเดียวคนหนึ่ง ต้องการเขียนเรื่องโดยใช้ทั้งสองภาษา ครูและเด็กช่วยกันทำหนังสือที่ว่า โดยเด็กเขียน เป็นภาษาอังกฤษและครูเขียน เป็นภาษาเออร์ดู ครูคนที่เก่าเล่าว่า วันรุ่งขึ้น เด็กคนนั้นดู เศร้า เมื่อถูกถามว่า เป็นอะไร เด็กตอบว่าแม่ของเขามอบว่าคนไม่ควรเรียนภาษาเออร์ดู เขาควรเรียนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว เขารู้สึกผิดหวังและสับสน เมื่อจบกิจกรรม เด็กได้นำหนังสือของเขา กลับบ้าน และวันรุ่งขึ้น เขากลับมามอบว่าแม่และพ่อของเขาคิดว่าหนังสือเล่มนี้ เยี่ยมมาก ครูกล่าวว่าแม่ของเด็กลืมประหลาดใจว่าเด็กได้ เขียนหนังสือจริง ๆ และเป็น เรื่องที่ทั้งครอบครัวเพ็งได้คุยกันเมื่อเร็ว ๆ นี้ และแม่ก็สามารถสัมพันธ์กับเรื่องได้

จึงเห็นได้ว่า แม้จะเป็นความพยายามที่ เสี่ยง แต่ก็ เป็น เรื่องสำคัญมากที่ผู้ปกครองควรจะได้รับรู้และ เกี่ยวข้อง เดิมที เพื่อช่วยลดความ เข้าใจผิดจากผู้ปกครองขอให้ช่วยเหลือน้อยที่สุด

สุดท้าย ครูจำนวนมากที่สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งในการสอนและปัญหาทางการประกอบอาชีพต่างพอใจกับประสบการณ์ที่ตนได้รับ ครูคนที่ลืบลกล่าวว่า ตนได้รับทักษะซึ่ง

คนสามารถใช้ได้และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ในทำนองเดียวกัน ครูคนที่แปลมองภาษาในบริบทรวมของการศึกษาที่ให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งต่อไปจะนับว่าเป็นแนวคิดหรือหลักการส่วนหนึ่งของ "การศึกษาที่ดี" ได้กล่าวว่าการศึกษาเช่นนี้คือ

การให้คุณค่าแก่ความต้องการของเด็กทุกคน โดยไม่สำคัญว่าจะมีเชื้อชาติ เพศ และฐานะทางสังคมอย่างไร และมีความละเอียดอ่อนในการช่วยให้ความต้องการของเด็กเหล่านี้สัมฤทธิ์ผล เป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเด็ก ๆ เพื่อให้ทั้งครูและเด็กได้เรียนรู้จากกันและกัน เป็นเรื่องของการที่ครูศึกษาเกี่ยวกับศรัทธา ภาษา ฯลฯ ของเด็ก เพื่อให้ตนเองมีความรู้เพียงพอที่จะแลกเปลี่ยนกับเด็กในประสบการณ์ของเขาและสามารถเข้าใจถึงประสบการณ์และความคิดของเขาได้ เป็นการชื่นชมกับทุก ๆ สิ่งที่ได้คิดค้นคิดค้นมาอย่างขยันเรียน การสอนแบบเน้นวัฒนธรรมที่หลากหลายกำลังใจประโยชน์จากความรู้ที่ว่ามีและประยุกต์เข้าในหลักสูตรให้เป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับเด็ก ๆ และเพื่อตอบสนองความต้องการของพวกเขา (Mills and Mills, 1993)

6.1.2 การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง

เทอร์เนอร์ (Turner อ้างถึงใน Mills and Mills, 1993) ทำการศึกษาวิจัยเด็กหญิงคนหนึ่งชื่อว่า ฟาติมา (Fatima) อายุ 8 ขวบ เรียนในปาเลสไตน์ 2 ปี มีพี่สาว 1 คน พี่ชาย 1 คน ทั้งครอบครัวมาอยู่อังกฤษได้ 7 เดือน พูดภาษาอังกฤษได้ดี ทั้งครอบครัวพูดภาษาถิ่นปาเลสไตน์ ตอนเข้าเรียนฟาติมา (Fatima) ไม่รู้ภาษาอังกฤษเลย เธอจะเจียบเมื่อร่วมโต๊ะกับเพื่อน ๆ เมื่อสังเกตทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความสนใจ เมื่อพูดภาษาถิ่นปาเลสไตน์ทราบว่าครูไม่เข้าใจคำพูดของตน เธอจะวิ่งไปรอบ ๆ และกอดครีครวสับสนกับความแปลกใหม่ทุกอย่าง เรียนรู้ที่จะตอบชื่อตัวเองเมื่อมีการเรียกชื่อตัว - ทุกครั้งที่มีการกิจกรรมจะตั้งใจแล้วเริ่มทำคามั่นถ้าทำได้ ทำงานทุกอย่างด้วยความสนใจเต็มที่ พูดภาษาถิ่นไม่เคยหยุด แต่ก็จะมีเพิ่มเติมภาษาอังกฤษเข้าไปในภาษาท้องถิ่นเพียงเรื่อย ๆ เมื่ออยู่ในกลุ่มจะใช้ภาษาท้องถิ่นปนกับภาษาอังกฤษ จะถามตอบและจะพูดในสิ่งที่คิดไว้ เรียนอักษรภาษาอังกฤษจากตัวแรก พูดออกเสียงตัวอักษรได้ดีพยายามอ่านได้ก็มีเสียงต่อเนื่องด้วย ฟาติมา (Fatima) ใช้เวลาอันสั้นในการปรับตัวให้เข้ากับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ฟาธแมน (Fathman อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532) ได้ทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อค้นหาว่ามีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองของนักเรียน ผลจากการทดลองพบว่า นักเรียนที่เรียนในกลุ่มเล็กจะมีความสามารถด้านการพูดมากกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนระบบเก่า เพราะมีโอกาสพูดคุยสนทนาและสื่อสารกับเพื่อนและครูได้มาก ส่วนข้อค้นพบที่สอง คือ จุดมุ่งหมายของการสอนมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนภาษาที่สองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดมุ่งหมายที่มุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการพูดมากขึ้นด้วย และประการสุดท้าย ฟาธแมนพบว่า วิธีการเรียนการสอนแบบ เอกศกภาพที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านระดับความสามารถ ความต้องการ เป้าหมายและความสนใจในการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองของนักเรียน ผลการทดลองครั้งนี้ของฟาธแมนสนับสนุนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สองว่า ชั้นเรียนกลุ่มเล็ก เทคนิค และวิธีการสอนจะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาที่สองประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

เออร์วิน-ทริพ (Eerrin-tripp อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2532) ซึ่งเป็นนักการศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง ได้ทำการทดลองสอนนักเรียนชาวฝรั่งเศสที่เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อหาคำตอบว่า "การเรียนรู้อาษาที่สองเหมือนกับการเรียนรู้อาษาที่หนึ่งหรือไม่" ผลการทำวิจัยของเขาพบว่า กระบวนการเรียนรู้ของทั้งสองภาษานั้นคล้ายคลึงกัน ส่วนข้อค้นพบอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนภาษาที่สองที่สำคัญ คือ

1. เด็กที่เรียนภาษาที่สองจะจำคำที่เขาเข้าใจความหมายได้ดีที่สุด
2. เด็กที่เรียนภาษาที่สองจะชอบเรียนรู้คำที่มีรูปแบบเดียว และมีความหมายเดียวมากกว่าคำที่มี 2 รูปแบบที่มีความหมายเดียวกันหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงไปถึง
3. เด็กจะจดจำรูปประโยคสั้น ๆ ได้ดี

เคนจิ ฮากูตะ (Kenji Hakuta, 1986) ได้ทำการศึกษาวัยเรียนเรื่องการศึกษาวินัยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ตัวอย่างประชากร คือ เด็กหญิงชาวญี่ปุ่นวัย 5 ขวบ ชื่อ อูกิวสุ ซึ่งฮากูตะได้บันทึกเทปตัวอย่างคำพูดของอูกิวสุ 2 ชั่วโมงทุก ๆ 2 สัปดาห์ ผลการศึกษาวัยเรียนพบว่า 2-3 เดือนแรกจะ เป็นช่วงที่อูกิวสุ ล้าปากใจมากที่สุด แม้อูกิวสุบอกว่า อูกิวสุบ่นว่าปวดหัวอยู่ประจำและมีอาการแปลก ๆ ขอบกล อากาศเหล่านี้สืบเนื่องจากสภาพแวดล้อมใหม่และการจับภาษาที่เธอไม่คุ้นเคยมาก่อน ส่วนการเล่นของเธอไม่มีปัญหา เธอสามารถแยก

เปลี่ยนของเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ และไม่บอญักที่เธอใช้ภาษาอังกฤษสักหนึ่งวลี ถ้าจะมีบ้างก็จากการเลียนแบบเพื่อน ๆ เช่น เธอเลียนเสียงคำพูดที่ว่า "I'm the leader" ซึ่งเพื่อน ๆ เธอชอบใช้กันจะแวกบ้านนั้น และอุกิวสจะใช้คำนี้ในหลาย ๆ สถานการณ์ เช่น เมื่อเธอต้องการอธิบายวิธีเล่นให้เพื่อนฟัง เมื่อถูกถามว่า วลีดังกล่าวหมายความว่าอะไรในภาษาญี่ปุ่น เธอตอบว่า "I am the big sister"

จนเกือบ 7 เดือนความสามารถในภาษาอังกฤษของอุกิวสเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งความสามารถทางภาษานี้พ่อแม่ของเธอเล่าว่า มาจากการเดินทางไปท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ครอบครัวจะพาผู้ใหญ่ชาวอเมริกันไปด้วยทุกครั้ง และเป็นคนทีอุกิวสเข้าได้ดีด้วย และสิ่งนี้น่าจะเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่อุคิวสที่จะใช้ "ข้อมูล" ที่เธอเก็บสะสมมาหลายเดือนนำมาพูด

อัตราพัฒนาการทางภาษาของอุกิวสเพิ่มมากขึ้นภายหลังเริ่มผ่อนคลายลงใน 6 เดือนต่อมา ภาษาอังกฤษของเธอถึงขั้นสูง จนกระทั่งเธอเริ่มคุยเป็นภาษาอังกฤษกับพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่ก็ไม่ได้ทำอะไร แม้เวลาตอนพ่อแม่จะพูดภาษาญี่ปุ่นก็ตาม เธอจะใช้ภาษาอังกฤษแม้เธอเล่นคนเดียว

เลิฟแลนด์ (Loveland, 1974) ทำการศึกษาวิจัยการเรียนภาษาอังกฤษโดยคนที่พูดภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนอนุบาลที่สอนด้วยภาษาที่สอง ซึ่งเธอตั้งคำถามไว้ว่า เด็กที่เรียนอนุบาลที่อยู่ในวัยนี้ที่พูดภาษาฝรั่งเศสจะมีพัฒนาการในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ในระดับเดียวกับนักเรียนอนุบาลที่เป็นเจ้าของภาษาได้หรือไม่ในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต หรือมีความเป็นไปได้ขนาดไหนสำหรับนักเรียนที่พูดภาษาฝรั่งเศสจะสามารถคัดเลือกรูปแบบทางโครงสร้างของประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์จากภาษาฝรั่งเศสมาใช้ในการเรียงลำดับคำสร้างประโยคในภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างประชากรมีอายุตั้งแต่ 5 ปี 8 เดือน - 6 ปี 6 เดือน การวิจัยนี้ทำในเดือนสุดท้ายของปีการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนนี้ครูอนุบาลสามารถพูดได้ 2 ภาษา วิธีการสอนเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าที่ครูจะเป็นผู้ชี้แนะเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้เด็กได้มีการปะทะสังสรรค์ในทางสังคม

ผลการศึกษาวิจัยของเลิฟแลนด์ (Loveland) สรุปได้ดังนี้

เด็ก ๆ ที่ไม่ได้พูดภาษาของพวกเด็ก ๆ (Language of the children) ซึ่งเป็นเพื่อนของเขา จะสามารถพัฒนาภาษาพูดภายในกลุ่มเพื่อน ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ในบางประการ เด็ก ๆ เหล่านี้ทำได้อย่างไร? สมมุติว่าเด็ก (จากการศึกษาของเลิฟแลนด์) คนหนึ่งรู้โครงสร้างประโยคภาษาฝรั่งเศสได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และมีเพื่อนเล่นอีกคนหนึ่งซึ่งรู้โครงสร้าง

ประโยคภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี (สามารถเข้าใจอย่างถูกต้อง) ดังนั้นเด็กซึ่งเรียนรัฐโครงสร้างภาษาฝรั่งเศส จะได้ยินสำเนียงภาษาอังกฤษที่มีการจัดประโยคอย่างถูกต้อง และเด็กที่พูดภาษาฝรั่งเศสจะ เริ่มสามารถพูดประโยคภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง

การค้นพบของเลฟแลนค์ได้สร้างคำถามว่า จะมีเด็กคนใดที่สามารถใช้ภาษาแม่ของเขาได้อย่างถูกต้อง โดยสามารถมีประสิทธิภาพในการใช้รูปการสนทนาตอบโต้ได้โดยตรงในภาษาที่ 2 โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ เหมือนกับเด็กเจ้าของภาษาที่ต้องมีพัฒนาการตามขั้นตอนดังกล่าวขึ้น ข้อค้นพบของเลฟแลนค์เสนอแนะว่า คำถามจะต้องมีความแน่ชัด ประการแรกของเวลาหรือจำนวนของ exposure การได้สัมผัสกับภาษาที่ 2 ที่จำเป็นเพื่อทำให้โครงสร้างของประโยค (การเรียงลำดับคำ) จำเป็นจะต้องมีการชี้เฉพาะ บางทีการเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักใน 1 ปีการศึกษา ไม่สามารถทำให้เด็กมีประสบการณ์การใช้ภาษาที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาวิธีการใช้คำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แฮทช์ (Evelyn Hatch อ้างถึงใน Kenji Hakuta, 1986) ได้ดูแลวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เรื่อง การรับเอาภาษาที่ 2 ซึ่งได้อ้างถึงในวิทยานิพนธ์ของ Denise Young ซึ่งได้เริ่มสังเกตเด็กสเปน 3 คน ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอเมริกัน หนึ่งในจำนวนนั้นคือ Alma ซึ่งได้เรียนภาษาอังกฤษน้อยมากในระยะเวลา 8 เดือน ได้เขียนไว้ว่า "ก่อนหน้านี้ Young เคยคิดจะเอา Alma ออกจากงานวิจัยแต่แล้วเธอดกลงใจว่า Alma อาจจะเป็นคนสุดท้ายที่เรียนรู้ก็ได้ หรือไม่เช่นนั้นก็ไปได้เร็วในขั้นพัฒนาความหมายของคำ สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเลย เมื่อ Alma เริ่มพูดภาษาอังกฤษหลัง 8 เดือนไปแล้ว ก็ได้ข้อมูลอย่างเดียวกันกับที่ได้พบในการเรียนของนักเรียนส่วนมากระหว่างทำการสังเกตในเดือนแรก"

แฮทช์ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า Alma ฉลาดตามปกติเหมือนทั่ว ๆ ไป เป็นมิตรกับทุกคนได้ง่ายและมีลักษณะก้าวร้าวที่บ้านแต่กลับเจียมที่โรงเรียน แฮทช์ ได้สังเกตต่อไปว่าในการศึกษาวิจัย การรับรู้ภาษาที่ 2 หลายครั้ง มีการพูดถึงประสบการณ์ที่เด็กได้แสดงออกถึงความท้อแท้ ینگเจียมและความเก็บกด เช่นเดียวกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ทั่วไป

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

โรจน์ ราชประโคน (2536) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของภาษาเขมร ที่มีต่อบรรยากาศต่าง ๆ ในการพูดและเขียนภาษาไทยในด้านเสียง ศัพท์ และโครงสร้างของนักเรียนที่พูดภาษาเขมร ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเขมรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกเสียง การเล่าประสบการณ์ การบรรยายภาพ และการเขียนเรียงความ ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อบรรยากาศในการพูด ได้แก่ การออกเสียงวรรณยุกต์ การออกเสียงต่อบรรยากาศในการเขียน ได้แก่ บรรยากาศในด้านสะกดคำ และการใช้ศัพท์สำนวน

จิระภา กัญธิยาภรณ์ (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่พูดภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง" การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ เปรียบเทียบความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่พูดภาษาไทย เป็นภาษาที่สองที่ เรียนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับวิธีสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ที่พูดภาษาไทย เป็นภาษาที่สองที่ เรียนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิเชษฐ์ อนุกุล (2518) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ในจังหวัดยะลา" โดยมีความต้องการค้นหาปัญหาและสภาพในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูที่สอนชั้นเด็กเริ่มเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนมีดังนี้ คือ

1. นักเรียนไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน
2. นักเรียนไม่มีแบบเรียนและเครื่องเรียน เพราะขาดเงิน
3. นักเรียนขาดเรียนเสมอ
4. นักเรียนไม่เห็นความจำเป็นและประโยชน์ในการเรียนภาษาไทย
5. นักเรียนมีเวลาเรียนภาษาไทยน้อยเกินไป
6. นักเรียนสุขภาพทางร่างกายไม่สมบูรณ์
7. นักเรียนประหม่า อาย กลัว และด้อมคน ทำให้เรียนภาษาไทยได้ไม่ดี
8. นักเรียนไม่ยอมออกเสียงหรือพูดภาษาไทย เพราะเชื่อว่าขัดกับหลักศาสนาอิสลาม
9. นักเรียนคนอื่น ๆ หัวเราะเยาะเพื่อนเมื่อเพื่อนพูดภาษาไทย

ภาวดี ทรัพย์าคม (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการสอนภาษาไทยแก่
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาถิ่น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถม-
 ศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ในด้านการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การ
 ใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล การสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทักษะ
 ภาษาไทย สภาพและปัญหาอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 292 คน
 ให้ความสำคัญแก่การทำบันทึกการสอนตามรูปแบบที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด มีการเตรียมกิจกรรม
 การเรียนการสอนบางกิจกรรม โดยเน้นความสามารถในการฟัง การเข้าใจความหมายที่ครูพูด
 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ครูส่วนใหญ่พูดภาษาเขมรกับนักเรียน แต่นักเรียนต้องพูด
 ภาษาไทยกับครู ทักษะที่จำเป็นในการสอนภาษาไทย ได้แก่ การฟัง โดยให้ฟังภาษาไทยแล้วแปล
 เป็นภาษาเขมร ถ้านักเรียนมีปัญหาในการออกเสียง ครูจะออกเสียงให้ฟัง แล้วให้นักเรียนฝึกพูด
 ตาม ศูนย์สื่อการสอนมีความสำคัญมาก สื่อการสอนที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูป ที่ได้จากศูนย์สื่อ
 ของโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ประเมินผลโดยใช้การสัมภาษณ์หรือสนทนากับนักเรียน มีการปรับเกณฑ์
 การผ่านจุดประสงค์ด้านการพูดให้ลดต่ำลง การอ่าน เป็นเครื่องมือที่ครูเห็นว่าสำคัญมากที่สุดในการ
 ประเมินผลการเรียน และมีการสอนซ่อมเสริมโดยการให้งานเพิ่มเติม ในช่วงหลังเลิกเรียน
 ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับปานกลาง
 กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมที่สุดคือ กิจกรรมระดับห้องเรียน ได้แก่ การประกวดอ่านคล่องเขียนคล่อง

นุรินทร์ ทองแมน (2526) ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการดำเนินการสอนชั้นเด็กเล็ก
 ในจังหวัด นุริรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่ และ
 ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการสอนชั้นเด็กเล็กในห้องที่ใช้อาษาอื่นมากกว่า
 ภาษาไทย โดยศึกษาปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ คือ ด้านภาษาของเด็กเล็ก ด้านการบริหาร ด้าน
 การนิเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการใช้มวลประสบการณ์ และ เปรียบเทียบความคิด
 เห็นของครูใหญ่กับครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กที่มีต่อปัญหาเหล่านี้ ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินการสอนของชั้นเด็กเล็ก ระหว่างครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กกับครูใหญ่
 ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กกับครูใหญ่มีปัญหาการดำเนินการสอนชั้นเด็กเล็ก โดยส่วนรวม
 ทางด้านภาษาของเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ด้านการบริหารโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กขาดขวัญและกำลังใจ

ในการทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูผู้สอนชั้น เด็ก เล็ก มีภาระหน้าที่สอน และดูแลเด็กหนักกว่าชั้นอื่น ๆ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านสื่อการเรียน การสอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และด้านการใช้มวลประสบการณ์โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเฉพาะใน 3 ประเด็นปัญหาต่อไปนี้ ครูใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหามากกว่าครูผู้สอนชั้น เด็ก เล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ

- 1.1 ครูมุ่งสอนให้ เด็กอ่านออก เขียนได้มากกว่า เตรียมความพร้อม
- 1.2 ครูไม่เข้าใจวิธีใช้แผนการสอน กำหนดการสอน คู่มือครูที่แจกให้
- 1.3 เนื้อหาในคู่มือครู แผนการสอน ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมรอบ

ตัว เด็ก

2. ปัญหาการดำเนินการสอนชั้น เด็ก เล็กระหว่างครูที่มีวุฒิปริญญา หรือ เทียบ เทาขึ้นไป กับครูที่มีวุฒิต่ำกว่า

ครูที่มีวุฒิปริญญาหรือ เทียบ เทาขึ้นไปกับครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา มีความคิด เห็นต่อปัญหา การดำเนินการสอนภาษาของ เด็ก เล็ก และด้านการบริหารโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ด้านการนิเทศ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสื่อการเรียนการสอนโดยส่วน รวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการใช้มวลประสบการณ์โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาแผนการสอนกลุ่ม ประสบการณ์ต่าง ๆ ขาดการบูรณาการ ครูที่มีวุฒิปริญญา หรือ เทียบ เทาขึ้นไป เห็นว่า เป็นปัญหา มากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัญหาการดำเนินการสอนชั้น เด็ก เล็กระหว่างครูที่พูดภาษาไทยกับครูที่พูดภาษาถิ่น ครูที่พูดภาษาไทยกับครูที่พูดภาษาถิ่นมีความคิด เห็นต่อปัญหาการดำเนินการสอนชั้น เด็ก เล็กด้านภาษาของ เด็ก เล็ก ด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน และ ด้านการใช้มวลประสบการณ์ไม่มีความแตกต่างกัน

พัฒนาพร สุทธิยานุช (2524) ศึกษาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูสุรินทร์ และ การออกเสียงคำ ภาษาไทยกลางของเด็กไทยวัยก่อน เรียนที่พูดภาษา เขมร เป็นภาษาถิ่น เมืองในจังหวัดสุรินทร์ ผลการ วิจัยสรุปว่า

1. คำนามภาษาไทยกลางที่เด็กรู้จักและออกเสียงได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยมี 85 คำจากจำนวนคำนามภาษาไทยกลาง 120 คำ หรือร้อยละ 71.12
2. จัดลำดับคำนามภาษาไทยกลางจากง่ายไปหายาก โดยถือเอาจำนวนร้อยละของเด็กทั้งหมดที่รู้จักและออกเสียงคำนามแต่ละคำให้ถูกต้องเป็นเกณฑ์ สามารถจัดได้ 3 กลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มคำนามที่ง่ายมี 23 คำ กลุ่มคำนามที่ค่อนข้างยาก 80 คำ และกลุ่มคำนามที่ยากที่สุดมี 17 คำ

ณรงค์ฤทธิ์ โสภากา (2531) ทำการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาการพูดภาษาไทยในห้องเรียนของนักเรียนชั้น เด็กเล็กที่พูดภาษาเขมรและภาษาส่วย ตลอดจนการศึกษาความพร้อมการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการใช้ภาษาในด้านเสียงนั้น พฤติกรรมที่มีปัญหามากที่สุด คือ การออกเสียงวรรณยุกต์ และการออกเสียงพยัญชนะตัวสะกด ปัญหาด้านคำประโยค และความหมาย พฤติกรรมที่มีปัญหามากที่สุด คือ การเรียงคำผิดตำแหน่ง การใช้คำไม่ถูกต้อง ซึ่งส่วนมากเด็กจะใช้คำกริยาไม่ถูก พฤติกรรมที่มีปัญหาของความหมาย คือ ใช้คำไม่ตรงกับความหมาย ออกเสียงเป็นอีกเสียงหนึ่งทำให้สื่อความหมายผิด ใช้คำไม่สื่อความหมาย การใช้ศัพท์ภาษาถิ่น นอกจากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีปัญหาอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของเด็กที่พูดภาษาส่วยและภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางภาษาของเด็ก โอกาสการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมีน้อยมาก เด็กมักใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แม้แต่ในห้องเรียน เด็กก็ยังใช้ภาษาถิ่น เป็นส่วนใหญ่ เด็กจะใช้ภาษาไทยเมื่อพูดกับครู หรือเมื่อทำกิจกรรมในห้องเรียนบางอย่างเท่านั้น ถึงแม้เด็กจะได้ใช้ภาษาไทย แต่ส่วนมากก็ยังมีความขลาดและอายที่จะพูดภาษาไทยกับเพื่อน แม้ในการตอบคำถามของครู เด็กจะตอบด้วยเสียงเบา ซึ่งสื่อถึงการขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ตัวครูผู้สอน เองยังมีปัญหาด้วย กล่าวคือในสภาพแวดล้อมที่มีเด็กพูดภาษาถิ่นมากกว่า 1 ภาษา และครูซึ่งไม่ใช่คนท้องถิ่นนั้น ย่อมขาดความเข้าใจในภาษาท้องถิ่นนั้น จึงเกิดปัญหาอย่างมากระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนเองยังใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนเลียนแบบที่ผิดไป

กล่าวโดยสรุปว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นการสังเกตระยะ เวลา ยาว และการสัมภาษณ์ ซึ่งมีัก เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาที่สองของเด็กและวิธีการสอนภาษาที่สองรวมทั้งสภาพปัญหาการสอนภาษาที่สองของครู และมีบางส่วน เป็นงานวิจัยเชิงทดลองซึ่งมัก เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนววิธีการสอนภาษาที่สอง

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและทดลอง ซึ่งสามารถแยกได้ชัดเจนว่า ส่วนใหญ่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครู เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการสอนของครู นอกจากนี้ก็พบว่าส่วนใหญ่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของเด็กในการเรียนรู้ภาษาที่สอง